

STATUTUL MUNICIPIULUI TIMIȘOARA

CUPRINS:

- CAP.1 DATE GEOGRAFICE
- CAP.2 DATE ISTORICE
- CAP.3 POPULAȚIA MUNICIPIULUI
- CAP.4 AUTORITĂȚILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE
- CAP.5 CĂI DE COMUNICAȚIE
- CAP.6 TRANSPORTUL ÎN COMUN
- CAP.7 REȚELE TEHNICO- EDILITARE
- CAP.8 SALUBRITATE
- CAP.9 SPAȚIILE VERZI
- CAP.10 PATRIMONIUL MUNICIPIULUI TIMIȘOARA
- CAP.11 BUGETUL MUNICIPIULUI TIMIȘOARA
- CAP.12 ECONOMIA
- CAP.13 COOPERARE INTERNĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ.
INTEGRARE EUROPEANĂ
- CAP.14 OCROTIREA SĂNĂTĂȚII ȘI PROTECȚIA SOCIALĂ
- CAP.15 CULTURA ȘI ARTA
- CAP.16 ÎNVĂȚĂMÂNTUL ȘI SPORTUL
- CAP.17 TITLURI ONORIFICE
- CAP.18 CONSULTAREA CETĂȚENILOR
- CAP.19 ÎNSEMNELE MUNICIPIULUI TIMIȘOARA
- CAP.20 PARTIDE POLITICE, SINDICATE ȘI O.N.G.
- CAP.21 MASS- MEDIA

ANEXE

CAP. 1

DATE GEOGRAFICE

1.1 AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Municipiul Timișoara este așezat la intersecția paralelei de 45°47' latitudine nordică, cu meridianul de 21°17' longitudine estică, aflându-se, ca poziție matematică, în emisfera nordică, la distanțe aproape egale de polul nord și de ecuator și în emisfera estică, în fusul orar al Europei Centrale. Ora locală a orașului (considerată după meridian) este în avans cu 1h 25' 8'' față de ora meridianului 0, Greenwich, dar se află în întârziere cu 34'52'' față de ora oficială a României (ora Europei Orientale).

Municipiul Timișoara se află situat la o distanță medie de aproximativ 550 km față de capitala României – București și cca.170 km și 300 km față de Belgrad și Budapesta, capitalele celor două țări învecinate Serbia-Munteșnegru și respectiv Ungaria.

1.2 SUPRAFAȚA

Potrivit datelor primite de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Timiș, situația fondului funciar(2004) al municipiului Timișoara se prezintă astfel:

- Suprafața totală a Municipiului Timișoara este de 12.926,83 ha, din care 7902 ,61 ha teren agricol și 5024 ,22 ha teren neagricol;

- Suprafața de 7902,61 ha teren agricol cuprinde: 7130,57 ha teren arabil; 425,57 ha pășuni; 223,25 ha fânețe; 39,20 ha vii; 84,02 ha livezi.

- Suprafața de 5024,22 ha teren neagricol cuprinde: 649,08 ha păduri; 317,31 ha ape, bălți; 2920,36 ha construcții; 1062,51 ha drumuri; 74,96 ha teren neproductiv.

Din terenurile arabile (7130,57 ha) aflate pe raza municipiului aproximativ 73% se află în proprietatea individuală, la gospodăriile individuale (5171,48ha), 21% în administrarea U.S.A.M.V.B. – Stațiunea Didactică Timișoara (1529,83 ha), terenurile arabile în proprietatea Primăriei Municipiului Timișoara (175,13 ha) reprezintă 2,45%, iar diferența de 3,55% din terenurile arabile se află în proprietatea sau administrarea altor unități (Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului, Ministerul de Interne, etc.)

Pășunile (în suprafață totală de 425,57 ha) de pe raza municipiului Timișoara în mare parte sunt formate din pășuni aflate în proprietatea municipiului – în administrarea Consiliului Local al Municipiului Timișoara – în suprafață de 290,22 ha, ceea ce reprezintă 62% din suprafața totală de pășune situată pe raza municipiului Timișoara, diferența de pășune se află în proprietatea gospodăriilor individuale – 19% (84,93 ha) și în administrarea unor instituții (Primăria Municipiului Timișoara, Ministerul Apărării Naționale, Hergheia, Aviația Utilitară) – 19% (50,42 ha)

Suprafața de 290,22 ha pășune se întinde în trei zone ale municipiului – printre preocupările populației din aceste zone se numără și activitățile zootehnice (creșterea de animale din categoria bovine, caprine, ovine etc.). Aceste zone (sau cartiere) sunt Ciarda Roșie (22,18 ha), Freidorf (63,36 ha) și Mehala (204,68 ha). Pășunea din zona Freidorf, potrivit Hotărârii Consiliului Local al Municipiului Timișoara nr.342/22.02.2002, va face parte din zona industrială a municipiului.

1.3 RELIEFUL

Timișoara este așezată în sud-estul Câmpiei Panonice, în zona de divagare a râurilor Timiș și Bega, într-unul din puținele locuri pe unde se puteau traversa întinsele mlaștini formate de apele celor două râuri, care până acum două secole și jumătate acopereau în fiecare primăvară suprafața câmpiei subsidente dintre Câmpia Buziașului și Câmpia Vingăi.

Privit în ansamblu, relieful zonei Timișoara este de o remarcabilă monotonie, netezimea suprafeței de câmpie nefiind întreruptă decât de albia slab adâncită a râului Bega (realizată artificial, prin canalizare). În detaliu însă, relieful orașului și al împrejurimilor sale prezintă o serie de particularități locale, exprimate altimetric prin denivelări, totuși modeste, care nu depășesc nicăieri 2-3 m.

În vatra orașului Timișoara cea mai înaltă cotă se află în partea de nord-est, în cartierul "Între Vii", la 95 m, iar punctul cel mai coborât la 84 m., în vestul cartierului Mehala (Ronăț). Pe o distanță de aproximativ 7 km est-vest, diferența de nivel este de aproximativ 11 m. De la nord la sud, pe o distanță de cca 5 km, teritoriul orașului coboară, de asemenea, cu cca. 10 m. Vatra orașului se suprapune șesului aluvionar, cu marginile ușor mai ridicate, desfășurat în lungul Begăi. Dacă se are în vedere întregul teritoriu al zonei, diferențele de nivel și formele de relief sunt mai variate. Astfel, altitudinile maxime depășesc 100 m în nord-est și se apropie de acest nivel în sud-est și nord-vest: Slatina Mare (109 m) în nord-est și Dealul Flămând (98 m) în nord-vest. Cotele cele mai coborâte se situează la vest de cartierul Freidorf, la 87 m.

Relieful teritoriului administrativ al orașului și al comunelor periurbane face parte din Câmpia Timișoarei și cuprinde următoarele unități principale:

- a) în partea de nord și nord-est se află Câmpia înaltă Giarmata Vii – Dumbrăvița, cu înălțimea medie de 100m.
- b) în partea de nord-vest se întinde Câmpia joasă a Torontalului, cu înălțime medie de 88m, care intră în contact cu vatra orașului prin câmpia de la Cioreni;
- c) în partea de est se întinde Câmpia aluvionară a Begăi, cu altitudine medie de 90-95m și soluri nisipoase și argilo-lutoase, afectate de gleizare.
- d) în partea de sud se află Bega-Timiș, cu altitudini ce scad pe direcție nord-est și sud-vest, de la 96 m, la 91 m.

Din punct de vedere tectonic, orașul Timișoara este așezat într-o arie cu falii orientate est-vest, marcată de existența vulcanului stins de la Șanovița, precum și de apele mineralizate din subsolul Timișoarei, cele de la Calacea spre nord și Buziaș-Ivanda în sud.

Din studiile seismologice efectuate începând cu ultimele decenii ale sec. al XIX-lea și până în prezent, rezultă că Banatul este o regiune cu numeroase focare seismice, care se grupează în două areale: unul în partea de sud-est a regiunii, al doilea în imediata apropiere a orașului Timișoara. În apropiere de Timișoara se intersectează liniile seismice Periam-Variaș-Vinga în nord-vest și Radna-Parța-Șag în sud-est. Un focar secundar se află chiar sub vatra orașului Timișoara.

Timișoara este un centru seismic destul de activ, dar din numeroasele cutremure observate, puține au depășit magnitudinea 6 pe scara Richter. Din informațiile istorice rezultă că înainte de 1901 au fost înregistrate 217 cutremure (cel mai puternic din Timișoara fiind cel din 1879); în perioada 1901-1950 au fost semnalate 129 cutremure, iar în perioada 1951-1999 au fost înregistrate 97 cutremure, provocând pagube minore clădirilor vechi. Cele mai importante mișcări seismice înregistrate au fost cele din 1991 (12 iulie $M = 5,7$; 18 iulie $M = 5,6$; 2 decembrie $M = 5,5$). Se pare că cel mai puternic cutremur din zona Banat a fost cel din 10 octombrie 1879 de la Moldova Nouă, cu o intensitate de VIII și numeroase replici.

Cutremurele bănățene sunt caracterizate prin adâncimea mică a focarului (5-15 km), zonă redusă de influență în jurul epicentrului, mișcări orizontale și verticale de tip impuls cu durată scurtă, perioade lungi de revenire în aceeași zonă. La aceste tipuri de seisme sunt afectate mai mult structurile rigide (zidărie, diafragme, panouri mari) și mai puțin cele deformabile (cadre din beton armat sau metalice).

Privind structurile geologice ale zonei, se găsesc depozitele cuaternare cu grosimi de cca 100 m, sub care se succed depozitele romanicene - până la cca 600 m adâncime - și cele daciene în facies lacustru și de mlaștină, care au favorizat formarea a numeroase straturi de lignit. Urmează formațiunile ponțianului și sarmațianului, pentru ca de la 1740 m în jos să se extindă domeniul fundamentului cristalin.

Drept consecință a alcătuirii petrografice a formațiunilor de suprafață, pe teritoriul Timișoarei se produc și fenomene de tasare, datorate substratului argilonoisipos. Fenomenul se evidențiază în cartierele Cetate și Elisabetin, dar și în alte părți unde s-au format crovuri (Ronaț).

1.4 CLIMA

Timișoara se încadrează în climatul temperat continental moderat, caracteristic părții de sud-est a Depresiunii Panonice, cu unele influențe submediteraneene (variante adriatică).

Trăsăturile sale generale sunt marcate de diversitatea și neregularitatea proceselor atmosferice.

Masele de aer dominante, în timpul primăverii și verii, sunt cele temperate, de proveniență oceanică, care aduc precipitații semnificative. În mod frecvent, chiar în timpul iernii, sosesc dinspre Atlantic mase de aer umed, aducând ploi și zăpezi însemnate, mai rar valuri de frig.

Din septembrie până în februarie se manifestă frecvente pătrunderi ale maselor de aer polar continental, venind dinspre est. Cu toate acestea, în Banat se resimte puternic și influența ciclonilor și maselor de aer cald dinspre Marea Adriatică și Marea Mediterană, care iarna generează dezgheț complet, iar vara impun perioade de căldură înăbușitoare.

Temperatura medie anuală este de 10,6°C, luna cea mai caldă fiind iulie (21,1°C), rezultând o amplitudine termică medie de 22,7°C, sub cea a Câmpiei Române, ceea ce atestă influența benefică a maselor de aer oceanic. Din punct de vedere practic, numărul zilelor cu temperaturi favorabile dezvoltării optime a culturilor, adică cele care au medii de peste 15°C, este de 143/an, cuprinse între 7 mai și 26 septembrie. Temperatura activă, însumând 2761°C, asigură condiții foarte bune pentru maturizarea plantelor de cultură, inclusiv a unora de proveniență mediteraneană.

Aflându-se predominant sub influența maselor de aer maritim dinspre nord-vest, Timișoara primește o cantitate de precipitații mai mare decât orașele din Câmpia Română. Media anuală, de 592 mm, apropiată de media țării, este realizată îndeosebi ca urmare a precipitațiilor bogate din lunile mai, iunie, iulie (34,4% din totalul anual) și a celor din lunile noiembrie și decembrie, când se înregistrează un maxim secundar, reflex al influențelor climatice submediteraneene. În perioada propice culturilor agricole, cad aproape 80% din precipitații, ceea ce constituie o condiție favorabilă dezvoltării plantelor de cultură autohtone. Regimul precipitațiilor are însă un caracter neregulat, cu ani mult mai umezi decât media și ani cu precipitații foarte puține.

Urmare a poziției sale în câmp deschis, dar situat la distanțe nu prea mari de masivele carpatice și de principalele culoare de vale care le separă în această parte de țară (culoarul Timiș-Cerna, valea Mureșului etc.), Timișoara suportă, din direcția

nord-vest și vest, o mișcare *a maselor de aer* puțin diferită de circulația generală a aerului deasupra părții de vest a României. Canalizările locale ale circulației aerului și echilibrele instabile dintre centrii barici impun o mare variabilitate a frecvenței vânturilor pe principalele direcții.

Cele mai frecvente sunt vânturile de nord-vest (13%) și cele de vest (9,8%), reflex al activității anticiclonului Azorelor, cu extensiune maximă în lunile de vară. În aprilie-mai, o frecvență mare o au și vânturile de sud (8,4% din total). Celelalte direcții înregistrează frecvențe reduse. Ca intensitate, vânturile ating uneori gradul 10 (scara Beaufort), furtunile cu caracter ciclonal venind totdeauna dinspre vest, sud-vest (1929, 1942, 1960, 1969, 1994). Distribuția vânturilor dominante afectează, într-o anumită măsură, calitatea aerului orașului Timișoara, ca urmare a faptului că sunt antrenați poluanții emanați de unitățile industriale de pe platformele din vestul și sudul localității, stagnarea acestora deasupra fiind facilitată atât de morfologia de ansamblu a vetrei, cu aspect de cuvetă, cât și de ponderea mare a calmului atmosferic (45,9%).

1.5 HIDROGRAFIA

Teritoriul zonei Timișoara dispune de o bogată rețea hidrografică, formată din râuri, lacuri și mlaștini. Cu excepția râurilor Bega și Timiș, celelalte râuri seacă adesea în timpul verii.

Principalul curs de apă este cel mai sudic afluent al Tisei. Izvorând din Munții Poiana Ruscă, Bega este canalizată, iar de la Timișoara până la vărsare a fost amenajată pentru navigație (115 km). Canalul Bega a fost construit între anii 1728 și 1760, dar amenajarea lui definitivă s-a făcut mai târziu. Pentru regularizarea debitului în limite care să-i permită satisfacerea funcțiilor pentru care a fost concepută lucrarea, la Coștei a fost construit un nod hidrotehnic, a cărui principală funcție este cea de regularizare a debitului, respectiv asigurarea transferului cantității de apă, din Timiș în Bega, în funcție de necesități și de volumul de precipitații preluat de cele două râuri în amonte. Canalul Bega a fost conceput pentru accesul șlepurilor de 600-700 tone și o capacitate anuală de transport de 3.000.000 vagoane. Pentru a înlătura pericolul inundațiilor, atât de frecvente altădată, lucrarea a fost completată ulterior cu sistemul hidrotehnic de la Topolovățul Mic, prin care, în perioadele de ape mari, surplusul de debit înregistrat de Bega este dirijat spre râul Timiș.

Din mulțimea de brațe care existau înaintea canalizării Begăi, în interiorul orașului se mai păstrează doar Bega Moartă (în cartierul Fabric) și Bega Veche (spre vest, curgând prin Săcălaz).

Pe teritoriul orașului se găsesc și numeroase lacuri, fie naturale, formate în locul vechilor meandre sau în arealele detasate (cum sunt cele de lângă colonia Kuntz, de lângă Giroc, Lacul Șerpilor din Pădurea Verde, etc.), fie de origine antropică (spre Fratelia, Freidorf, Moșnița, Mehala, Ștrandul Tineretului, etc.), notabile prin situarea lor pe linia de contact cu localitățile periurbane.

Din punct de vedere al apelor subterane, se poate constata că pânza freatică a Timișoarei se găsește la o adâncime ce variază între 0,5 - 4 m. Pânzele de adâncime cresc numeric, de la nord la sud, de la 4 la 9 m - până la 80 m adâncime - și conțin apă potabilă, asigurând astfel o parte din cerințele necesare consumului urban. Apar, de asemenea, ape de mare adâncime, captate în Piața Unirii (hipotermale), apoi la sud de Cetate și în Cartierul Fabric (mezotermale), cu valoare terapeutică, utilizate în scop balnear.

1.6 VEGETAȚIA

Spațiul timișorean se încadrează, din punct de vedere geobotanic, în zona pădurilor de stejar, distruse în trecut de oameni, pentru obținerea lemnului necesar construirii cetății și caselor, cât și pentru câștigarea de terenuri cultivabile.

În prezent, cu excepția câtorva areale împădurite cu cer și gârniță (Pădurea Verde, Pădurea Bistra, Pădurea Giroc, Șag), teritoriul se încadrează în silvostepa antropogenă ce caracterizează întreaga Câmpie Panonică.

Peisajul este diversificat și de apariția vegetației de luncă, de-a lungul principalelor râuri, în cadrul căreia predomină arborii de esență moale.

De remarcat este prezența parcului dendrologic de la Bazoșul Nou: rezervație forestieră cu o suprafață de cca 60,4 ha, situată la cca 15 km SE de orașul Timișoara, pe teritoriul constituit din rezervația propriu-zisă (17,8 ha) și zona tampon din jurul rezervației.

1.7 FAUNA

Fauna pădurilor cuprinde puține mamifere, reprezentate doar prin câteva insectivore și rozătoare. Păsările sunt, în schimb, numeroase, unele având importanță cinegetică (fazanul).

Fauna de silvostepă și stepă, deși mai puțin variată față de cea de pădure, prezintă un mai mare număr de specii de interes cinegetic (iepurele, căprioara, prepelița, potârnichea, fazanul, etc)

În cadrul faunei piscicole, dominantă este specia crapului, alături de care trăiesc plătica, oblețul, babușca, sebița, știuca, suport natural pentru pescuitul sportiv.

Presiunea umană crescândă în spațiul periurban timișorean se resimte negativ asupra fondului faunistic, distrugerea biotopurilor spontane și înlocuirea lor cu culturi afectează, inevitabil, biocenozele.

1.8 SOLURILE

Învelișul de sol din zona Timișoara este de o mare diversitate, numeroasele tipuri și subtipuri încadrându-se în clasele: cernisoluri, luvisoluri, argiluvisoluri, cambisoluri, hidrisoluri, pelisoluri, vertisoluri și protisoluri. Capacitatea generală de susținere a producției agricole este mijlocie, ca urmare a ponderii ridicate a unor tipuri de soluri cu fertilitate naturală scăzută ori afectate de umezeală în exces (entricambosoluri, gleiosoluri, stagnosoluri, vertisoluri, etc), compensată însă de prezența cernoziomurilor și a preluvosolurilor molice, cu pondere notabilă în arealul comunelor Săcălaz, Dumbrăvița și Sânmihaiu Român.

Pe ansamblul Câmpiei Banatului însă, dominante sunt solurile cu fertilitate ridicată (cernozioni, calcarice cambice și argice, preluvosoluri molice, etc), fără limitări semnificative în exploatare, constituindu-se astfel într-o importantă resursă naturală pentru dezvoltarea producției agricole intensive.

1.9 RESURSELE DE SUBSOL

În mod tradițional sunt valorificate, de asemenea, resursele de apă termominerală de la Timișoara și împrejurimi (Calacea, Buziaș, Ciacova, Ivanda, etc). În perioada postbelică au fost puse în valoare și resursele de hidrocarburi, petrol și gaze asociate, cu centre de exploatare dispersate spre nord-vest și vest, în Câmpia Vingăi și Câmpia Arancăi.

CAP. 2

DATE ISTORICE

Municipiul Timișoara, atestat documentar de peste 730 de ani, actuala reședință a județului Timiș, este situată în Câmpia Timișului, câmpie străbătută de râurile Bega și Timiș, a căror prezență a influențat în timp dezvoltarea localității de la Cetatea fortificată cu ziduri, bastioane, șanțuri cu apă și valuri de pământ.

Cunoscută ca Cetate (din 1212) - Castrum Temesiense - situată la răscrucea drumurilor comerciale și militare, devenind obiectiv principal al disputei dintre turci și austrieci și mai apoi râvnită de burgezia și aristocrația maghiară - Timișoara s-a dezvoltat urbanistic în jurul nucleului fortificat începând din sec. XVIII lea.

Între anii 1315-1323 regele Carol Robert de Anjou își stabilește în cetatea Timișoara reședința regală.

În anul 1342, Timișoara este atestată în documente ca Civitas (oraș) și până la mijlocul secolului al XVI – devine un însemnat centru de rezistență antiotomană de unde pornesc în 1396 cruciații europeni în dramatica expediție creștină zdrobită la Nicopole, iar apoi își concentrează forțele militare, începând cu anul 1443, și pornește în campania de biruințe viteazul Iancu de Hunedoara.

Agravarea exploatării feudale a provocat răscoala din anii 1382-1390 și războiul țărănesc condus de Gheorghe Doja (1514) care, după ocuparea mai multor puncte fortificate și asediului cetății Timișoara, a fost înfrânt și pedepsit cu cruzime.

După ce o bună perioadă a constituit un bastion important pentru apărarea civilizației creștine în anul 1551 cetatea Timișoara și zona limitrofă, după repetate atacuri, va fi cucerită de turci care transformă cetatea în reședința unui pașalic otoman, cu rol de pivot în strategia de păstrare a dominației asupra pusteii ungare și Țărilor Române. În urma luptelor dintre Imperiul Habsburgic și cel Otoman, Timișoara și Banatul este eliberat de sub ocupația turcilor în 1716 de către prințul Eugen de Savoya și devine domeniul al coroanei Habsburgice, condus de o administrație militară având ca guvernator pe Conte Claudius Florimund Mercy, general de cavalerie. Conte Mercy a avut un rol deosebit în construcția noii cetăți a Timișoarei, a palatului de reședință a guvernatorului, a cazărmii Transilvania (care cu o lungime de 483 m era clădirea cea mai lungă din Europa în epoca respectivă), precum și a unor școli, spitale, biserici și monumente. În paralel, a început construcția și dezvoltarea rapidă a industriei și a fabricilor și organizarea satelor și comunelor. Colonizarea satelor din Banat cu un număr substanțial de șvabi, slovaci și italieni care s-au suprapus locuitorilor existenți (români, sârbi, unguri, greci și evrei), a condus în timp la un fenomen probabil unic în lume, respectiv faptul că populația vorbea mai multe limbi și, totodată, realizarea între naționalități a unui climat de înțelegere, toleranță, respect și colaborare fără discriminare care s-a transmis din generație în generație.

O dată cu atenția sporită acordată de Curtea de la Viena, Timișoara, ca centru economic și politic al Banatului, cunoaște după 1718 - 1734 o dublă dezvoltare a lucrărilor de fortificare a Cetății (după noul plan din 1723) și se începe secarea mlaștinilor. Se construiesc poduri și construcții publice, astfel încât în jurul anului 1765 se încheie fortificarea cetății, iar în 1774, apeductul din Fabric pentru alimentarea cu apă și rețeaua de canale subterane din preajma "Cazărmii ardelene" și de pe amplasamentul Pieții Sfântul Gheorghe. Cu toate acestea, situația șanțurilor de apă și a mlaștinilor din Cetate nu este rezolvată în întregime, canalul Bega deși

(început în anul 1728), devenit navigabil, preia în mare parte rolul de colector insalubru al zonei de Cetate.

Între anii 1781 (după ridicarea Cetății Timișoara la privilegiul de Oraș liber regesc) și 1848 - în cetate se realizează edificii de cult și sociale și se extind construcțiile de locuințe. Direcțiunea de Fortificații asigură activitatea de proiectare și execuție a construcțiilor militare, în special pentru uriașul sistem de fortificații (întreținere, modernizare).

"Serviciul Cameral de Construcții" proiectează și supraveghează execuția construcțiilor civile și de interes obștesc și respectarea normelor de construcții în oraș, realizate de meșterii constructori particulari.

Pe "Planul interiorului Cetății - 1812" - întocmit de Tutz (M.G.97), "Planul indicând parcelele din Cetate - 1828" întocmit de Louant (M.G. 155), "Planul interiorului Cetății - 1831" - Chavanne și a lui Eichenkren - 1836 (T.II.28) și pe alte hărți, planșe și stampe din Arhivele Statului Timișoara, precum și în "Monografia Timișoarei" întocmită de primarul Preyer (1849 - 1853) sunt redată inventarele complete ale caselor, proprietarilor, rețeaua de canale și conducte de evacuare a apei, fântânile, lucrările de supraetajare și alte construcții noi, care completează ansamblurile existente, precum și un inventar - descriere a distrugerilor provocate de bombardamentul armatelor maghiare în iulie 1849.

În primii ani ai guvernării militare (1849 - 1860) și ai Voievodinei cu capitala la Timișoara, pe locul unor clădiri civile avariate, se construiesc edificii noi, utilizându-se bolțile la subsol și parter și planșee de lemn la etaje și mansarde.

Vocabularul plastic al Barocului este înlocuit cu elementele stilurilor Empire și Neoclasic dar se resimte și influența curentelor romantice și eclecticice.

Dacă până în anul 1817 cca 1/4 din suprafața Cetății era acoperită cu canale, ce se scurgeau în cuveta deschisă din șanțul fortificațiilor, începând cu anul 1827 se adâncește cuveta și canalul său de evacuare (pe albia vechiului canal secundar executat în 1729) pe traseul Bd. Republicii - realizându-se așa numitul "Șanț Sanitar". La rețeaua de canale erau racordate peste 25 de case particulare din Cetate.

Acțiunile de asanare și realizarea de canale continuă și după 1849 și implică și refacerea unor conducte de alimentare cu apă distruse, în paralel cu realizarea de fântâni pentru apă potabilă « a cărei calitate se îmbunătățește », odată cu secarea mlaștinilor și umplerea șanțurilor (inclusiv pe amplasament).

Autorul celei dintâi monografii a Timișoarei și totodată primarul ei de atunci - Johann Nepomuk Preyer (1844 - 1858) scrie despre Zona Cetății: "...Străzile din Cetate sunt pavate și au trotuare excelente. Clădirile au unul, două sau trei etaje.... Toate construcțiile sunt acoperite cu țigle, iar la parter au aproape numai prăvălii cu vitrine elegante..., iar în ceea ce privește iluminarea străzilor și curățenia, se recunoaște că nu există una mai bună în toată țara."

După anul 1865 construcțiile erau permise numai dincolo de 569 m de zidurile cetății, spre cartierele mărginașe.

După 1892 interdicția menționată dispare, efectuându-se nivelarea șanțurilor și valurilor din jurul *Cetății*.

Primul Plan Urbanistic este întocmit la 1895 de arhitectul Ybl, prin care Cetatea devine centrul orașului, legat prin bulevarde largi - actualele Bd. Tinereții și Revoluției din 1989 - de cartierele Iosefin și Fabric și printr-un inel de circulație în jurul Cetății. Deci, pornind de la rețeaua densă de străzi rectangulare din Cetate, se prefigurează structura radial - inelară a tramei stradale, care este specifică Timișoarei. În 1913 Serviciul tehnic al orașului elaborează un nou *Plan Urbanistic* pe principiile date de arhitectul Ybl. La acea dată populația Timișoarei era de 69.000 de locuitori și

se prevedea extinderea oraşului pe o suprafaţă de 1800 ha. Planul urbanistic nu era conceput pe principiul zonelor funcţionale, ci era trasată, în special, trama stradală între Cetate şi cartierele mărginaşe Iosefin, Fabric şi Mehala. Terenul dintre străzi a fost parcelat şi vândut, sau dat în folosinţă noilor proprietari. Această parcelare s-a menţinut până în prezent, fiind desfiinţată peste tot unde s-au construit locuinţe colective (blocuri).

Primele ridicări topografice prin metode matematice moderne au fost realizate între anii 1901 - 1903 pentru cartierele Cetate şi Iosefin, în anul 1911 pentru Mehala şi au fost reasamblate amănunţit între anii 1942 - 1946 pentru toate cartierele (plan cadastral, fără curbe de nivel, autor ing. I. Sarmeş).

Intrarea României în Războiul Mondial (iunie 1941) aduce populaţiei Timişoarei şi judeţului multiple neajunsuri şi lipsuri, sporite şi de faptul că au trebuit să facă un efort umanitar apreciabil pentru ajutorarea valurilor masive de refugiaţi din Basarabia, Bucovina şi Moldova. Din iunie 1944 războiul se abate direct asupra judeţului şi oraşului Timişoara care rezistă eroic atacurilor unităţilor germane şi maghiare prin Divizia 9 Cavalerie Română şi sacrificiul Regimentului 13 Călăraşi.

În anul 1943 Serviciul Tehnic Municipal, prin arh. Silvestru Rafiroiu şi ing. Otto Bodoscher, a iniţiat o documentare pentru un nou plan urbanistic, care este considerat pierdut din Arhive. În 1943 Timişoara avea 115.839 de locuitori şi o suprafaţă de 3.200 ha., 312 km. de străzi, din care 52 % pavate, 46 % prevăzute cu reţea de apă şi 31% cu reţea de canalizare.

Începând cu luna septembrie 1944 cursul istoriei României, judeţului Timiş şi Timişoarei se schimbă pentru 4 decenii şi jumătate. Sub protecţia armatei sovietice de ocupaţie, partidul comunist a acaparat puterea politică provocând lipsuri materiale asociate cu terorizarea fizică şi psihică a populaţiei, cu umilirea, înşelarea şi permanenta ameninţare a drepturilor cetăţeneşti. Mişcarea anticomunistă, de proporţii a studenţilor timişoreni din octombrie-noiembrie 1956 s-a desfăşurat pe fondul unei stări de spirit ostile ocupaţiei sovietice, nedreptăţilor, abuzurilor şi sărăciei aduse de un regim total aservit intereselor străine.

După al doilea război mondial, Direcţia tehnică municipală a iniţiat (în anul 1947) o documentare pentru Planul Urbanistic de proiectare a construcţiilor - autori T. Evolveanu şi arh. G. Stork - cu o nouă ediţie în 1951 - autori arh. M. Silianu şi arh. G. Stork, sub denumirea de "Schiţa planului director de sistematizare".

Planul avea prevederi de zonificare şi circulaţie, dar profilul şi amploarea dezvoltării industriale şi a fondului locativ nu au fost anticipate.

În 1955 se reiau studiile de sistematizare într-un "Studiu preliminar de sistematizare" - autor arh. M. Silianu, care prognozează creşterea populaţiei de la 140.000 de locuitori în anul 1955 la 180.000 de locuitori în anul 1975, cu posibilităţi de creştere chiar până la 200.000 locuitori, în funcţie de dinamica factorilor economici.

În 1959 se trece la elaborarea "Schiţei de Sistematizare a oraşului Timişoara" pe principiile recomandate de CSCAS. Oraşul avea 148.600 de locuitori şi o suprafaţă de 4100 ha. Fără elemente clare de prognoză a dezvoltării funcţiunilor oraşului, se preconiza pentru anul 1980 o populaţie de 250.000 de locuitori, care, după unii specialişti, era considerată prea mare. În anul 1980 erau înregistraţi în Timişoara 287.543 de locuitori, iar în 1990 - 354.345 de locuitori.

"Schiţa de sistematizare" a fost finalizată în anul 1964, având ca şef de proiect pe arh. L. Voştinaru.

Apoi a fost reluată în 1978, având şef de proiect pe arh. N. Ionescu. Zonele funcţionale s-au conturat pregnant, industria s-a dezvoltat pe zone industriale,

locuințele s-au dezvoltat puternic în blocuri, dar cu efecte urbanistice păgubitoare pentru oraș, cu sacrificarea majoră a unor zone cu gospodării uniifamiliale. Concepția majoră, impusă politic, a fost creșterea densităților construite, economia drastică de teren, concretizată în repetate restrângeri de perimetru constructibil, în discordanță cu dezvoltarea industrială și creșterea masivă a populației. În anul 1989 perimetrul constructibil cuprindea 4558,00 ha față de intravilanul de la 1 ianuarie 1990, de 4974,32 ha.

Prăbușirea sistemului comunist din Europa Centrală și de Est, cu excepția României în cursul anului 1989 a fost receptată de timișoreni ca o șansă istorică de a înlătura totalitarismul comunist. În lunile noiembrie-decembrie 1989 starea de spirit a majorității populației timișorene era explozivă, iar pe acest fond de tensiune generală încercarea de evacuare a pastorului reformat Laszlo Tokes, mult mediatizată de « Europa Liberă » și « Vocea Americii », a fost interpretată ca o nouă nedreptate și un abuz al autorităților comuniste, constituind ocazia revoltei populare din Timișoara, transformată apoi, prin radicalizare, în revoluție. După ce în 15 decembrie s-au adunat în fața casei parohiale mai mulți enoriași care doreau să împiedice evacuarea pastorului, în data de 16 decembrie numărul celor adunați a crescut la circa 400 de persoane majoritatea fiind cetățeni de diferite etnii și confesiuni care au blocat circulația în zonă și au scandat „jos Ceaușescu” și „jos comunismul”.

În zilele următoare, rezistența nu a încetat, în 19 decembrie intrând în grevă muncitorii de la întreprinderea „Elba”, iar în 20 decembrie a izbucnit greva generală în toate fabricile timișorene, zeci de mii de oameni îndreptându-se spre centrul Timișoarei, situație în care forțele armate s-au retras în cazărmi. Liderii revoluționarilor timișoreni au prezentat autorităților comuniste o listă de cereri a populației, listă care va deveni un vast program revoluționar. În aceeași zi de 20 noiembrie 1989, Timișoara a fost declarată primul oraș liber al României de către reprezentanții Frontului Democrat Român, prima formațiune politică democratică înființată pe străzile însângerate ale Timișoarei. Ulterior ziua de 22 decembrie 1989 a fost declarată ziua Victoriei Revoluției Române.

CARACTERISTICI SEMNIFICATIVE

Structura urbană este rezultatul evoluției în timp a dezvoltării orașului, având o configurație relativ clară. În centrul aglomerării urbane se află CETATEA, în jurul căreia gravitează, ca “subsisteme urbane”, celelalte cartiere. Datorită dezvoltării lor independente acestea prezintă caracteristici distincte atât funcțional cât și plastic, conferind sistemului urban un caracter polinuclear. Această descentralizare permite “descongestionarea” funcțională a nucleului central. Concomitent, există însă tendința ca nucleele sus-menționate să-și piardă identitatea, generând o textură urbană relativ unitară.

Rolul principal în încheierea și organizarea aglomerării urbane îl deține rețeaua arterelor de circulație, construită în sistem radial – concentric încă din perioadele anterioare.

Un prim inel de circulație s-a realizat în jurul Cetății (1971). Urmând aproximativ conturul interior al vechilor fortificații, acesta marchează o continuitate firească între evoluția istorică și cea contemporană, iar din punct de vedere al organizării spațiale a cartierului istoric, joacă același rol ordonator pe care l-a avut cândva centura de fortificații.

Din inelul central pornesc radial, spre celelalte cartiere, mai multe artere conectate la extremitățile teritoriului intravilan, cu rețeaua rutieră interurbană.

În anul 1989 acest prim inel își pierde continuitatea prin întreruperea circulației din Piața Operei.

Al doilea inel de circulație, concentric cu primul, este realizat parțial (bulevardele Circumvalațiunii, Pârvan, Splaiul T. Vladimirescu). Acest inel, ca și celelalte trasate în exteriorul său având ca centru Cetatea, îndeplinește funcțiuni complexe: deviază traficul greu descongestionând centrul și crează legături rapide între celelalte cartiere. Traseul acestor artere circulare ar indica întotdeauna poziția centrului aglomerării urbane – Cetate, în câmpul de gravitație al căruia evoluează celelalte cartiere, sporind coerența sistemului urban.

Necesitatea satisfacerii unor funcțiuni diferite a determinat apariția unor tipuri distincte de morfologie urbană. Deși, acestea diferă de la cartier la cartier și în cadrul aceluiași cartier, de la o zonă funcțională la alta, totuși, etapele evolutive parcurse de aglomerarea urbană au marcat existența a patru tipuri morfologice principale.

Tipologia constituită în sec. XVIII – lea și în prima jumătate a celui următor predomină în Cetate, caracteristice acesteia fiind străzile relativ înguste, fără vegetație, cu clădiri cu două niveluri, formând fronturi stradale continue. La periferia celorlalte cartiere istorice se mai păstrează unele construcții parter, așezate cu fațada îngustă la stradă, cu aspect rural, purtând data din perioada sus-menționată.

Tipul morfologic caracteristic pentru a doua jumătate a secolului al XIX – lea și începutul secolului nostru, reprezentat prin clădiri multietajate formând, de cele mai multe ori, fronturi continue, se întâlnește compact în ansamblurile executate în vederea unirii Cetății cu Fabricul și Iosefinul și răsfirat, în cadrul tuturor zonelor istorice ale orașului.

Cartierele de vile, datând din prima jumătate a secolului al XX-lea, în special din perioada interbelică, predomină în spațiile interstițiale dintre cartierele istorice, conferind zonelor respective aspectul de “oraș grădină”. Însă, la periferia aglomerării urbane, acest tip morfologic degenerază într-un țesut cu aspect semirural, cu parcele mari, având grădini și case izolate, lipsite de dotările tehnice edilitare corespunzătoare confortului modern.

Al patrulea tip morfologic îl prezintă realizările din perioada anilor 1960 – 1989, constituite din clădiri de locuit înalte, dotări socio-culturale și ansambluri de producție, executate cu tehnologii industrializate. Acestea apar fie în forma unor mari ansambluri în zonele slab construite în perioadele anterioare, fie izolat, în cadrul texturii urbane istorice (str. Văcărescu, Bărnuțiu, etc.).

Fizionomia specifică Timișoarei este generată de întrepătrunderea nu totdeauna fericită a celor patru tipuri morfologice principale.

Datorită evoluției sale specifice, există azi relativ puține monumente istorice izolate, iar acestea, exceptând Castelul Huniade, datează, cele mai vechi, din secolul al XVIII – lea. Timișoara prezintă în schimb zone istorice declarate rezervații de arhitectură protejată, reflectând evoluția acesteia din perioada barocă și până la cea a curentului cubist interbelic.

Se estimează că evoluția economică viitoare va determina sporirea populației în următorii ani. Pentru rezolvarea problemelor complexe ridicate de această creștere, logica evoluției istorice a urbei recomandă continuarea structurii sale radial – concentrice.

Caracterul polinuclear al acesteia, descentralizarea funcțională apărută în cursul istoriei devin cu atât mai necesare cu cât sporește gradul de complexitate al funcțiunilor urbane. Este evident că o rețea, uniformă, ordonată, permite o servire egal repartizată în teritoriu, și deci rațională, a organismului urban, din toate punctele de vedere: transport în comun, alimentare cu energie, canalizare, etc.

Modul de funcționare al structurii actuale sugerează, ca și viitoarele artere majore de circulație, să se încadreze în două categorii: cea a arterelor radiale conducând dinspre Cetate spre periferii și cea a arterelor de legătură între acestea, cu trasee fie tangente, fie cât mai apropiate de cele ale unor cercuri marginare având în centru Cetatea.

În rezolvările de detaliu, tradiția timișoreană sugerează adoptarea unor ansambluri ordonate, cu axe de compoziție clar definite spațial, utilizând artere largi, mărginite de capetele de perspectivă, intersecțiile și zonele de inflexiune.

Unul dintre impedimentele majore în încheierea aglomerării urbane într-un sistem unitar îl constituie calea ferată spre Lugoj, care separă treimea orașului aflată la nordul ei de celelalte două treimi, rămase la sud. De aceea, încă din prima jumătate a secolului nostru s-a propus demontarea acestei căi ferate spre Lugoj și amenajarea unor gări terminus (arh. A. Kronszt propune mutarea căii ferate).

Acesteia îi revine același rol “restrictiv și ordonator” în organizarea spațială a Cetății pe care l-au avut cândva fortificațiile.

Problema mutării căii ferate sau a păstrării ei, dar doar pentru asigurarea transportului rapid de persoane, urban și periurban, odată cu reconversia spațiilor învecinate, rămâne deschisă. Oricare va fi decizia legată de calea ferată va trebui adoptată o politică de strategie urbană vizând principiul dezvoltării durabile.

CAP. 3 **POPULAȚIA MUNICIPIULUI**

La recensământul din anul 2002, populația stabilă a municipiului Timișoara a fost de 317.660 locuitori. Densitatea populației este de 2622 locuitori/kmp.

Distribuția populației pe sexe : 52,63% de sex feminin, iar de sex masculin 47,37%.

Din totalul de locuitori : 270.487 sunt români, aromâni 30, macedoromâni 11, maghiari 25.131, secui 4, rromi (țigani) 3.114, germani 7.142, sași 6, șvabi 17, ucraineni 813, sârbi 6.271, turci 81, tătari 4, slovaci 580, evrei 367, ruși 57, lipoveni 18.

Religia : ortodoxă 255.955 persoane, romano-catolică 31832 persoane, greco-catolică 4.191 persoane, reformată 6.194 persoane evanghelică de confesiune augustană 162 persoane , evanghelică luterană sinodopresbiteriană 337 persoane, unitariană 103 persoane, armeană 9 persoane, creștină de rit vechi 144 persoane, baptistă 4780 persoane, penticostală 8408 persoane, adventistă de ziua a șaptea 684 persoane, creștină după evanghelie 251 persoane, evanghelică 296 persoane, musulmană 949 persoane, mozaică 358 persoane, altă religie 1637, fără religie 392 persoane, atei 359 persoane, nedeclarată 610 persoane.

Populația activă reprezintă 43,28% (92,38% ocupată și 7,62% șomeri), iar populația inactivă 56,72 % (39,68% elevi-studenți; 37,15% pensionari; 23,17% se află în alte situații).

Statutul profesional :

- Salariați:	94,27%;
- Patroni:	3,08 %;
- Lucrători pe cont propriu:	2,39%;
- Membrii ai unor societăți agricole – cooperatiste:	0,01%;
- Lucrători familiali în gospodărie proprie:	0,18% ;
- Alte situații:	0,04%.

Sectorul în care lucrează persoana:	
- Persoanele din sectorul de stat :	33,00%;
- Persoanele din sectorul privat:	63,05%;
- Persoanele din sectorul mixt:	3,78%;
- Persoanele din gospodăria proprie:	0,17%.

CAP.4

AUTORITĂȚILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

Potrivit Anexei 2, pct.3.8 din Legea nr.351/2001 – privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități ,municipiul Timișoara este unitate administrativ teritorială de rangul I.

Autoritățile administrației publice prin care se realizează autonomia locală sunt reprezentate de Consiliul Local, ca autoritate deliberativă și de Primar, ca autoritate executivă, acestea venind să rezolve treburile publice în condițiile legii.

Consiliul Local al Municipiului Timișoara are inițiativă și hotărăște, în condițiile legii, în toate problemele de interes local, cu excepția celor care sunt date prin lege în competența altor autorități publice, locale sau centrale.

Consiliul Local este alcătuit din 27 de membri, aleși prin vot universal, egal, direct și liber exprimat, în condițiile stabilite prin legea privind alegerile locale.

Având în vedere specificul local și nevoile activității sale, Consiliul Local al Municipiului Timișoara a organizat următoarele comisii pe domenii de specialitate:

Comisia 1 – pentru studii, prognoze, economie, buget, finanțe, impozite și taxe;

Comisia 2 – pentru dezvoltare urbanistică, amenajarea teritoriului și patrimoniului;

Comisia 3 – pentru administrarea domeniului public și privat, servicii publice și comerț, regii autonome și societăți comerciale;

Comisia 4 – pentru administrație locală, juridică, ordine publică, drepturile omului și probleme ale minorităților ;

Comisia 5 – pentru cultură, știință, învățământ, sănătate, protecție socială, turism, ecologie, sport și culte.

Sediul Consiliului Local al Municipiului Timișoara se află pe Bd. C.D.Loga nr.1, iar întrunirile în plen se desfășoară la Sala de Ședințe a Consiliului Local.

Consiliul Local a fost constituit în urma alegerilor locale desfășurate în 6 iunie 2004, când a rezultat următoarea structură politică: P.N.Ț.-C.D – 9 membri, P.S.D. – 6 membri, P.N.L. – 5 membri, P.D. – 5 membri, P.R.M. – 2 membri. Configurația politică a Consiliului Local al Municipiului Timișoara este prezentată în **Anexa nr.1.**

Primarul Municipiului Timișoara este șeful administrației publice locale și al aparatului propriu de specialitate al acesteia, pe care îl conduce și îl coordonează.

Primarul răspunde de buna funcționare a administrației publice locale și reprezintă municipiul Timișoara în relațiile cu alte autorități publice, cu persoanele fizice sau juridice române sau străine, precum și în justiție.

Primarul îndeplinește atribuțiile prevăzute de lege sau încredințate de Consiliul Local.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, primarul este ajutat de 2 viceprimari, secretar și aparatul propriu de specialitate al Consiliului Local.

Viceprimarii Municipiului Timișoara sunt aleși de către Consiliul Local din rândul membrilor săi, pe o durată egală cu cea a mandatului Consiliului. Ei sunt înlocuitorii de drept ai Primarului și primii colaboratori ai acestuia pentru realizarea obiectivelor și sarcinilor administrației publice locale.

Atribuțiile viceprimarilor sunt cele delegate de către Primar, în condițiile legii.

Secretarul Municipiului Timișoara este funcționar public de conducere, numit în această funcție de către prefect, în condițiile legii.

Secretarul verifică și asigură respectarea legalității de către organele administrației publice locale, îndeplinind atribuțiile prevăzute de lege sau încredințate de către Consiliul Local ori de Primar.

Primarul, viceprimarii, secretarul municipiului împreună cu aparatul propriu de specialitate al Consiliului Local constituie PRIMĂRIA MUNICIPIULUI TIMIȘOARA, structură funcțională cu activitate permanentă care aduce la îndeplinire hotărârile Consiliului Local și dispozițiile Primarului, soluționând problemele curente ale colectivității locale.

CAP. 5 **CĂI DE COMUNICATII**

5.1. CĂI RUTIERE

Teritoriul administrativ al municipiului Timișoara posedă o rețea rutieră construită densă, formată din drumuri europene, naționale, județene și comunale, după cum urmează:

- a) DRUMUL EUROPEAN E 70, care intră în țară dinspre Iugoslavia și face legătura, prin Timișoara, cu sudul țării și cu capitala București - drum modernizat.
- b) DRUMUL EUROPEAN E 671, care străbate vestul țării, de la nord la sud, trecând prin Timișoara - drum modernizat.
- c) DRUMUL NAȚIONAL DN 6, limita de județ-Lugoj-Sînnicolau-Cenad-frontiera Ungariei, străbate teritoriul zonei la nord – vest, pe un tronson de 7,1 km. DN 6
- d) DRUMUL NAȚIONAL DN 59, Timișoara-Moravița-frontiera cu Serbia, străbate teritoriul studiat la sud-vest, pe un tronson de 3,25 km. DN 59.
- e) DRUMUL NAȚIONAL DN 59 A, Timișoara-Jimbolia-frontiera cu Serbia, străbate teritoriul studiat la vest, pe un tronson de 2 km . DRUMUL NAȚIONAL DN 69, Timișoara-Orțișoara-limita de județ, străbate teritoriul studiat la nord – nord – vest, pe un tronson de 2,3 Km.
- f) DRUMUL JUDEȚEAN DJ 591, Timișoara-Sînmihaiul Român-Cenei, se află la vestul teritoriului, pe un tronson de 0,7 km.
- g) DRUMUL JUDEȚEAN DJ 592, Timișoara-Buziaș-Lugoj, străbate teritoriul studiat la sud-vest, pe un tronson de 0,2 km.
- h) DRUMUL JUDEȚEAN DJ 691, Timișoara-Pișchia-Fibiș-Maşloc-Neudorf, penetrează în partea de nord teritoriul studiat, având îmbrăcăminte bituminoasă degradată și necesită reabilitare.
- i) DRUMUL COMUNAL DC 155, Timișoara-Chișoda-Giroc-Urseni, străbate teritoriul studiat la est, pe un tronson de 0,7km.
- j) DRUMUL COMUNAL DC 149, Timișoara-Moșnița Veche, străbate teritoriul studiat la est, pe un tronson de 0,7 km.

k) DRUMUL COMUNAL DC 64, Timișoara–Giarmata Vii, penetrează în partea de nord–nord est teritoriul studiat.

l) DRUMUL COMUNAL DC 152, Timișoara–Chișoda–Giroc, penetrează în partea de sud–sud est teritoriul studiat.

În Timișoara lungimea totală a străzilor este de 534 km., din care 2,65 km. - străzi de categoria I (100% modernizate), 55,34 km. - străzi de categoria II (96,4% modernizate), 312,54 km. - străzi de categoria III (64,8% modernizate) și 163,47 km. - străzi de categoria IV (47,35% modernizate). Suprafața totală a căilor de comunicații rutiere timișorene este de 575,43 ha.

În municipiul Timișoara se remarcă existența unei concepții flexibile în domeniul infrastructurii de circulație, cu o vechime mai mare de 100 ani, structura existentă a rețelei stradale majore fiind inelar radială, cuprinzând artere de penetrare spre zona centrală și 4 inele majore de circulație.

Circulația în afara municipiului se desfășoară prin arterele de penetrație, care au asigurată continuitatea cu rețele radiale majore urbane. Legăturile rutiere afectează foarte puțin teritoriul înconjurător orașului, ele fiind în general radiale și de penetrație, dar încarcă în mod excesiv circulația internă a orașului, aducând-o la limita funcționalității.

Inexistența unui Plan Urbanistic General Periurban, instrument necesar pentru asigurarea unei dezvoltări urbane armonioase a zonei a determinat necorelarea între rețelele rutiere municipale și periurbane, ceea ce determină discontinuități în trafic.

Datorită faptului că centura ocolitoare a orașului nu este finalizată, iar porțiunile existente sunt scurte și discontinue, nu este posibilă descărcarea circulației orașului de cea de tranzit. Traficul de transport și penetrație se desfășoară prin trama stradală majoră a Timișoarei, folosind trasee de străzi ce intră în componența inelelor de circulație, producând vibrații, poluare fonică și cu noxe și degradarea infrastructurii căilor de circulație și a clădirilor.

5.2. CĂI FERATE

Județul Timiș are cea mai mare densitate de rețele de cale ferată din România, deținând 90,5 km cale ferată/100 km² de teritoriu, iar municipiul Timișoara este cel mai important nod de căi ferate din județ și din partea de vest a țării.

Prin cele două linii feroviare internaționale care străbat Timișoara, se asigură legătura României cu vestul Europei, prin Iugoslavia, pe două direcții: București – Craiova – Timișoara – Jimbolia – continuare pe teritoriul Iugoslaviei - electrificată pe porțiunea București - Timișoara și Timișoara – Stămora-Moravița, continuare pe teritoriul Iugoslaviei.

Traficul feroviar de persoane în zonă este deservit de patru gări (Timișoara Nord, Timișoara Sud, Timișoara Est, Timișoara Vest), iar cel de mărfuri de opt gări. Pentru activitatea de trafic feroviar de marfă principalul nod este stația Ronaț, unde se compun și se descompun trenurile de marfă. Vagoanele de marfă se încarcă/descarcă în stațiile de cale ferată din zona Timișoara (Timișoara CET, Timișoara Sud, Timișoara Vest, Timișoara Nord, Timișoara Est, Semenice, Săcălaz) și circulă (în convoaie de manevră) între aceste stații și stația Ronaț (stație tehnică), care este un nod important al rețelei de cale ferată din zonă. Accesul la alte rețele de transport este asigurat și se realizează:

- din stațiile de cale ferată Timișoara CET, Timișoara Sud, Timișoara Est, Timișoara Vest, Timișoara Nord și Semenice prin trecerea la liniile de cale ferată private (linii industriale).

- de la liniile publice din stațiile de cale ferată Timișoara Sud, Timișoara Est, Timișoara Nord și Timișoara Vest prin transbordarea mărfurilor legate cu transportul auto.
- de la linia terminalului de transcontainere din stația Semenice prin transbordări ale unităților de transport în trafic combinat și camionarea acestora la/de la beneficiari.

5.3 CĂI AERIENE

Situat în imediata apropiere a municipiului, Aeroportul Internațional Timișoara este unul din cele 4 aeroporturi internaționale din România, fiind aeroport alternativ, de importanță strategică, pentru Aeroportul Internațional Otopeni – București și putând deservi Regiunea V Vest și Euroregiunea DKMT.

Pistele de aterizare și decolare au fost modernizate și permit accesul navelor utilizate de marile companii aeriene internaționale, inclusiv a celor de tip Concorde, Airbus-310 sau Boeing. Aeroportul asigură legături rapide pentru pasageri și marfă, având curse regulate spre București, Frankfurt, Dusseldorf, Viena, Verona, Treviso, Londra, New York, Amsterdam – Chicago.

Datorită poziției sale favorabile, beneficiind totodată de condiții naturale deosebite (număr record de zile favorabile decolării/aterizării navelor aeriene), aeroportul are un potențial ridicat de dezvoltare competitivă pe plan european, acesta având posibilitatea să devină, în viitor, aeroport de rezervă pentru Budapesta și Belgrad.

5.4. CĂI NAVIGABILE

Teritoriul municipiului Timișoara este străbătut de canalul Bega. Acesta a fost construit și utilizat în scopul gospodăririi apelor și pentru asigurarea transportului naval de mărfuri - cu barje având capacitatea de 500-600 tdw - pe teritoriul României și Iugoslaviei. Canalul Bega era navigabil în trecut pe o lungime de 44 km, pe teritoriul românesc, începând de la Timișoara și 72 km pe teritoriul iugoslav, până la confluența cu Tisa. În continuare navigația se desfășura încă 20 km pe Tisa, până la confluența cu Dunărea. Începând cu anul 1958 circulația pe canalul Bega a fost oprită datorită scăderii fluxului de navigație și a absenței lucrărilor de întreținere.

În prezent, navigația nu este posibilă datorită stării tehnice, de dotare și organizatorice precare, atât a tronsonului navigabil de pe teritoriul românesc cât și a celui de pe teritoriul iugoslav.

Reluarea navigației pe Bega ar crea o alternativă economică pentru transportul de mărfuri, în principal a produselor de mare volum și mică perisabilitate cum sunt cele rezultate din agricultură, și pentru asigurarea accesului la piețele externe. Prin realizarea conexiunii navigabile cu Dunărea, este posibil accesul direct al zonei la Coridorul de transport nr. 7, Dunăre – Main – Rhin, care traversează Europa Centrală și de Vest, și asigură legătura între Marea Neagră și Marea Nordului și se poate asigura legătura Timișoarei cu toate porturile situate pe fluviu odată cu intrarea în funcțiune a canalului Rhin – Main – Dunăre.

În perioada 1888 – 1950 o parte importantă a transportului mărfurilor, de la și înspre Timișoara, se desfășura prin marele port dunărean Baziaș, cu care Zona Timișoara era legată prin axa feroviară Timișoara-Vârșeț-Iascovo-Baziaș.

CAP.6 TRANSPORTUL ÎN COMUN

Timișoara posedă o rețea extinsă de linii de tramvai, infrastructura necesitând lucrări de modernizare pe majoritatea lungimilor căilor de rulare. În acest sens, municipalitatea a început, în anul 2000, o serie de lucrări destinate modernizării infrastructurii liniei cale din Timișoara, cu fonduri obținute de la Banca Europeană pentru Investiții, Guvernul României și Consiliul Local Timișoara. În urma lucrărilor din cadrul acestui proiect ce se va finaliza în anul 2006, vor fi modernizați 40 de kilometri linie cale simplă.

Toate stațiile de tramvai din municipiu au fost amenajate în ultima perioadă, încercând să li se asigure călătorilor condiții bune, indiferent de starea vremii de afară. Prin grija Consiliului Local și a executivului Primăriei Timișoara foarte mulți cetățeni timișoreni beneficiază de transport în comun gratuit.

Transportul în comun în municipiul Timișoara se face în condiții bune. La tramvaie, pe lângă refacerea liniei cale, în urma unor relații de prietenie pe care Executivul Primăriei le-a dezvoltat în ultimii ani cu conducerile unor orașe din Germania, s-au primit, ca donație, respectiv s-au achiziționat la un preț modic, tramvaie second hand aflate în parametrii calitativi superiori celor de producție românească aflate în dotarea RATT. Astfel ca în prezent, în Timișoara, circulă numai tramvaie provenite din Germania, care asigură un confort sporit călătorilor. La transportul cu autobuzul, prin finanțare suportată de Consiliul Local, RATT a fost dotată cu 50 autobuze noi de producție Mercedes. Noile autobuze sunt dotate cu aer condiționat, Timișoara fiind primul oraș din România care are astfel de mijloace de transport, la standarde europene.

În ceea ce privește transportul cu troleibuzul, RATT încearcă obținerea unui credit ce va fi rambursat din surse proprii, pentru achiziționarea unui număr de 50 de troleibuze noi. În aceste condiții, putem spune ca în cel mai scurt timp Timișoara va avea cea mai modernă infrastructură de transport în comun din România.

În prezent, rețeaua de transport în comun din Timișoara asigură legături între toate cartierele municipiului. Traseele formate din 11 linii de tramvaie, 9 linii troleibuze și 13 linii de autobuze sunt deservite zilnic, în medie, de 51 tramvaie, 52 troleibuze și 65 autobuze. Lunar RATT transportă în medie aproape 9 milioane călători, mijloacele de transport ale regiei parcurgând peste 800.000 de kilometri.

În ceea ce privește Zona Timișoara, respectiv comunele periurbane, se constată o rețea mai slab dezvoltată de linii de transport în comun și infrastructură inexistentă.

CAP.7 RETELE TEHNICO-EDILITARE

7.1. REȚELE DE APĂ-CANAL

7.1.1. Alimentarea cu apă

În municipiul Timișoara este asigurată alimentarea cu apă a 21.442 de abonați (număr de bransamente), în comuna Giroc este asigurată pentru 89 de abonați, iar comuna Dumbrăvița fiind doar parțial alimentată cu apă potabilă. În prezent se poate asigura atât necesarul presiunilor cât și cel al debitelor la majoritatea consumatorilor din zona Timișoara, fiind posibilă livrarea apei potabile din rețeaua municipiului Timișoara către localitățile periurbane, dar densitatea consumatorilor în

aceste zone este relativ mică, iar capacitatea de susținere a programelor de dezvoltare a lucrărilor hidroedilitare este redusă.

Pentru alimentarea cu apă a municipiului, cu un consum de aproximativ 25 mil.mc/an, se utilizează două surse principale:

- sursa de adâncime, care reprezintă 35 % din volumul total de apă distribuit în rețeaua orașului asigurată de Uzina de Apă nr. 1, cu o capacitate de tratare de 600 l/s și Uzina 5 cu o capacitate de tratare de 20 l/s;
- sursa de suprafață – râul Bega – reprezintă 65% din volumul total de apă distribuit în rețeaua orașului, asigurat de Uzinele 2 și 4, având capacitatea totală de tratare de 2280l/s.

Se poate asigura o creștere a consumului de apă potabilă ,acoperirea imediată a sporului de consum fiind posibilă numai din sursa de apă de suprafață. Din punct de vedere cantitativ, debitul râului Bega poate asigura cantitățile necesare alimentării municipiului, iar din punct de vedere calitativ, în perioadele cu precipitații abundente căzute în bazinul superior al râurilor Bega și Timiș, se produce o creștere a turbidității, cu implicații asupra costurilor de tratare la uzinele 2 și 4. O parte din tehnologia de tratare a apei potabile a fost automatizată, ceea ce a permis un control permanent al parametrilor de proces. Prin această tehnologie se asigură o protecție mai mare a consumatorilor, prin calitatea apei furnizate, calitate ce se încadrează în cerințele impuse de Legea nr.428/2002 – privind calitatea apei potabile.

Alimentarea cu apă potabilă se face printr-o rețea inelar-radială în lungime totală de 601,1 km și este distribuită consumatorilor prin intermediul a trei stații de pompare, care un debit total instalat de peste 5.000 l/s, volumul total al rezervoarelor de înmagazinare a apei însumând în prezent doar 60.000 m³. Rețeaua de distribuție a apei potabile a fost realizată în proporție de peste 30% din materiale necorespunzătoare, necesitând în viitor lucrări costisitoare de înlocuire, aceasta fiind una dintre principalele priorități. Problema principală a rețelei de distribuție este stadiul actual de uzură prin corodare, îndeosebi a tronsoanelor realizate din oțel, motivat de calitatea materialelor, a curenților vagabonzi cât și de activitatea bacteriană. Structura rețelei de alimentare cu apă potabilă este următoarea: 41% oțel, 29,84% fontă, 4,97 % azbociment, 3,27% PVC, 2,49% fontă ductilă, 15,92 % beton comprimat, 1,49% HDPE și 0,19 % poliester armat cu fibră – HOBAS.

Contorizarea apei potabile este rezolvată mulțumitor, apreciindu-se că în Timișoara a scăzut sever procentul de pierderi, datorat lipsei sau impreciziei contorizării. Aceasta a condus la o scădere a consumului specific mediu de apă la aprox. 132 l/om /zi (la nivelul anului 2004), cât și la preocuparea crescândă a utilizatorilor în reabilitarea instalațiile interioare. Există încă multe imobile cu instalații interioare necorespunzătoare, vechi și colmatate, ceea ce favorizează pierderi severe atât de apă potabilă.

Apa industrială - din sursa de suprafață râul Bega - este asigurată de Uzina nr. 3 și este distribuită consumatorilor printr-o rețea separată de cea potabilă, în lungime de 36,5 km. Există în prezent mari disponibilități în privința satisfacerii unor consumuri suplimentare de apă industrială în zona Timișoara, față de consumul existent. Rețeaua actuală de distribuție a apei industriale este dezvoltată numai în partea de nord și de sud – vest a municipiului Timișoara.

7.1.2. Canalizarea

Sistemul de canalizare al municipiului este de tip unitar, acesta colectează și transportă gravitațional apele uzate menajere, industriale și apa meteorică spre stația de epurare și deservește 94% din populația municipiului Timișoara.. Sistemul unitar actual de canalizare deține rețele suficiente pentru colectarea și transportul, în condiții

normale, a apelor uzate și meteorice provenite atât de la evacuatorii casnici, cât și de la cei industriali. În cazul ploilor torențiale, însă, unele rețele de canalizare intră sub presiune, iar la câteva dintre pasajele rutiere din municipiu, apele meteorice acumulate sunt evacuate cu o oarecare întârziere după scăderea presurizării sistemului. Din cele 938 străzi ale orașului, 687 sunt complet canalizate, 62 străzi au doar parțial rețele de canalizare, iar 189 străzi nu au rețele de canalizare. Comunele periurbane nu au rețea de canalizare subterană, excepție făcând parțial comuna Dumbrăvița, respectiv comuna Giroc, unde se află în execuție un sistem de canalizare

Rețeaua de canalizare pentru apele uzate menajere și meteorice este puțin dezvoltată în zona periferică, în zonele unde nu există rețele subterane de canalizare, apele pluviale fiind colectate prin rigole și șanțuri stradale. Astfel de zone sunt în special la periferia Timișoarei, în zonele: Mehala, Freidorf, Ciarda Roșie, Plopi, cartier Ghiroda și în comunele periurbane. Apele pluviale colectate de șanțuri și rigole ajung în sistemul de desecare din exploatarea RAIF Timișoara.

Totalitatea apelor uzate ajung gravitațional – prin intermediul a patru colectoare principale cu o lungime de 25,6 km – la Stația de Epurare a municipiului, de unde, prin pompare, o parte sunt dirijate spre procesele de epurare, iar surplusul, cu precădere la ploi torențiale, ce depășește capacitatea actuală de epurare a stației, este descărcat direct în Bega. Condițiile de calitate a apelor epurate evacuate sunt severe având în vedere că emisarul, râul Bega, traversează granița țării. Capacitatea actuală a Stației de Epurare este de 2.000 l/s, având o treaptă mecanică și una biologică de epurare.

Poluanții industriali fie că nu pot fi epurați de stația de epurare municipală fie sunt inhibitori ai procesului de epurare biologică. Sistemul are problemele caracteristice unui oraș de câmpie, respectiv pante mici de scurgere gravitațională, la care se adaugă existența unor evacuări de ape uzate industriale, insuficient preepurate. Pe vatra orașului sunt 51 stații de preepurare a apelor uzate industriale aparținând diferiților agenți economici.

R.A. Aquatim are în derulare un proiect de reabilitare a Stației de Epurare și extindere respectiv reabilitare a rețelei de canalizare, în valoare de 48.080.000 Euro, din care 34.136.800 fonduri europene nerambursabile. Datorită acestui proiect, municipiul Timișoara va beneficia de o stație de epurare nouă, cu o tehnologie modernă, proiectată pentru a afce față nevoilor crescute ale municipiului în dezvoltare, cât și cerințelor tot mai restrictive ale legislației de mediu, în proces de armonizare cu legislația europeană.

7.1.3. Apărarea împotriva inundațiilor

Teritoriul municipiului Timișoara este străbătut de canalul Bega, rezultat al asanării câmpiei mlăștinoase bănățene, în secolul XVIII. Canalul Bega a fost folosit ca și cale navigabilă pe teritoriul României și Iugoslaviei. Asigurarea nivelurilor necesare pentru navigație s-a realizat prin intermediul nodurilor hidrotehnice Sânmihaiul Român și Sânmartinul Maghiar, echipate cu baraje de retenție și ecluze de tranziție a navelor.

Asigurarea debitului necesar în secțiunea Timișoara, precum și apărarea orașului împotriva inundațiilor se realizează prin intermediul dublei conexiuni Timiș – Bega, echipate cu nodurile hidrotehnice Coștei și Topolovăț. Pentru atenuarea viiturilor pe râul Behelea, care periclita cartierele marginase ale municipiului Timișoara, s-a realizat rectificarea albiei și construcția barajelor Giarmata și Dumbrăvița.

De asemenea, s-a realizat rectificarea pârâului Subuleasa, evitându-se inundațiile în zona industrială Sud-Est (Calea Buziașului) din Timișoara.

7.1.4. Asigurarea apei pentru irigații și combaterea excesului de umiditate

În vederea asigurării apei necesare pentru irigații, s-a realizat o captare în amonte de municipiului Timișoara și a fost construit un canal pentru transportul apei în zona de sud a orașului, unde cu stații de pompare apa se trimite în sistemele de irigații existente.

Corelat cu lucrările de îndiguire și regularizare a cursurilor de apă, se pune și problema îndepărtării excesului de umiditate de pe terenurile din lunca râurilor, pentru care, prin lucrările de îndiguire și atenuare a debitelor maxime, a fost îndepărtat pericolul de inundare.

Problema îndepărtării excesului de umiditate este problema imediat următoare combaterii inundațiilor, introducerea irigațiilor, nefiind recomandabilă în Câmpia Vestică, decât după asigurarea terenului în cauză cu o rețea de desecare corespunzătoare. S-au creat sistemele Begheiul Vechi Vest Timișoara, Vinga – Biled – Beregsău, amenajarea hidroameliorativă complexă Șag – Topolovăț.

Suprafața totală în județ, care a fost afectată de excesul de umiditate este de cca 714.000 ha, din care până în prezent a fost amenajată o suprafață de 330.000 ha. Din suprafața amenajată, o suprafață de cca 35.000 ha. necesită completări și refaceri de lucrări.

7.1.5. Lucrări antierozionale

Printre efectele negative ale fenomenelor meteorologice asupra producțiilor terenurilor agricole și silvice, ponderea cea mai mare o au fenomenele de eroziune și cele de exces de umiditate, aceste efecte negative, în special prin eroziunile de sol, extinzându-se pe o arie mult mai largă, producând atât colmatarea albiilor, cât și a lacurilor de acumulare. Deoarece eroziunea de suprafață ocupă cca 148.000 ha, este necesară trecerea la aplicarea unei agrotehnici corespunzătoare pentru a se evita apariția unor forme mai avansate de eroziune. Pe lângă lucrările de combatere a eroziunii solului din patrimoniul agricol, sunt necesare și lucrări de amenajare a bazinelor torențiale în patrimoniul silvic (suprafață de 35.000 ha).

7.2. REȚELE ENERGETICE

7.2.1. Alimentarea cu energie electrică

Zona Timișoara este alimentată cu energie electrică din sistemul energetic național, sursele de bază fiind, pentru Timișoara, CHE Porțile de Fier și CTE Mintia. Alimentarea se face prin stațiile de sistem 220/110 kV Timișoara și Săcălaz.

Evoluția puterii absorbite din sistem în ultimii ani a fost următoarea:

Anul	Sezonul	Puterea cerută (MW)		
		Casnic	Industrie+ consum edilitar	Total

1 9 8 9	Iarna	19	85	104
	Vara	15	69	84
1 9 9 0	Iarna	22	80	102
	Vara	18	65	83
1 9 9 1	Iarna	19	66	85
	Vara	15	53	68
1 9 9 6	Iarna	62,1	52,2(ind.)+ 35,7(c.e.)	150

Consumul anual de energie electrică a fost, în medie, de 736.000 MWh, din care consum casnic 258.000 MWh, consum industrial 291.000 MWh și consum edilitar 187.000 MWh.

Distribuția energiei electrice se face prin linii aeriene de 110kV, prin intermediul a 13 stații de 110 kV: Azur, Victoria, Muzicescu, Freidorf, Cetate, Solventul, Bucovina, IMT, Pădurea Verde, Dumbrăvița, Venus și CTE Sud. Dintre acestea stațiile Solventul, IMT, Azur, Freidorf și CTE Sud alimentează aproape în exclusivitate platformele industriale. Stațiile Dumbrăvița, Pădurea Verde și Fratelia, alimentează și consumatorii rurali. Puterea instalată în aceste stații este de 725 MVA. În perioada următoare se preconizează apariția a două stații noi de 110 kV, stația Bega (alimentată printr-un tronson aerian din LEA 110 kV între stațiile Timișoara și Pădurea Verde) sau stația Neptun (alimentată prin linie subterană din același punct) și stația Ardealul (alimentată printr-un tronson aerian din LEA 110 kV între stațiile Săcălaz și Fratelia).

Distribuția pe partea de medie tensiune se face astfel:

- la 10 kV, prin intermediul a 320 posturi de transformare și a 511 km de linii subterane în cablu;
- la 20 kV, prin intermediul a 435 posturi de transformare și a 281,52 km de linii cablu și 130,2 linii aeriene (adică centura de 20 kV și mici tronsoane la periferia localității).

Pe partea de medie tensiune se intenționează, în continuare, trecerea rețelei de 10 kV la 20 kV, urmând să fie executate noi linii subterane de 20 kV, în lungime de 210 km, care vor înlocui actualele linii de 10 kV existente.

Din cele 755 posturi de transformare 20 (10)/ 0,4 kV existente, 103 posturi sunt aeriene, 18 posturi sunt în cabină metalică, 232 posturi sunt înglobate în construcții existente, 191 posturi sunt independente în cabină de zid și 195 posturi industriale (de abonat). Puterea instalată în posturile de transformare este de 505,97 MVA.

Rețeaua de distribuție de joasă tensiune este preponderent în cablu în zonele centrale și în zonele de blocuri de locuințe, fiind alcătuită în mare parte din linii aeriene în restul zonelor. Rețeaua de joasă tensiune se va dezvolta în continuare în funcție de apariția unor noi consumatori. Se va extinde și se va moderniza iluminatul public și iluminatul decorativ al clădirilor și monumentelor.

7.2.2. Alimentarea cu energie termică

Alimentarea cu energie termică a municipiului Timișoara se face în cea mai mare măsură centralizat, prin sistemul de termoficare urbană, alimentat cu agent termic primar (apă caldă) produs în două centrale termice (CET-centru și CET-sud), administrate de S.C. COLTERM S.A. Sistemul de termoficare are posibilități de producere și transport mai mari decât necesarul actual de consum.

Producerea energiei termice este directă, fără cogenerare, ceea ce determină costuri de producție ridicate. Numărul consumatorilor industriali de energie termică (mai ales sub formă de abur) este scăzut.

Lungimea conductelor primare de termoficare este de 82 km. Lungimea rețelelor termice secundare pentru încălzire este de 327 km, din care 153 km sunt preizolate și 24 de km în sistem clasic nou. Din cauza slabei izolații a acestora și a degradării instalațiilor interioare de încălzire, pentru asigurarea confortului termic în locuințe, sunt necesare consumuri mari de energie termică.

Vechimea rețelei de termoficare este de până la 38 de ani, având un grad de uzură de aproximativ 40%. Echipamentele și tehnologiile sunt parțial depășite fizic și moral, fiind necesară reabilitarea unor echipamente și parțial a rețelei de termoficare, pentru sporirea randamentelor, scăderea pierderilor și în final reducerea costurilor. Printr-o politică de investiții bine orientată, și producerea în regim de cogenerare a energiei electrice și termice există posibilitatea reducerii prețului energiei termice la nivel concurențial cu surse locale pe gaze naturale. Este posibilă utilizarea și a altor combustibili (cărbune, păcură), gazele naturale fiind un combustibil deficitar la ora actuală. În sezonul rece 2003 – 2004 consumul total de combustibil a fost de 102.605 mii mc. Gaz metan, 181.631 tone cărbune și 10.581 tone păcură.

Producerea energiei termice în surse concentrate permite controlul și reducerea poluării mai eficientă, față de varianta producerii acesteia într-un număr foarte mare de surse locale.

Punctele termice, rețelele de distribuție agent secundar și rețelele termice sunt exploatate de către S.C. COLTERM S.A. Timișoara, cu care consumatorii, populația și agenții economici, au încheiat relații contractuale de furnizare a energiei termice (încălzire și apă caldă de consum).

Pentru circa 85% din locuitorii săi, Timișoara dispune de un sistem centralizat de termoficare bine pus la punct, echilibrat hidraulic și termic, capabil să asigure necesarul la consumatori în regim de funcționare non-stop (24 din 24), atât pentru apă caldă menajeră, cât și pentru căldură. Sistemul de termoficare este în proporție de 75% automatizat, iar echipamentele și utilajele corespund ultimei tehnologii, în proporție de 75%.

Energia și combustibilul consumat se măsoară la furnizor și la toți consumatorii. În ultima perioadă, la nivelul consumatorului s-au realizat foarte puține lucrări de reabilitare a clădirilor și instalațiilor termice interioare, motiv pentru care

cca 10% din aceștia nu beneficiază parțial sau în totalitate de energia termică furnizată.

În afara acestui sistem, în municipiu mai funcționează centrale termice de zonă, cvartal, a căror beneficiar este S.C. COLTERM S.A. și centrale termice proprii mari, medii și mici, aparținând unor agenți economici și marilor consumatori industriali.

7.2.3. Alimentarea cu gaze naturale

Gazele folosite drept combustibil au ca proveniență fie Bazinul Transilvan, fie Câmpia Banatului.

Gazele combustibile naturale din Bazinul Transilvan, sunt extrase din zăcăminte gazeifere. Alimentarea cu gaze naturale a Municipiului Timișoara, din sistemul de transport național, se face din conductele magistrale de transport, prin intermediul stațiilor de reglare – măsurare – predare, dintre care cele mai importante sunt: SRM 1 Plopi, SRM 3 Fabrica de Zahăr, SRM 6 Calea Lipovei. Având în vedere că municipiul Timișoara este cel mai îndepărtat punct față de Bazinul Transilvan, deci capăt de coloană, conductele de transport nu mai pot asigura debitele și presiunea necesară la consumatori. Pentru îmbunătățirea situației, dar și pentru a da o utilizare gazelor asociate de sondă, există o a doua uzină de alimentare cu gaze naturale din zăcămintele petroliere din Câmpia Banatului, pe următoarele direcții: conducta de transport Foeni – Timișoara, conducta de transport Sînmartinul Sîrbesc – Timișoara, conducta de transport Călacea – Satchinez – Șandra. Conductele ce transportă gaze asociate de sondă, injectează în conductele de gaze naturale din sistemul național, debitele de care dispun în vederea îmbunătățirii condițiilor de exploatare.

Conductele ce transportă gaze naturale din Transilvania, sunt proprietatea ROMGAZ Mediaș, iar cele ce transportă gaze asociate de sondă, sunt proprietatea Schelei de Petrol Timișoara. O parte din conductele de transport gaze asociate de sondă, se află în exploatare la Sucursala Arad de Exploatare Conducte Magistrale de gaze naturale.

Alimentarea cu gaze naturale a municipiului Timișoara se face printr-o rețea de repartiție de medie presiune conectată la trei stații de reglare-măsurare de predare (pe Calea Moșniței, pe Calea Lipovei și la Fabrica de Zahăr). De la rețeaua de repartiție de medie presiune sunt alimentate stațiile de reglare-măsurare ale marilor consumatori și stațiile de reglare-măsurare de sector. În prezent, în Municipiul Timișoara funcționează 77 stații de reglare-măsurare industriale și 39 de sector. În unele zone din Timișoara nu există rețele de distribuție și nici stații de reglare-măsurare de sector (ex: zona Freidorf).

Rețeaua de repartiție medie presiune se compune din cinci inele principale - un inel care cuprinde partea centrală a orașului, al doilea care cuprinde partea vestică a orașului, al treilea care cuprinde partea de nord a orașului, al patrulea care cuprinde partea estică a orașului și al cincilea care cuprinde partea de sud. De la aceste inele pornesc diferite ramificații la care sunt racordate stațiile marilor consumatori sau de sector. Durata normală de funcționare a unei mari părți din conductele de distribuție în Municipiul Timișoara este expirată.

CET Sud este alimentată printr-o ramură separată care primește direct de la SRMP - Calea Moșniței și ocolește orașul prin sud. Prin realizarea acestei ramuri a

apărut posibilitatea creării a încă unui inel de medie presiune, prin conectarea acestei rețele cu cea care alimentează I.M.C. de pe strada Bujorilor.

Zona Timișoara dispune de un sistem de distribuție cu două trepte de presiune: presiune medie preponderent pentru agenți economici și instituții, presiune redusă pentru gospodării individuale și asociații de locatari. Dimensionarea redusă a rețelilor s-a efectuat luând în considerare un număr limitat de puncte de consum la gospodăriile individuale și respectiv numai pentru prepararea hranei la asociațiile de locatari.

În municipiul Timișoara conductele subterane de repartitie și de distribuție sunt pozate în general în teren public, în zone verzi, trotuare, alei pietonale și în porțiuni carosabile.

Consumatorii sunt racordați la rețele de distribuție prin intermediul bransamentelor și posturilor de reglare-măsurare. În Timișoara, au fost racordați la rețeaua de repartitie și distribuție 62205 apartamente, 39.618 gospodării individuale, 1792 societăți comerciale, 104 întreprinderi industriale și 422 instituții, iar consumul mediu anual este de 252.533.500 Nmc. Lungimea rețelei de gaze naturale de medie presiune este OL 130 km, iar rețelele de distribuție de presiune redusă OL 214 km, PE 61 km. În perioada 1999-2000 au mai fost racordați peste 3883 solicitanți, din care 2786 apartamente în blocuri de locuință, 596 gospodării individuale, 17 obiective socio-culturale, 15 agenți comerciali, 2 complexe comerciale, creșe, școli generale, licee, etc.

Comunele periurbane Ghiroda, Giroc, Dumbrăvița, Săcălaz, Moșnița Nouă, dispun de aprobare de înființare distribuție gaze, prin HGR, iar o parte dintre acestea au demarat lucrările de proiectare și execuție în acest sens, dar, în unele localități, ele trenează din lipsa susținerii financiare.

7.3. REȚELE DE TELECOMUNICAȚII

7.3.1. Telefonie fixă

Datorită expansiunii tehnicii avansate și a dotării localităților cu centrale telefonice moderne, se constată un progres în dezvoltarea legăturilor de telecomunicații. În Județul Timiș, rata de penetrare este de 20,6%, una dintre cele mai ridicate din țară, cu o distribuție de 29,14% în urban și 7% în rural. Se constată încă mari discrepante între mediul urban și cel rural. În ultimii 2 ani s-a pus un mare accent pe dezvoltarea și digitalizarea rețelei rurale, astfel încât, ponderea abonaților în rural a ajuns la 13% (de la 4% în 1998), în timp ce, în mediul urban această rată este de 87%. Distribuția abonaților pe tipuri de centrale ne arată că 58% dintre abonați sunt conectați în centrale digitale, 38% în centrale analogice și numai 4% în centrale manuale. Este semnificativă creșterea numărului de posturi publice, de la 1189 în 1999, la 1498 în prezent, dintre care numai în Timișoara sunt 1001 posturi.

În România, serviciile de telefonie sunt asigurate de către S.C. ROMTELECOM, societate cu capital mixt (româno-grec).

Rețeaua locală de cabluri telefonice cuprinde:

- Rețea analogică: 337 km
- Rețea digitală: 483 km
- Fibră optică: 38 km
- Cablu coaxial: 11.8 km

Centralele telefonice de care dispune Timișoara s-au extins, în anul 2000 ajungând la un total de 102.362 abonați, adică cu 2703 abonați mai mult decât în anul 1999 (99.659 abonați). Dintre aceștia 51.111 abonați (50%) sunt conectați la centrala

digitală Alcatel (față de cei 17600 existenți în 1999) și restul de 51.251 abonați sunt legați la 4 centrale analogice.

Capacitatea echipată a centralelor din Timișoara este de 114.881 linii. Conform prognozelor făcute în prezent, în viitorul apropiat nu sunt necesare amplasamente noi pentru centrale telefonice, dezvoltarea rețelei făcându-se prin extensia centralelor existente.

La oră actuală rețeaua de cabluri din Timișoara a fost înlocuită aproape în întregime cu cabluri în gel, astfel încât calitatea serviciului telefonic s-a îmbunătățit substanțial, iar rata deranjamentelor localizate în cablu a scăzut foarte mult.

În cursul anului 2001 s-au finalizat o serie de lucrări de telefonie:

- Dezvoltare Mehala-Ronaț: 5.000 linii
- Dezvoltare Timișoara-Sud: 2.000 linii
- Transfer abonați zona Centru: 8.000

În premieră pentru Timișoara, se vor da în comunicație linii conectate în centrale digitale Ericsson. De asemenea, odată cu lucrările din zona centrală, se va desființa centrala analogică PC Centru.

Oficiile Comerciale au fost în cea mai mare parte renovate și modernizate, existând la oră actuală 79 de oficii în zona rurală și 10 oficii în zona urbană, față de doar 5 cât existau în anul 1999.

În Timișoara funcționează 4 oficii comerciale plus Agenția de Relații directe cu Clienții, inaugurată la 1 iulie 2000 și care este prima de acest fel din țară. Într-un cadru ambiantal de excepție, abonații Romtelecom sunt tratați individual, în funcție de solicitările fiecăruia, activitatea fiind organizată pe module de lucru. Fiecare modul este echipat cu calculator, iar oficiantele lucrează cu un program de "customer-care" care le permite să dea relații precise clienților, astfel încât timpul de așteptare sau rezolvare a solicitării este scurtat la vânzarea terminalelor de telecomunicații.

Cu toate aceste aspecte pozitive, există încă deficiențe care necesită ameliorare. Astfel, serviciile de telefonie din țară fiind asigurate în exclusivitate de către un unic prestator de servicii de telefonie fixă - fără concurență - există pericolul aplicării unei politici de tarifare autoritare. Din punct de vedere al cablajului, se folosesc încă cabluri de plumb și există linii extinse de cabluri aeriene.

7.3.2. Telefonie mobilă

Arealul zonei Timișoara este complet acoperit de rețele de telefonie mobilă, aparținând celor trei firme autorizate din România: Connex, Dialog, Suntel la care s-a adăugat începând cu anul 2000, Cosmoromul - serviciul Romtelecomului de telefonie mobilă.

Deși serviciile de telefonie mobilă s-au creat de relativ puțin timp (aproximativ 4 ani), dezvoltarea lor prezintă o dinamică intensă. Acest tip de comunicații reprezintă o alternativă favorabilă, în principal pentru locuitorii care nu au asigurate dotările necesare pentru telefonie fixă.

Serviciile oferite de firmele concurente sunt foarte diverse, în prezent, principalul dezavantaj fiind costul relativ ridicat al aparatelor și al serviciilor.

În anul 2000 Romtelecom a devenit și principalul dealer al serviciului de telefonie mobilă COSMOROM. Ca atare, în Timișoara, toate oficiile comerciale ale Romtelecom au puncte de vânzare COSMO.

7.3.3. Internetul

În Timișoara există, la oră actuală, 15.000 utilizatori de rețele internet - persoane fizice și 2500 utilizatori - persoane juridice. Numărul cluburilor de internet din oraș a crescut treptat ajungând în prezent la aproximativ 50 de unități.

Principalii provideri de internet (prestatori de servicii de conectare la rețele internet) din Timișoara sunt Dynamic Network Technologies, Xnet, RDS (la nivel național) și Lasting, As Computer GBG, RC Team, Saratoga (la nivel local).

Serviciile și sistemele de transmisie de date utilizate de acestia sunt:

- Acces internet prin legătură dial-up;
- Acces internet prin conexiune dedicată pe baza unei rețele de transmisie ce utilizează linii Romtelecom / echipamente radio / suport de fibră optică;
- Rețele de comunicații dedicate între mai multe puncte de prezență sau sedii, cu securizarea canalului de comunicare;
- Intranet și Virtual Private Network;
- Înregistrare și administrare domenii DNS;
- Web design și soluții e-bussines.

CAP.8 **SALUBRITATE**

Salubritatea localităților este un serviciu public local de gospodărie comunală, organizat, coordonat, reglementat, condus, monitorizat și controlat de autoritățile administrației publice locale.

Serviciul public de salubritate, parte componentă a serviciilor de gospodărie comunală, este organizat și funcționează pe baza următoarelor principii :

- protecția sănătății publice ;
- autonomia locală și descentralizarea ;
- responsabilitatea față de cetățeni ;
- conservarea și protecția mediului înconjurător ;
- calitatea și continuitatea serviciului ;
- tarife echitabile și accesibile tuturor consumatorilor ;
- nediscriminarea și egalitatea tuturor consumatorilor ;
- transparența, consultarea și antrenarea în decizii a cetățenilor;
- administrarea corectă și eficientă a bunurilor proprietate publică și a banilor publici;
- securitatea serviciului;
- dezvoltare durabilă;

Serviciile de salubritate se organizează pentru satisfacerea nevoilor populației, ale instituțiilor publice și ale agenților economici.

În acest sens, prin Hotărârea Consiliului Local nr. 10/16.07.1996, s-a aprobat asocierea Consiliului Local al Municipiului Timișoara cu societățile RER-RWE ENTSORGUNG ROMÂNIA SRL, REO-RWE ENTSORGUNG SRL-PRAGA și înființarea unei societăți numită SC RETIM-RWE-ECOLOGIC SERVICE SA, care să asigure managementul integral al deșeurilor pe raza municipiului Timișoara.

SC „RETIM” SA, în calitate de operator de servicii de salubritate, prestează activități specifice în baza licenței de operare emisă de Autoritatea Națională de

Reglementare a Serviciilor de Gospodărie Comunală – ANRSC. De asemenea, societatea a făcut demersurile necesare în vederea alinierii la standardele internaționale respectiv, SR EN ISO 9001: 2000 - privind implementarea, menținerea și îmbunătățirea sistemului de management al calității și SR EN ISO 14001:2001 - privind implementarea menținerea și îmbunătățirea sistemului de management de mediu.

SC „RETIM” SA prestează pe raza municipiului Timișoara următoarele activități:

- colectarea, transportul și depozitarea deșeurilor menajere de populație, agenți economici și instituții publice;
- salubritatea stradală, măturatul, spălatul și stropitul carosabilului;
- colectarea, transportul și depozitarea deșeurilor constituite în rampe clandestine pe domeniul public;
- deszăpezirea și menținerea în funcțiune a căilor publice pe timp de polei și îngheț;
- colectarea selectivă a ambalajelor și deșeurilor de ambalaje și a altor materiale refolosibile;
- administrarea și gestionarea depozitului de deșeuri ;

Salubritatea stradală se efectuează pe un număr de 524 de străzi, care totalizează o suprafață de 212.741 mp. În urma acestei activități se colectează, transportă și depozitează la depozitul de deșeuri cantitatea de 44.500 mc deșeuri.

Anual se colectează, transportă și depozitează de pe raza municipiului Timișoara o cantitate medie de cca. 680.000 mc. deșeuri ce provin de la populație, agenți economici și de la instituții publice, inclusiv deșeurile rezultate din curățirea străzilor. De menționat faptul că, în fiecare primăvară și toamnă, Primăria Municipiului Timișoara organizează Campanii de curățenie generală, ocazie cu care se colectează gratuit de populație obiecte de uz casnic și gospodăresc uzate, deșeuri vegetale rezultate în urma efectuării tăierilor de corecție la arborii de pe aliniamentele stradale și în urma curățirii zonelor verzi din fața imobilelor de locuit. Cantitatea care se colectează anual în urma acestor campanii este de cca. 35.000 mc deșeuri.

În ce privește colectarea selectivă a deșeurilor refolosibile în anul 2004, situația se prezintă astfel:

Hârtie	– 174,9 tone
Sticlă	– 1,0 tone
Fier vechi	– 21,9 tone
Plastic și cauciuc	– 79,4 tone

Cantitățile de mai sus s-au dublat față de anul 2003, iar pentru perioada 2005 – 2008 se previzionează o creștere a ratei de colectare de cca. 150 – 200 % față de anul 2005, în special pentru deșeurile din hârtie – carton, plastic - PET-uri și cauciuc.

Pentru a acoperi toată gama serviciilor de salubritate, municipiul Timișoara a încheiat cu Societatea Comercială „Reparații Stradale Generale” S.A. următoarele contracte de prestări servicii:

- Salubritate și igienizare cartiere: Ion Ionescu de la Brad, Calea Aradului Est-Vest, Circumvalațiunii, Matei Basarab și Mircea cel Bătrân;
- Salubritate și deszăpezire stații mijloace de transport în comun;
- Salubritate și deszăpezire Complex Studentesc;
- Colectat, încărcat și transportat deșeuri vegetale;

CAP.9 SPAȚIILE VERZI

9.1. SPAȚIILE VERZI

Spațiile verzi sunt o importantă componentă a organismului urban și reprezintă suprafețele de teren al căror fond dominant este constituit din vegetație, în general amenajată, careia i se asociază o serie de construcții specifice pentru satisfacerea funcțiilor igienico – sanitare, social – culturale sau estetice. Mai există spațiile verzi din teritoriul delimitat al dotărilor și spațiilor verzi din ansamblurile expoziționale – grădina zoologică, muzeul satului, pepiniere, etc. Grădinile particulare în cadrul gospodăriilor individuale constituie o categorie aparte, prezentând o importanță deosebită în viața urbană.

Cartierele de locuit cu grădini au o calitate mai ridicată a mediului și sunt dorite de locuitori. Despre Timișoara s-a spus și se mai spune că este un oraș al parcurilor, că este orașul florilor sau că este oraș – grădină. În decursul dezvoltării sale istorice, Timișoara și-a creat o rețea de parcuri, grădini și fâșii plantate în aliniamentele stradale, care i-au conferit renumele de mai sus. Aceste spații verzi au fost realizate la dimensiunile de azi cu multe decenii în urmă, în anul 1913, Timișoara având o suprafață totală de 1800 ha. la o populație de 69.000 de locuitori, iar în 1943 – 3200 ha și 115.839 de locuitori. În prezent, spațiile verzi sunt aproximativ aceleași, dar suprafața orașului a ajuns la aprox 4985 ha., iar populația la 317.660 de locuitori, urmând ca intravilanul propus să crească la 6870,21 ha, la o populație estimată la 410.000 locuitori pentru anul 2025. Dezvoltarea orașului în ultimii 30 de ani s-a făcut fără a se realiza noi spații verzi semnificative. Considerând spațiile verzi din anul 1913, la coeficientul 1 în raport cu populația și cu suprafața orașului, în anul 1992 coeficientul spațiilor verzi a scăzut la 0,2, în raport cu populația și la 0,36, în raport cu suprafața intravilanului, fiind într-un continuu regres.

Municipiul Timișoara are în prezent 174,25 ha. spații verzi publice (5,21 mp/locuitor), reprezentând 2,6% din totalul intravilanului existent, această suprafață fiind mult sub norma de 16 - 20 mp/locuitor, recomandată pentru orașele de câmpie cu peste 100.000 locuitori.

Pe categorii de spații verzi publice normabile, situația se prezintă în tabelul următor:

	Suprafață (ha.)	Mp./ locuitor
PARCURI ȘI GRĂDINI	62,15 ha.	1,86
SCUARURI	18,80 ha.	0,56
SPAȚII VERZI NEORGANIZATE	93,30 ha.	2,79
TOTAL	174,25 ha.	5,21

Se observă că *parcurile și grădinile*, spații verzi publice normabile, cele mai importante și necesare locuitorilor sunt într-un deficit foarte mare față de norma recomandată de 6 - 11 mp./locuitor.

Același deficit este înregistrat și la categoria de scuaruri și fișii plantate (norma 11 - 15,3 mp./locuitor).

Sub aspectul suprafeței pe unitate de spațiu verde, comparativ cu suprafața minimă pentru fiecare categorie, se observă că nici unul din parcurile orașului nu îndeplinesc condițiile de suprafață:

- parcul - suprafața mai mare de 20,0 ha.
- grădina cu suprafața de 3,0 - 20,0 ha.
- scuarul cu suprafața de 0,20 - 3,0 ha.,

Spațiile verzi neorganizate - parcele din Pădurea Verde - cu suprafața lor îmbunătățesc indicii pe locuitor, dar, deși au o plantație masivă, datorită faptului că nu sunt amenajate, nu sunt accesibile locuitorilor.

Din punct de vedere al repartizării în teritoriul, se observă concentrarea acestor spații în zona centrală a orașului, canalul BEGA constituind un ax. Parcurile amenajate în această zonă sunt: Parcul Central, Parcul Catedralei, Parcul Justiției, Parcul Copiilor, Parcul Poporului, Parcul Alpinet, Parcul Rozelor, Parcul ILSA, Parcul Cetății, Parcul Studentesc. Lanțul de parcuri organizat în lungul canalului, dominant pe malul nordic, are un aspect compact și masiv. Față de această zonă avantajată, orașul mai prezintă în partea de sud - est două parcuri cu suprafețe mai mari (parcul Stadion, păduricea Giroc). Ieșind în afara perimetrului zonei centrale a Timișoarei, amenajări cu caracter de parc nu mai există, chiar dacă există multe spații verzi denumite impropriu parcuri, ele fiind abia mici scuaruri; Parcul Doina (lângă str. Gh. Doja), P-ța Plevna (lângă str. Brașov), P-ța Crucii (lângă str. 1 Decembrie), P-ța Eforiei (lângă str. Turgheniev), P-ța Hunedoara (lângă str. Memorandului), P-ța Bihor (lângă str. 1 Decembrie, în spatele Abatorului), zona Sălii de Sport Olimpia, P-ța Romanilor. Dintre acestea mai semnificative ca suprafață sunt Parcul Doina și P-ța Bihor, dar fără să atingă 2 ha fiecare.

În majoritatea cazurilor se simte lipsa unor studii de specialitate de amenajare arhitectural - peisagistică, în care cadrul arhitectural să fie pus în valoare prin compoziția peisagistică, sau estimat prin astfel de compoziții, atunci când cadrul construit nu este valoros sau prezintă aspecte inestetice, (calcane, fațade posterioare sau funduri de loturi construite). Este necesar deci ca reabilitarea spațiilor verzi existente și amenajarea spațiilor verzi noi să se facă pe baza unor proiecte de specialitate, avizate la nivelul Primăriei și aplicate corespunzător de serviciul de horticultură al administrației locale.

Rolul *apei* în compoziția peisagistică trebuie amplificat atât în zona canalului Bega, cât și a altor spații verzi prin creșterea oglinzii de apă și eventual prin efecte hidrodinamice, contribuind la îmbunătățirea microclimatului.

Pădurea Verde situată în nord - estul Timișoarei, este un masiv forestier cu suprafața de cca 500 ha, amenajată sistematic în careuri de 15 ha, aparține orașului, dar nu este amenajată corespunzător pentru a fi considerată pădure - parc. Printr-o amenajare atentă, ea poate și trebuie să ajungă pădurea - parc a orașului, putând prelua funcția de spațiu de odihnă și recreere la sfârșit de săptămână pentru o importantă parte din populația Timișoarei, prin faptul că este ușor accesibilă. Relația zonă de locuit - Pădurea verde este puternic marcată de inconvenientul existenței zonei industriale U.M.T., creată pe considerente economice înainte de al doilea război mondial prin înființarea unor ateliere CFR și mai apoi a zonei de depozite de aprovizionare tehnică - materială a orașului. În proximitatea zonei industriale - au fost amenajate un Muzeu al Satului și o Grădină Zoologică, ambele instituții nesuținute material, suferind o accentuată degradare fizică în ultimii ani.

Fâșiile plantate, ca tip de spațiu verde amenajat, nu se regăsesc decât sporadic în compoziția unor artere majore de circulație precum: Bd. Revoluției, str. 3 August, Bd. Tinereții, str. Mangalia - în axul central, sau ca spațiu verde lateral, care delimitează carosabilul de trotuar. Semnalăm că în decursul anilor, necesitățile de creștere a fluenței circulației rutiere și de amenajare a stațiilor de așteptare pentru transportul în comun, au condus la lărgirea carosabilului și a stațiilor în detrimentul fâșiilor plantate. Exemple în acest sens sunt str. C. Brâncoveanu, str. I. Budai – Deleanu, Bd. Tinereții, (stațiile Casa Studenților și intersecția cu Bd. Iuliu Maniu) unde au fost sacrificate fâșiile plantate cu arbori în aliniament. Se constată de asemenea, o practică a betonării și asfaltării fâșiilor plantate cu gazon din axul străzilor, mai ales în zona benzilor de viraj, diminuând estetica străzilor.

Spațiile verzi din cuprinsul unităților de locuit, cu referință la ansamblurile de blocuri, de locuințe, sunt amenajate de către asociațiile de locatari cu plantații de arbori (platan, prun roșu, salcâm, plop canadian), arbuști (tufe de gard viu, trandafir, liliac, etc.), flori și gazon, concepția de amenajare variind în raport cu posibilitățile imaginative și materiale ale respectivelor asociații. În multe cazuri aceste spații verzi ameliorează ansamblurile arhitecturale, îmbunătățind microclimatul local prin umbră, adsorbția zgomotului, a prafului, și a gazelor urbane. Semnalăm calitatea unor astfel de spații verzi în Cartierele mai vechi de blocuri : Circumvalațiunii și Tipografilor, precum și lipsa lor în ansamblurile mai noi în care densitatea construcțiilor nu facilitează amenajări corespunzătoare sau lipsește inițiativa locatarilor.

Din bilanțul spațiilor verzi pe municipiu rezultă clar deficitul existent. Aspectul de " **oraș verde** " este susținut de concentrarea spațiului plantat în zona centrală (32 %) din suprafața totală de spații verzi, a unor bulevarde și străzi ce și-au menținut plantația de aliniament, a unor incinte de instituții și societăți comerciale ce și-au păstrat teritoriul și plantația. Receptarea facilă a lanțului de așa-zise parcuri adiacente Canalului Bega în zona centrală – un element extrem de pozitiv în compoziția orașului dar nu suficient satisfăcut – a creat și mai creează vizitatorilor falsa impresie a orașului – parc Timișoara.

Dar mergând în zonele dens construite ale orașului, se observă lipsa totală a unor scuaruri sau parcuri în multe cartiere – Circumvalațiunii, Calea Șagului, Dâmbovița, Calea Girocului, Soarelui, etc. Așadar, repartitia spațiilor verzi nu este echilibrată, uniformă și judicioasă în raport cu suprafața orașului. În zonele menționate mai sus, în fapt majoritatea ansamblurilor noi de locuințe în blocuri, spațiile verzi constau doar din spațiile plantate dintre blocuri, care nu sunt rezultatul unor rezervări anume pentru acest scop ci doar respectarea distanțelor minime obligatorii între blocuri. Unele locuri de joacă pentru copii rezervate anume prin planurile de urbanism fie că nu au fost amenajate corespunzător cu plantațiile și utilitățile specifice, fie că în ultimii doi ani au fost sacrificate în cea mai mare parte pentru amenajarea de garaje particulare, realizate pe baza unor studii de amplasament avizate de primărie sau, pur și simplu, realizate în mod abuziv de către locuitorii zonelor respective.

Lanțul de așa-zise parcuri-grădină de pe malurile canalului Bega reprezintă partea cea mai reușită și valoroasă a spațiilor verzi existente. Continuitatea acestor spații, accesibilitatea ușoară dinspre toate cartierele, participarea canalului Bega și plantația bogată și valoroasă definesc aceste parcuri ca fiind un sistem de spații verzi în Timișoara. Celelalte parcuri și scuaruri rămân relativ izolate în ansamblul orașului. Dar și asupra acestei înlănțuiri de parcuri s-au făcut unele intervenții , în decursul anilor, care au consumat din zonele verzi în favoarea construcțiilor, degradând

calitatea peisagistică a ansamblului. Semnalăm câteva intervenții cu consecințe negative în acest ansamblu :

- extinderea cofetăriei “Flora” lipsită de o fațadă corespunzătoare spre splaiul T. Vladimirescu, care a dus la deprecierea Parcului Alpinet, una din cele mai valoroase amenajări peisagistice din oraș;
- extinderea Facultății de Hidrotehnică cu atelierul școală din Parcul Justiției;
- amenajarea terenurilor de tenis și a teatrului de vară în zona Parcului de Cultură (Parcul Rozelor);
- împrejmuirea cu gard a Parcului Copiilor;
- realizarea de baze de agrement și sport cu împrejmuiți și regulamente care restricționează accesul populației pe malul stâng al canalului Bega, în zona Bd. Vasile Pârvan (vis-a-vis de Universitatea și Facultatea Electrotehnică) și în zona Splaiul T. Vladimirescu, în aval de Facultatea de Medicină.

Se observă, de asemenea, lipsa unor amenajări corespunzătoare ale malurilor Begăi în afara tronsonului amenajat cuprins între podul Decebal (Băile Neptun) și Podul Traian (Regionala CFR). Punerea în valoare a potențialului oferit de canalul Bega din punct de vedere urbanistic și ameliorarea spațiilor verzi existente, înțelegând prin aceasta restructurări peisagere, plantări, recondiționări de alei, dezafectări de amenajări – construcții, amenajări noi în zona malurilor, toate cu rolul înlăturării degradărilor existente, a disfuncțiilor sau a elementelor inestetice trebuie să facă obiect al preocupărilor administrației locale pentru creșterea calității amenajărilor peisagistice în zona canalului Bega, ca și a oglinzii de apă.

De asemenea, imperativ este ca spațiile verzi existente să fie protejate și conservate strict ca suprafață de orice intervenții cu alte scopuri (implantări de construcții care nu servesc scopului recreativ și de odihnă). În momentul de față, spațiile verzi din municipiul Timișoara, prezintă un avansat grad de deteriorare și declin biologic. În condițiile creșterii gradului de poluare atmosferică, se constată degradarea accentuată a peluzelor, plantelor lemnoase, foioase și rășinoase, arbuști, trandafiri, liane, prin diminuarea aspectului decorativ - estetic, reducerea creșterilor, îmbătrânirea prematură și deci, reducerea longevității, diminuarea rezistenței la agenții patogeni.

Pe totalul orașului Timișoara, structura spațiilor verzi pe categorii de folosință este echilibrată, dar favorabilă spațiilor verzi neorganizate care reprezintă 53,54% din suprafața totală a spațiilor plantate de 174,25 ha.

Zonele verzi de interes public, sunt distribuite neuniform și dispersat pe teritoriul orașului. Există un deficit de spații verzi, îndeosebi de parcuri și grădini în zonele în care sunt situate unele ansambluri de locuințe noi ca : Aradului Vest și Est, Ion Ionescu de la Brad, Circumvalațiunii, Matei Basarab, Mircea Cel Bătrân, Tipografilor, sau sunt subdimensionate, ca în cartierele Iosefin, Fabric, Elisabetin.

În perioada 1990 - 1997, în ceea ce privește spațiile verzi, s-au remarcat următoarele tendințe :

- reducerea și desființarea continuă a spațiilor verzi publice;
- în etapa actuală, continuă deteriorarea și dispariția spațiilor verzi publice din cauza amplasării pe suprafața acestora a unor noi activități de construcții, comerț, parcaje, buticuri, etc., precum și din lipsa unor fonduri necesare pentru întreținerea lor.

Față de cele analizate, rezultă că în Timișoara există zone de deficit și chiar lipsesc total spațiile verzi publice și există zone cu potențial natural și peisagistic

favorabil dar insuficient valorificat. Principalele cauze ale apariției acestui fenomen sunt : necesitatea, acțiunea, lipsa reacției.

1. *Necesitatea*- spațiului de extindere decurge din necesitatea satisfacerii nevoilor firești de dezvoltare într-un teritoriu urban insuficient sau prost gestionat. După o perioadă în care aceste nevoi au fost controlate prin reprimare sau negarea lor și nu prin acțiuni concrete de prevedere și rezolvare a acestora, odată cu schimbarea de după anul 1990 apar ca normale presiunile exercitate asupra teritoriului.

2. *Acțiunea* - de construire în spațiile verzi a fost concretizată printr-o arie largă de procedee, de la construirea ilegală pînă la construcții autorizate (între aceste două extreme, existînd o mare diversitate de procedee, care diferă din punct de vedere al intrării în legalitate).

O enumerare a agresiunilor celor mai frecvente, poate oferi o imagine a globală a acestei practici:

- ocuparea spațiilor din jurul ansamblurilor de locuit cu garaje sau spații de parcare (betonate, cu dale sau, pur și simplu, prin distrugerea plantațiilor din cauza parcării vehiculelor);
- ocuparea spațiilor verzi cu chioșcuri, construcții mai mult sau mai puțin provizorii;
- ocuparea spațiilor de tip scuar de construcții de cult;
- diverse alte tipuri de construcții care ocupă spațiile verzi, micșorează sau anulează aceste spații ale orașului.

3. *Lipsa reacției* - sau neputința de a reacționa datorită invocării lacunelor legislative, cumulate cu indiferența societății civile într-un cadru general de descurajare.

Problema pe care o ridică această practică nu pune în discuție legitimitatea demersului de a construi (fiindcă orice construcție este reflectarea unei necesități), ci locul ales pentru aceasta și - în special - faptul că intervențiile urbane se practică prin rudimentara metodă a îndeșirii și nu prin cea a reorganizării spațiului urban.

9.2. ZONE DE AGREMENT

Expansiunea fenomenului de “agrement” are numeroase implicații sociale, a căror evaluare corectă necesită o atentă analiză. De la bun început, trebuie semnalat faptul că nu întodeauna investițiile în acest domeniu au amortizarea rapidă, fiind importantă aplicarea unei strategii protecționiste și, implicit, de subvenționare a acestui gen de activități.

Spațiile necesare desfășurării activităților specifice agrementului trebuie să beneficieze de un cadru natural adecvat, să se integreze după criteriile riguros controlate acestuia sau, după caz, să se creeze acest cadru ambiental necesar. Marea diversitate a acțiunilor ce decurg din acest domeniu de activitate, faptul că ele se adresează tuturor categoriilor de vârstă și, ca principiu, nu trebuie să fie discriminatorii sub raport social, impune colaborarea administrațiilor și instituțiilor interesate, pentru patronarea acestei forme de organizare în favoarea individului, indiferent de vârsta sau apartenența socială.

Desigur, spațiul de agrement cuprinde în teritoriu numeroase amenajări și tipuri de investiții specifice (jocuri, spații alimentație publică, închirieri obiecte destinate agrementului, carusele, tir etc.) care, fiecare în parte, își are sistemul propriu de taxare – de aici rezultând numeroase beneficii financiare care permit întrebuințarea și chiar ameliorarea spațiului destinat agrementului (dinamica în baza căreia reiese clar că acest tip de investiții este lipsit de riscuri economice).

În Timișoara, suprafețele de teren destinate agrementului ocupă un teritoriu important din zona centrală a orașului care, în timp, au ajuns să fie împrejmuite – subordonate unui circuit închis. Dispunerea diferitelor baze sportive și cluburi în imediata apropiere a canalului Bega a dus la obturarea peisajului cu construcții alternând între condiția de baracă sau depozit, cu cea de construcție întâmplătoare, eventual funcțională, dar fără vreo intenție vizibilă de integrare în estetica orașului.

În cuprinsul orașului, zonele de agrement sunt reprezentate de ștranduri și baze de agrement și sport ale unor unități economice și instituții, cu precădere în vecinătatea stadionului “Dan Păltinișan”.

În teritoriul periurban, agrementul este constituit de zonele împădurite și în lungul cursurilor de apă existente (Timiș, Bega).

Situată în zonă de câmpie, Timișoara nu dispune de un cadru natural variat, cu puncte de atracție variate mai ales prin relief, astfel încât, potențialul recreativ este relativ limitat și slab amenajat.

Inventarul punctelor de atracție pentru recreere–agrement în jurul Timișoarei, până la distanțe de 30 km cuprinde următoarele obiective :

Denumirea unității de agrement, recreere	Supraf . (ha.)	Dist. (km)	Indice încărcare ecologică (om / h)	Capacitate maximă de încărcare instantanee (persoane)	Număr vizitatori posibili anual (mii pers.)	Funcțiune potențială
Pădurea Verde	650	-	20	14.000	500-800	pădure-parc
Pădurea Bistra	250	12	15	3.750	50-80	pădure de agrement
Pădurea Giroc	440	15	10	44.000	50-100	pădure de agrement
Pădurea Lighed	1.300	18	5	6.800	60-100	pădure de agrement
Pădurea Bazoș	100	20	15	2.400	30-50	parc dendrologic
Pădurea Pișchia	320	24	5	1.600	30-40	pădure de agrement
Pădurea Ianova (și lacul)	430	27	10	4.300	70-100	pădure de agrement
Pădurea Bazoș Armag	280	28	5	1.400	10-20	pădure de agrement
Pădurea Blajova	50	30	5	250	3-5	pădure de agrement
Pădurea Chevereș	1.410	32	5	7100	100-120	pădure de agrement
Mal Timiș-Șag	200	12	25	5.000	150-200	ștrand
Mal Timiș-Albina	50	15	80	2.500	80-100	ștrand
Mal Bega Ghiroda Nouă	20	7	25	500	30-50	ștrand
T O T A L	5.620	-	-	54.100	1.163-1.765	-

Numărul de vizitatori este calculat cu o normă de 7 ieșiri pe an pentru fiecare locuitor al Timișoarei, ceea ce este un indice foarte bun.

Potențialul recreativ al unităților prezentate mai sus poate fi cuantificat printr-un sistem scalar în raport cu intensitatea posibilităților aferente, astfel: 1 punct – intensitate mică, 2 puncte – intensitate medie, 3 puncte – intensitate mare.

<i>Unitatea</i> Recreativă	<i>Tipul de recreere</i>						<i>Total</i> potențial
	Odihnă pasivă	Odihnă activă instructivă	Distrație pentru copii	Sporturi nautice	Baie, înot, plajă	Echitație	
Pădurea Verde	3	1	3	-	-	3	10
Pădurea Giroc	3	1	1	1	1	3	10
Pădurea Bistra	3	1	1	3	1	-	9
Pădurea Bazoș	3	3	2	-	-	-	8
Pădurea și lacul Ianova	3	1	1	3	-	-	8
Pădurea Lighed	3	1	-	-	-	-	4
Pădurea Chevereș	3	1	-	-	1	-	5
Pădurea Bazoș-Armag	3	1	-	-	-	-	4
Pădurea Pișchia	3	1	-	-	-	-	4
Pădurea Blajova	3	1	-	-	-	-	4
Mal Timiș-Șag	2	-	1	-	3	-	6
Mal Timiș-Albina	2	-	1	-	3	-	6
Mal Bega - Ghiroda Nouă	2	-	1	-	3	-	6

Constatăm potențialul recreativ mai ridicat al pădurilor mai apropiate Timișoarei – Pădurea Verde, Giroc, Bistra și Bazoș, precum și al malurilor Timiș, Bega la Șag, Albina, Ghiroda.

Zone turistice, de agrement și recreative cu potențial ridicat nu există în jurul Timișoarei. Cele mai apropiate se află la peste 120 km distanță, în județe învecinate : în județul Caraș – Severin – Muntele Semenic, Văliug, Crivaia, Trei Ape, Secu, Muntele Mic, Țarcu, Cheile Nerei, Cheile Ponorului, Cheile Carașului, Zona Herculană – Domogled, Oravița – Ochiul Beiului, Sasca Montană, etc., și în județul Arad : Valea Mureșului, zona Lipova, Moneasa, munții Zarandului. Pentru populația Timișoarei aceste locuri sunt zone de agrement fie de lungă durată, fie pentru sfârșit de săptămână. În județul Timiș avem puține zone atractive: munții Poiana Ruscăi – Nădrag – cu cabana Căprior, Valea lui Liman - Tomești și lacul de acumulare Surduc - toate la distanțe de peste 80 km de Timișoara.

Revenind la tabelele anterioare, se observă că, pe baza indicilor de încărcare ecologică, capacitatea maximă de încărcare instantanee a pădurilor și malurilor râului Timiș pe o rază de 30 km este de 54.100 persoane, ceea ce reprezintă 16,2% din populația actuală a Timișoarei. Acest indice de capacitate simultană poate fi apreciat ca mare, din punct de vedere potențial, dar practic indicele nu se realizează în realitate, întrucât problema deplasării populației până la aceste locuri este dificilă, neexistând mijloace de deplasare către toate aceste puncte, iar problema prețurilor –

atât la transportul cu mijloace auto proprii, cât și cu transportul în comun – limitează, prin posibilitățile materiale momentane, atracția locurilor de recreere periculoase.

9.3. TRATAMENTUL BALNEAR

Referitor la multitudinea curelor de ape minerale din jud. Timiș, cu deosebire a celor termominerale din zona municipiului Timișoara, se constată că acestea sunt comparabile cu potențialul și calitățile specifice ale multor stațiuni cu renume mondial. Cererea crescândă ce se manifestă pe plan internațional pentru tratament de valorificare a perioadelor de vacanță în scop terapeutic, conduce la concluzia necesității exploatarei potențialului geotermal din teritoriu, în scopuri curative cu regim turistic. Forajul nr. 4655, amplasat în parcul de pe strada Tudor Vladimirescu, pe malul stâng al Canalului Bega (1974) are o adâncime de 1.202 m. În urma forării pe intervalul 939-1137,00 s-a obținut un debit artezian de 457,92 mc/zi (prin turbing ϕ 2 1/2 la adâncime de 156 m), temperatura apei de + 50 °C la suprafața terenului, cu o mineralizație totală de 11,705 mg/l cu urme de gaze CH₄ – la sol și presiunea fiind 2 atm.

Efectele economice imediate ar fi :

- folosirea resurselor naturale locale;
- posibilitatea transformării municipiului Timișoara dintr-o zonă de tranzit, într-una turistică, cu un sejur mediu mai mare de 1-2 zile;
- creșterea numărului de înnoptări a turiștilor străini;

Efectul social major deductibil, se referă la ocuparea unei importante forțe de muncă din categoria (prestări servicii) în activitățile specifice turismului de toate gradele.

Enumerăm mai jos câteva din afecțiunile care ar putea fi obiectul unei cure balneare cu apele evidențiate în zonă:

- reumatism cronic degenerativ;
- reumatism inflamator secundar;
- reumatism cronic inflamator;
- boli ale sistemului nervos periferic;
- sechele post - traumatice;
- bronșite cronice, etc.;

Valorile determinante ale chimismului, mineralizației și ale temperaturii, justifică pe deplin adoptarea unei strategii imediate de valorificare a potențialului menționat.

Capacitatea de tratament estimată până în prezent se ridică la cca 5.000 vane/zi. Chiar dacă s-ar porni de la premiza valorificării terapeutice și turistice a acestor parametrii, la numai 1/5 din capacitatea de alimentare cu ape termominerale, ar rezulta un necesar de minimum 100 locuri de cazare cu specific balnear.

CAP. 10

PATRIMONIUL MUNICIPIULUI TIMIȘOARA

10.1. DOMENIUL PUBLIC ȘI DOMENIUL PRIVAT AL MUNICIPIULUI TIMIȘOARA

Patrimoniul Municipiului Timișoara este alcătuit din bunurile mobile și imobile care aparțin domeniului public și domeniului privat, prevăzute în **Anexa nr.2**, precum și din drepturile și obligațiile cu caracter patrimonial.

În calitate de persoană juridică de drept public și titular al dreptului de proprietate publică și privată, municipiul Timișoara exercită, prin Consiliul Local al Municipiului Timișoara, posesia, folosința și dispoziția asupra bunurilor care alcătuiesc domeniul public și privat, în limitele și în condițiile legii.

Bunurile din domeniul public sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile, iar cele din domeniul privat sunt supuse regimului juridic de drept comun.

Concesiunea sau închirierea bunurilor din domeniul public, precum și vânzarea, concesiunea și închirierea bunurilor din domeniul privat al municipiului se fac prin licitație publică, organizată în condițiile legii, prin hotărâre a Consiliului Local al Municipiului Timișoara. Prin excepție, prevăzută de lege, terenurile destinate construirii se pot concesiiona, fără licitație publică, pentru realizarea de obiective de utilitate publică și pentru extinderea unor construcții pe terenuri alăturate, la cererea proprietarului construcțiilor.

Contractele de concesiune și închiriere vor cuprinde, cu obligativitate, clauze privind exploatarea bunurilor potrivit specificului acestora, fără posibilitatea subconcesiunii sau subînchirierii, drepturile și obligațiile părților, termenle de plată a redevenței ori chiriei, condițiile de încetare a contractelor și răspunderea contractuală.

Bunurile din domeniul public și privat pot fi date, după caz, în administrarea regiilor autonome și altor instituții publice de interes local și, totodată, pot fi date în folosință gratuită, pe termen limitat, persoanelor juridice fără scop lucrativ care desfășoară activități de binefacere sau de utilitate publică ori serviciilor publice, prin hotărâre a Consiliului Local singurul în măsură să aprecieze asupra necesității și oportunității dării bunurilor în administrare sau folosință.

Unele bunuri din domeniul privat al municipiului, aflate în administrarea Consiliului Local în stare de funcționare și care nu mai sunt necesare desfășurării activității proprii, cu excepția clădirilor și terenurilor, se pot transmite, fără plată, altor instituții publice la solicitarea ordonatorilor de credite a acestor instituții și cu aprobarea Primarului Municipiului Timișoara în calitate de ordonator principal de credite. În cazul în care bunurile disponibilizate nu au fost solicitate

A. Domeniul public al Municipiului Timișoara este stabilit de Anexa la Legea nr.213/1998 plus alte bunuri de uz și interes public care trebuie atestate apartenenței la domeniul public și cuprinde:

1. Unități sanitare:

- Spitale: 4 unități sanitare: Spitalul Clinic de Boli Infecțioase și Pneumoftiziologie „Dr.V. Babeș, Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii „Louis Țurcanu”, Spitalul Clinic Municipal Timișoara, Spitalul Clinic de Obstetrică Ginecologie „Dr. Dumitru Popescu): total 70 mijloace fixe

- Dispensare: 12 imobile în care funcționează cabinete medicale.

2. Unități de învățământ:

- Licee: 30 unități de învățământ;

- Școli: 25 unități de învățământ;

- Grădinițe: 59 unități de învățământ.

Total: 332 mijloace fixe.

3. Mijloace fixe ce asigură alimentarea cu apă și canalizare a orașului.

Total: 4787 mijloace fixe.

4. Mijloace fixe ce deserveșc transportul în comun în municipiul Timișoara.

Total: 202 mijloace fixe.

5. Mijloace fixe ce asigură sistemul de încălzire a orașului

- Total: 826 mijloace fixe.
6. Rețele de gaz, apă și canal
Total: 54 mijloace fixe.
 7. Fântâni: 85 mijloace fixe.
 8. Piețe: 7 obiective – 24 mijloace fixe.
 9. Cimitire: 5 obiective – 59 mijloace fixe.
 10. WC publice: 16 mijloace fixe
 11. Refugii pentru călători: 28 obiective
 12. Parcări: 5 obiective
 13. Pavazoare oraș – 6 obiective
 14. Ceasuri radio: 9
 15. Amenajări stradale: 10 mijloace fixe
 16. Animale de la Grădina ZOO:7
 17. Statui și monumente: 100 obiective
 18. Cota de 1/3 din Bastionul Cetății – partea dreaptă
 19. Club Jazz
 20. Casa Faenza
 21. Grigorescu nr.2 (Cazarma U)
 22. Locuri de joacă pentru copii: 116
 23. Scuale: 15
 24. Parcuri: 22
 25. Iluminat Catedrală
 26. Ștranduri:2 obiective, Total :45 mijloace fixe
 27. Stadionul 1 Mai
 28. Sala de Sport nr.2
 29. Palatul Culturii (Opera:Teatrul Maghiar și Teatrul German)
 30. Baza Sportivă T.Vladimirescu: 9 mijloace fixe
 31. Baza de Agreement Stadion: 15 mijloace fixe
 32. Bulevarde și străzi cu trotuarele aferente
 33. Poduri:10
 - 34.Pasarele:6
 35. Adăposturi civile situate în blocuri

B. Domeniul privat al statului este compus din bunuri care fac parte din fondul locativ de stat: apartamente, case.

Total: 4778 mijloace fixe

- C. Bunuri care sunt proprietatea privată a Primăriei Municipiului Timișoara:
1. Baia Plopi: 6 mijloace fixe
 2. Vila Berta
 3. Vila Bistra
 4. Locuințe
 5. Biserici 3 obiective + 1 capelă
 6. 50 autobuze care asigură transportul în comun al Municipiului Timișoara
 7. Casa de Cultură Lira
 8. Căminul Cultural Freidorf
 9. Căminul Cultural Fratelia

10.2 LOCUIREA

În prezent, zona de locuințe și funcțiuni complementare a municipiului Timișoara se întinde pe o suprafață de 2.643,74 ha (adică 53,15 % din teritoriul intravilan), deținând ponderea cea mai mare în funcțiunile orașului.

Din punct de vedere al zonificării, disfuncționalitățile constatate în aceste zone se referă la:

- insuficienta echipare a unor cartiere cu dotări de învățământ (ex: cartierele Ion Ionescu de la Brad, Kuncz, zone periferice), sanitare, piețe agro-alimentare (zonele Mehala, Ronaț, Blașcovici, Mircea cel Bătrân, Fratelia) sau spații verzi (cartierele Circumvalațiunii, Calea Aradului, Calea Șagului, etc);
- ocuparea suprafețelor destinate locurilor de joacă pentru copii cu baterii de garaje, în cartierele cu locuințe colective;
- existența unor funcțiuni incompatibile în zona de locuit cu (unități industriale) dispersate în zona teritoriului locuit;
- amplasarea zonei industriale centrale, care separă zona de locuit din jumătatea de nord a orașului de zona centrală printr-un șir de unități industriale și de depozitare, incompatibile cu locuirea.
- existența unor grupări de locuințe în imediata vecinătate a unităților de producție (ex: blocurile de locuințe de pe platforma industrială Freidorf sau la UMT), aceste funcțiuni stânjenindu-se reciproc; Planul Urbanistic General al Timișoarei propune reconvertirea acestor spații de producție în spații pentru utilități publice, servicii, comerț, centre de afaceri etc.
- amplasarea Zonei industriale U.M.T. între zona de locuit din nord și zona verde de agrement de la Pădurea Verde și Muzeul Satului; întreruperea oricărei comunicări între aceste zone și incompatibilitatea industriei cu funcțiunile învecinate.

TIPOLOGIA LOCUIRII

Intravilanul Timișoarei este împărțit în 10 cartiere (zone) de locuit, cu un total de 21.837 clădiri de locuit de diverse tipuri – clădiri individuale (15.039 - clădiri cu o locuință și 3.159 - clădiri cu 2 sau mai multe locuințe), având regim de înălțime P, P+1, P+2 și clădiri colective (3.639 de clădiri), cu regim de înălțime P+4 – P+10. Fondul locuibil cuprinde 122.195 de apartamente, cu o suprafață locuibilă totală de 4.372.696 mp. și cu 277.944 de încăperi de locuit. Din totalul apartamentelor, 71,3% sunt în clădiri colective de locuit, 28,7% sunt în clădiri individuale, în acestea locuind un număr total de 334.089 de persoane în 115.421 de gospodării.

Analiza principalelor aspecte sociale ale locuirii în municipiul Timișoara include evaluarea fondului locativ existent și a caracteristicilor socio-demografice ale populației.

Indicatori sociali și sociologici ai locuirii	prezent
Nr. de locuințe/1000 locuitori	367,7
Nr. de camere/1000 locuitori	844,5
Nr. de camere / locuință	2,2
Nr. de camere / locuință proprietate privată	2,3
Nr. de camere / locuință proprietate publică	1,9
Nr. mediu de persoane / cameră de locuit	1,1
Supr. medie locuibilă / locuință (mp)	35,7

Supr. medie locuibilă /locuință proprietate privată (mp)	36,4
Supr. medie locuibilă /locuință proprietate privată (mp)	32,7
Supr. medie locuibilă / persoană (mp)	13,1

Există 120.567 de locuințe permanente, din care 5.694 (4,72%) sunt neocupate, locuințele sezoniere cuprinzând 639 de apartamente, iar cele de necesitate – 176 de apartamente. Din totalul de 122.195 locuințe existente în Timișoara, 81,79% sunt proprietate privată, 17,35% sunt proprietate de stat, iar 0,85% sunt locuințe cu alte forme de proprietate.

	Total	Proprietate privată	Proprietate publică	Alte forme
nr. locuințelor	122.195	99.944	21.207	1.044
nr. camerelor de locuit	280.622	237.058	41.475	2.089
suprafața locuibilă (mp)	4.372.696	3.642.211	693.489	36.996

Din analiza modului de ocupare a unei locuințe se poate constata că densitatea este de 1,19 persoane/cameră, numărul de locuitori/locuință este de 2,73, iar numărul de camere/locuință este de 2,29 (față de media înregistrată pe țară 2,47 camere / locuință). Dimensiunea medie a unei camere de locuit în Timișoara este de 15,58 mp. (16,72 mp. în cazul proprietății publice și 15,36 mp. în cazul proprietății private).

Toți acești indicatori prezentați demonstrează că există o criză socială de locuințe, atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ. Aspectul cantitativ vizează cererea socială de locuințe (volumul acestei cereri), iar cel calitativ se referă la modul de ocupare, dimensiunea, structura apartamentelor, condițiile de locuit, dotările și finisajele apartamentelor.

Se apreciază că dezvoltarea viitoare a orașului va determina apariția de noi locuri de muncă, ceea ce va stimula migrația populației din zonele rurale, sau din alte regiuni ale țării spre Timișoara. Prognoza populației pentru anul 2010 este de 350.000 locuitori, iar pentru anul 2025 de 400.000 locuitori (într-o variantă minimă) și 410.000 locuitori într-o variantă maximă. Această creștere a populației duce implicit și la creșterea cererii de locuințe.

Dar pe lângă apariția prognozată a migrației, cererea de locuințe se va amplifica și datorită următoarelor cauze:

- a) starea de degradare a fondului de locuit
- b) schimbarea destinației spațiilor de locuit în spații cu altă destinație (sedii de firme, spații comerciale, cabinete medicale, stomatologice, spații de depozitare etc.), determinând scăderea fondului locuibil;
- c) existența unui mare număr de locuințe permanente neocupate - 4,7% din total locuințe permanente, acest procent reprezentând segmentul proprietarilor care dețin 2 sau mai multe proprietăți;

- d) numărul mic de construcții de locuințe realizate în ultimii ani;
- e) necesitatea evacuării unor locatari din locuințele deținute în prezent, datorită condițiilor de locuit precare care fac imposibilă locuirea în acestea (umezeală, igrasie, întuneric, lipsa posibilităților de aerisire, pereți șubrezi, planșee fisurate).

Data fiind criza de spații locative, populația recurge în prezent la mansardarea, compartimentarea, extinderea și funcționalizarea podurilor. Aceasta constituie o intervenție ce necesită un efort investițional relativ mic pentru proprietari și permite amortizarea rapidă a cheltuielilor, prin exploatarea eficientă a spațiului rezultat. În același mod pot fi compartimentate și funcționalizate, după o asanare prealabilă și după acțiuni pregătitoare de combatere a igrasiei, subsolurile clădirilor. Pe de altă parte, se manifestă tendința extinderii zonei de locuit a orașului cu locuințe individuale cu regim de înălțime P+1, P+2 pe teritoriile comunelor din zona periurbană a municipiului: Dumbrăvița, Ghiroda, Giroc.

Din studiile sociologice realizate reiese că oamenii cu venituri reduse locuiesc în condiții de supraocupare, dar bugetul de care dispun nu le permite achiziționarea unui apartament. Numărul de cereri pentru obținerea unei locuințe sociale depuse la Primăria Municipiului se ridică la peste 3.500 de cereri, iar cele 8.500 de locuințe publice existente în prezent și ocupate deja, nu îndreptățesc speranțele acestor solicitanți de obținere a unei locuințe sociale.

În perioada 1992 – 1998 au fost repartizate un număr de 4.724 locuințe sociale, din fondul de stat, aflate în administrare locală. În prezent, primăria municipiului deține în proprietate sau administrare doar 6,9% din fondul total locativ (spre deosebire de alte țări unde proporția este de 40-50% locuințe de stat). Reducerea acestui procent, de la 19,5% în anul 1989 se datorează retrocedării imobilelor către foștii proprietari sau vânzării locuințelor către foștii chiriași. Trebuie apreciată și continuată politica din ultimii trei ani a Consiliul Local al Municipiului Timișoara de achiziționare a unor imobile degradate, recondiționare și repartizare a lor pentru rezolvarea problemelor sociale ale persoanelor defavorizate.

CONFORT

Din punct de vedere al caracteristicilor de confort ale imobilelor de locuit, este de menționat că o mare parte dintre clădiri prezintă o stare avansată de uzură (60% din fondul locuibil), necesitând lucrări de reparații, refuncționalizări și modernizări. Datorită economiilor practicate până în anul 1989, a materialelor de proastă calitate utilizate la punerea în operă a construcțiilor, locuințele colective realizate în această perioadă necesită lucrări de refacere a izolațiilor termice, fonice și hidrofuge, lucrări de eliminare a condensului și refacere a fațadelor, precum și de reparații capitale sau înlocuire a instalațiilor tehnico-edilitare, interioare și exterioare.

În ceea ce privește locuințele individuale, majoritatea au o vechime mai mare de 20 de ani, peste 60% din numărul lor fiind construite înainte de anul 1980. După anul 1990 se constată predilecția în construirea locuințelor individuale, cu o arhitectură încadrată în ansamblul urban tradițional.

Perioade de construcție clădiri de locuințe(în ani)	Nr.clădiri
înainte de 1900	2.188
1900-1914	1.662
1915-1929	2.197
1930-1944	4.043
1945-1960	3.028

1961-1970	3.419
1971-1975	1.614
1976-1980	1.788
1981-1985	1.003
1986-1990	724
1991-07.01.1992	82
nedeclarate	89

Principalele aspecte negative constatate referitor la confortul locuirii în Timișoara sunt:

- existența de spații locuibile neadecvate (subsoluri, locuințe cu anexe utilizate în comun);
- subdimensionarea spațiului interior (ca număr de camere și suprafață locuibilă) și compartimentarea defectuoasă a unor locuințe, cheltuielile de întreținere ridicate;
- izolațiile fonice și termice slabe existente la toate blocurile de locuințe colective;
- starea degradată a instalațiilor tehnico-edilitare;
- subdimensionarea sau inexistența spațiilor exterioare aferente locuințelor (platforme gospodărești, spații verzi, spații de joacă pentru copii, locuri de parcare și garare a autovehiculelor) și întreținerea necorespunzătoare a acestora;

Din punct de vedere al echipării tehnico – edilitare și a rețelelor de circulație, situația este următoarea:

Suprafața totală a orașului (ha)	13.005
Lungime străzi orășenești (km)	534
Lungime străzi modernizate (km)	389
Lungime rețea de distribuție apă (km)	552
Lungime rețea de canalizare (km)	388
Lungime conducte de distribuție gaze (km)	230

Rata străzilor modernizate în Timișoara este de 72,84% din totalul străzilor. 94,8% din locuințele Timișoarei sunt dotate cu instalații de alimentare cu apă, 99,5% au instalație electrică, 80,2% încălzire centrală prin termoficare sau centrală termică și 3,1% încălzire cu sobe și gaz.

În ceea ce privește locuirea în comunele periurbane, datele statistice specifice sunt precare. În general, aici predomină locuințele individuale, iar fondul de locuințe existent depășește cererea. Gradul de uzură al majorității clădirilor de locuit este mare, lipsesc dotările tehnico-edilitare interioare și exterioare. În ultima perioadă de timp, după anul 1990, se constată o tendință de extindere a zonelor rezidențiale în comunele periurbane, principala cauză fiind construirea de locuințe private de către o parte a populației stabile a municipiului.

SERVICII DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ

Serviciile publice de gospodărie comunală a Municipiului Timișoara și ale comunelor periurbane sunt prestate preponderent de următoarele regii și societăți comerciale:

1. **Regia Autonomă Apa și Canal AQUATIM TIMIȘOARA** este organizată ca regie autonomă locală și funcționează pe bază de gestiune economică și autonomie financiară. Unitatea are trei secții productive, care au ca sarcină asigurarea serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare ale municipiului Timișoara și ale comunei Dumbrăvița, având asigurată capacitatea necesară pentru deservirea întregii zone. Actualmente, cu echipele existente la nivelul fiecărei secții, regia execută lucrările de întreținere, cele de mare amploare fiind realizate prin secția de Mecanizare - Întreținere - Reparații. Pentru viitor se preconizează atribuirea lucrărilor de mare amploare altor firme specializate, prin licitație publică.
2. **Compania Locală de Termoficare COLTERM S.A.** este organizată ca societate comercială și funcționează pe bază de gestiune economică și autonomie financiară. Este distribuitor al agentului termic (apă fierbinte), fiind în același timp producător de energie termică, prin centrale proprii de cartier. Timișoara este divizată în trei sectoare care sunt deservite de cele trei secții ale societății, în sarcina ei intrând totodată repararea și întreținerea instalațiilor de transfer termic.
3. **Regia Autonomă de Transport Timișoara** acoperă prin prestații proprii 90% din transportul în comun al municipiului și asigură o parte din legăturile comunelor periurbane cu acesta (Dumbrăvița). În prezent zona nu este acoperită în totalitate cu linii și servicii de transport în comun, care să asigure legăturile între localități.
4. **S.C. Drumuri Municipale S.A.**, societate comercială cu unic acționar Consiliul Local al Municipiului Timișoara, care a luat ființă prin reorganizarea fostei regii locale, prestează lucrări de construcție, întreținere și reparații ale drumurilor și străzilor. În prezent, atribuirea lucrărilor specifice, pe raza întregii zone, se face prin licitație publică, la care participă în condiții de egalitate concurențială cu alte firme private.
5. **S.C. Administrarea Domeniului Public S.A.**, societate comercială cu unic acționar Consiliul Local al Municipiului Timișoara, care a luat ființă prin reorganizarea fostei regii locale, prestează lucrări specifice de construcții montaj, pentru beneficiari publici sau privați. Beneficiază de condiții preferențiale în atribuirea lucrărilor de reparații și întreținere a fondului locuibil aflat în administrarea locală. De asemenea este administratorul sistemului municipal de parcare cu plată "Telpark".
6. **S.C. "RETIM - RWE ECOLOGIC SERVICE" S.A.** este societate comercială cu capital mixt româno-german, rezultată prin asocierea Consiliului Local al Municipiului Timișoara cu societățile "RER - RWE ENTSORGUNG ROMANIA" S.R.L., și " RWE UMWELT INTERNAȚIONAL ENTSORGUNG G.M.B.H. Societatea prestează în exclusivitate activitatea de salubritate a municipiului și a majorității comunelor periurbane (cu excepția comunelor Giroc și Săcălaz).
7. **S.C. "Horticultura" S.A.**, societate comercială cu unic acționar Consiliul Local al Municipiului Timișoara, care a luat ființă prin reorganizarea fostei regii locale, prestează lucrări horticoale specifice de producere a materialului dendro-floricol necesar pentru amenajări peisagistice exterioare și interioare, precum și lucrări de amenajare propriuzisă și întreținere a zonelor verzi publice aflate pe raza municipiului. Beneficiază de condiții preferențiale în atribuirea lucrărilor de amenajare și întreținere în zonele centrale.
8. **S.C. "Piețe" S.A.**, societate comercială cu unic acționar Consiliul Local al Municipiului Timișoara, care a luat ființă prin reorganizarea fostei regii locale, prestează lucrări de administrare a piețelor agroalimentare ale municipiului. Majoritatea profitului obținut este reinvestit în lucrări de modernizare a piețelor existente și construire de noi piețe.

9. Serviciile de transport și distribuție a energiei electrice în Zona Timișoara sunt asigurate de către **S.C. Electrica S.A. – Sucursala de Distribuție a Energiei Electrice Timișoara**, organizată ca societate cu capital integral de stat. De asemenea, în transport, aceasta gestionează și instalațiile de pe raza județelor Arad, Timiș și Caraș Severin, iar în distribuție instalațiile de pe raza județului Timiș.

10. **Direcția de Telecomunicații Timiș**, unitate teritorială a operatorului public de telecomunicații S.C. “ROMTELECOM” S.A., cu sediul în București, este societate comercială cu capital mixt româno-grec. Această societate este unicul prestator de servicii publice de telefonie fixă din România.

11. **S.C. “DISTRIGAZ-NORD” S.A. Târgu Mureș – Sucursala Timișoara**, societate comercială cu capital integral de stat, rezultată prin reorganizarea fostei regii naționale își desfășoară activitatea în trei județe: Arad, Timiș, Caraș Severin. Ea are în subordine sectoarele respectiv formațiile din raza sa de activitate. Sectorul Timișoara are reprezentanți permanenți, care asigură intervențiile de urgență și desfășoară toate activitățile specifice distribuției gazelor naturale.

În prezent, serviciile publice de gospodărie comunală sunt, în marea lor majoritate prestate de către aceste societăți și regii. Se intenționează continuarea acțiunii de de-monopolizare demarată în ultimii ani.

CAP.11

BUGETUL MUNICIPIULUI TIMIȘOARA

Bugetul propriu și bugetele instituțiilor și serviciilor publice de sub autoritatea consiliului local se aprobă prin hotărâre a Consiliului Local al Municipiului Timișoara.

Veniturile și cheltuielile bugetare sunt aprobate, pe o perioadă de un an, care corespunde exercițiului bugetar și se înscriu pe surse de proveniență și, respectiv pe categorii de cheltuieli grupate după natura economică și destinația acestora.

Veniturile proprii sunt formate, în principal, din impozite și taxe județene, cote defalcate din impozitul pe venit, sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat, subvenții primite de la bugetul de stat și alte bugete, precum și din donații și sponsorizări.

Veniturile bugetare nu pot fi afectate direct unei cheltuieli bugetare anume, cu excepția donațiilor și sponsorizărilor, care au stabilite destinații distincte.

Cheltuielile bugetare au o destinație precisă și limitată și nu pot fi înscrise în buget și nu pot fi angajate și efectuate din buget, dacă nu există bază legală pentru cheltuielile respective. Totodată, nici o cheltuială din fonduri publice nu poate fi angajată, ordonanțată și plătită dacă nu este aprobată potrivit legii și nu are prevederi bugetare și surse de finanțare.

Pe parcursul exercițiului bugetar, Consiliul Local al Municipiului Timișoara poate aproba rectificarea bugetului propriu și a bugetelor instituțiilor și serviciilor publice de sub autoritatea sa, la termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a legii de rectificare a bugetului de stat, precum și ca urmare a unor propuneri fundamentate ale primarului în calitate de ordonator principal de credite.

Din impozitul pe venit, încasat la bugetul de stat la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale, se alocă lunar, în termen de 5 zile lucrătoare de la finele lunii în care s-a încasat acest impozit, o cotă de 47% la bugetul local al municipiului Timișoara, pe teritoriul căruia își desfășoară activitatea plătitorii de impozite, 13% la bugetul propriu al județului și 22% într-un cont distinct, deschis pe seama consiliului

judeteen pentru echilibrarea bugetelor locale ale comunelor, oraşelor, municipiilor și județului.

Consiliul Local al Municipiului Timișoara poate aproba colaborarea sau asocierea pentru realizarea unor lucrări și servicii publice locale pe bază de convenții sau contracte de asociere la care se prevăd și sursele de finanțare reprezentând contribuția fiecărei autorități a administrației publice locale implicate. Convențiile sau contractele de asociere se încheie de ordonatorii principali de credite, în condițiile mandatelor aprobate de fiecare consiliu implicat în colaborare sau asociere. Totodată, Consiliul Local al municipiului Timișoara poate hotărâ asupra participării cu capital sau bunuri, în numele și în interesul municipiului la constituirea de societăți comerciale ori la înființarea unor servicii de interes public local.

Obligațiile financiare rezultate din colaborare, asociere sau participare potrivit celor sus menționate și cele rezultate din acorduri de cooperare, înfrățire, precum și din aderare la asociații interne și internaționale hotărâte de consiliul local în condițiile legii, se suportă din bugetul municipiului.

În bugetul municipiului se înscrie fondul de rezervă bugetară la dispoziția consiliului local, în cotă de până la 5% din totalul cheltuielilor care se utilizează la propunerea primarului pentru finanțarea unor cheltuieli urgente sau neprăvăzute apărute în cursul exercițiului bugetar, pentru înlăturarea efectelor unor calamități naturale, precum și pentru acordarea unor ajutoare în situații de extremă dificultate.

Cheltuielile pentru investițiile publice se cuprind în buget în baza programului de investiții publice aprobat de consiliul local. În situația în care, pe parcursul execuției bugetare, din motive obiective, implementarea unui proiect de investiții nu se poate realiza conform proiecției bugetare, primarul poate propune consiliului local, până la data de 31 octombrie, aprobarea redistribuirii fondurilor între proiectele înscrise în programul de investiții.

Virările de credite bugetare de la un capitol la alt capitol al clasificăției bugetare se aprobă de consiliul local, iar virările de credite în cadrul aceluiasi capitol se aprobă de primar și se pot efectua începând cu trimestrul al III-lea al anului bugetar.

Primarul în calitate de ordonator principal de credite întocmește și prezintă spre aprobare consiliului local până la data de 31 mai al anului următor, contul anual de execuție a bugetului local.

Asupra tuturor operațiunilor care afectează fondurile publice și/sau patrimoniul public și privat al municipiului Timișoara se exercită controlul financiar preventiv propriu și auditul public intern, conform reglementărilor legale în domeniu. Formarea și utilizarea fondurilor publice și contul de execuție a bugetului municipiului sunt supuse controlului Curții de Conturi.

Începând cu anul 1998 au fost acordate consiliilor locale libertăți, dar și sarcini privind impozitele și taxele locale, în sensul că acestora le revine sarcina stabilirii, urmăririi și încasării impozitelor și a taxelor locale.

Un aspect negativ este cadrul legislativ național instabil, care nu a favorizat dezvoltarea economică, ci a dus la restrângerea continuă a bazei de impozitare și, în același timp la creșterea impozitelor și taxelor, care au devenit din ce în ce mai greu de suportat de către populație și agenții economici, fapt care a condus la escaladarea fenomenului de evaziune fiscală.

Pe lângă aspectele prezentate mai sus, se constată lipsa de experiență și de organizare a administrațiilor locale, în ceea ce privește sistemul de evidență și colectare a impozitelor și taxelor locale, ceea ce conduce la nerealizarea veniturilor bugetelor locale a multor localități, în special în mediul rural.

Administrația locală are posibilități limitate de a interveni prin pârghii economice (facilități fiscale), pentru a influența dezvoltarea economică a localităților, în conformitate cu politicile și planurile strategice locale de dezvoltare economico-socială.

CAP. 12 **ECONOMIA**

12.1. INDUSTRIA

Activitățile industriale reprezintă o pondere mare în Municipiul Timișoara, unde s-au dezvoltat istoric din evul mediu - când Timișoara era piață de desfacere și sediu al meșteșugarilor și al micilor meseriași - până la marile unități industriale existente în prezent.

În pofida declinului, după 1989, a unora dintre ramurile industriale bine reprezentate în oraș, sectorul industrial timișorean continuă să furnizeze cca 5% din producția industrială a țării, aceasta incluzând contribuția unor subramuri cu tradiție – cum ar fi industria ușoară, textile și încălțăminte - dar și a unora noi, dinamice și moderne – industria software, telecomunicațiile, sau producția de componente auto.

În ultimele decenii zonele industriale s-au dezvoltat, de-a lungul arterelor de circulație majore, pe principalele accese rutiere sau feroviare. A existat tendința grupării unităților pe profile industriale.

Principalele zone industriale din Timișoara sunt:

- **Zona industrială Calea Buziașului** (sud-est), care concentrează unități de industrie chimică, electrotehnică și producția de componente auto; în prezent zona este în dezvoltare.
- **Zona industrială Calea Șagului** (sud), cuprinde industria materialelor de construcții și depozite; în ultima perioadă, mai ales datorită Parcului Industrial Incontro, profilul zonei este foarte diversificat.
- **Zona industrială Freidorf** (sud-vest), care concentra în trecut preponderent industrie alimentară, este în prezent în restructurare;
- **Parcul Industrial Freidorf**, zonă nouă în curs de dezvoltare, cuprinzând terenuri destinate atragerii investițiilor străine și creării de noi locuri de muncă; preponderente sunt companiile producătoare de componente auto.Încurajării dezvoltării IMM-urilor.
- **Zona industrială Solventul – Gara de Nord** (vest) tradițional preponderent petrochimică și electrotehnică, în prezent în reconversie.
- **Zona de industrie și depozitare centrală**, s-a dezvoltat de-a lungul căii ferate, care traversează orașul, având un profil diversificat: construcții, confecții metalice, morărit și panificație, depozitare etc; în prezent zona este în curs de reconversie.
- **Zona industrială IMT** (nord-est), formată preponderent din ceea ce a mai rămas din Intreprinderea Mecanică, Continental Automotive Products, Shell Gaz, Prompt și depozite.

- **Zona industrială Calea Torontalului** (nord-vest), zonă nouă, cuprinzând industria de produse electronice (Solectron) și alimentare (Coca-Cola), dar și Parcul Industrial Torontalului, destinat dezvoltării IMM-urilor.

Din punctul de vedere al *dimensiunii spațiale* a activității industriale Municipiul Timișoara dispune de cinci zone industriale bine conturate, dezvoltate pe principalele axe de transport și care concentrează peste 50% din industria orașului. Unele zone industriale pătrund sub formă de “pană” spre centru, afectând coeziunea structurii urbane (zonele industriale Gara de Nord - str. Ialomița, propuse în PUG spre reconversie urbană).

Există numeroase unități industriale dispersate pe întreaga suprafață a orașului, ceea ce permite circulația facilă a forței de muncă, dar în același timp determină și disfuncționalități urbane - incompatibilitatea activităților industriale cu habitatul din apropiere, lipsa spațiului disponibil pentru eventuale extinderi ale unităților industriale, dificultăți de relaționare în activitățile de producție, schimbul de produse dintre unitățile industriale derulat pe infrastructura stradală din interiorul orașului ceea ce, combinat cu lipsa spațiilor de parcare, produce aglomerarea căilor de acces.

Pentru deservirea unităților și a platformelor industriale existente au fost construite infrastructuri variate de transport – rutiere sau feroviare - dar ele prezintă un grad de degradare avansat, unele sectoare ale acestora fiind în prezent dezafectate. Nu sunt suficient dezvoltate rețelele moderne de comunicație, de stocare și prelucrare a informației, dotările pentru depozitarea și transportul uzinal modern sunt minimale, căile de acces uzinal au un aspectul dezolant datorat întreținerii lor defectuoase.

Pe de altă parte, Timișoara dispune de o *structură industrială diversificată*, iar procesul privatizării industriei este practic încheiat încă din 2000, ceea ce are consecințe pozitive directe asupra nivelului tehnologic și eficienței economice a producției.

În anul 2000, în larg parteneriat public-privat a fost finalizat Conceptul de Dezvoltare Economică și Socială a Zonei Timișoara, care prevede dezvoltarea durabilă a acestei zone pe baza implementării tehnologiilor de vârf în toate domeniile vieții economice. Conceptul a fost aprobat și însușit de către toate forțele politice importante din Județul Timiș și a fost implementat de către principalele instituții locale. Existența unui concept de dezvoltare corect și coerent a sporit încrederea investitorilor străini în mediul de afaceri local, iar volumul investițiilor străine au crescut an de an.

În prezent, Timișoara se situează pe locul doi pe țară, după București, în ceea ce privește volumul total a investițiilor străine atrase, valoarea pe cap de locuitor fiind de cinci ori mai mare decât media pe țară.

Mai ales datorită investițiilor străine masive, în ultimul timp mari întreprinderi cu activitate în producția “high tech”, industria producătoare de software, sau telecomunicații s-au locat și dezvoltat în Timișoara. În jurul acestora s-au dezvoltat IMM-uri autohtone, furnizori sau subcontractori ai acestora. Această dezvoltare, care a cunoscut o dinamică puternică în ultimii ani, a determinat reducerea indicelui de migrație a tinerilor înspre vestul Europei sau continentul american.

Numărul întreprinderilor mici și mijlocii noi, cu activitate diversificată a crescut în ultimul timp, acestea reprezentând mai mult de 90% din totalul firmelor

din Timișoara. Acest fapt a conferit flexibilitate și adaptabilitate mai mare economiei locale, în dificila perioadă de tranziție de după 1990, caracterizată printr-o instabilitate legislativă prelungită și dăunătoare dezvoltării economice.

Din păcate nu există suficiente preocupări pentru identificarea de resurse financiare, de tip capital-risc, cu scopul de a sprijini inițiativa privată, nu există pepiniere de întreprinderi și nici competențe de organizare a acestora. Singura inițiativă în acest domeniu aparține Consiliului Local al Municipiului Timișoara, care a înființat în anul 2004 Incubatorul de Afaceri și Centrul de Transfer Tehnologic în domeniul software din Timișoara.

Cu toate că la ora actuală Timișoara este recunoscută atât pe plan național cât și pe plan internațional exemplu de succes în dezvoltare economică locală, există și aspecte negative cum ar fi: absența unui mecanism eficient de stimulare selectivă a activităților industriale, precum și de promovare a industriilor nepoluante, lipsa preocupărilor pentru utilizarea unor surse energetice neconvenționale, insuficienta promovare a biotehnologiilor, lipsa activităților industriale de reciclare a materialelor re folosibile.

În industria timișoreană există o bună experiență tehnică și tehnologică, dar ponderea utilizării *proceselor tehnologice performante* este încă redusă. Acestea apar insular, la agenții economici noi și la unități industriale performante, mai avansate în procesul re tehnologizării, datorită costului ridicat și a lipsei resurselor financiare pentru re-tehnologizarea acestora.

Din fericire, marile companii internaționale, stabilite în Timișoara, cum ar fi: Continental AG, Solectron, Siemens, Lisa Draxlmaier, Kromberg & Schubert și altele, au dezvoltat aici investiții mari, moderne dotate cu echipamente de ultimă oră.

Marile întreprinderi industriale, au evacuat parțial utilajele învechite, au reorganizat spațiul uzinal și au introdus noi tehnologii. Mai există, însă, proceselor tehnologice energofage și mari consumatoare de materii prime, procese tehnologice poluante, care nu asigură calitate ridicată produselor realizate. O parte însemnată a echipamentelor industriale au grad de uzură fizică și morală avansată, în special în fostele întreprinderi de stat, un număr însemnat de mașini industriale perimate, achiziționate de la întreprinderile vechi, fiind și în dotarea IMM-urilor noi, cu capital majoritar românesc.

În aproape toate întreprinderile industriale mari au fost implementate sisteme de asigurare a calității produselor și crește interesul pentru utilizarea unor tehnologii moderne de urmărire a calității produselor.

Deficiențe ale proceselor tehnologice ale industriei zonei sunt: insuficienta preocupare pentru promovarea proceselor tehnologice flexibile, automatizate și pentru introducerea telematicii și a producției în practica industrială, insuficienta deschidere pentru promovarea acestora, lipsa programelor de restructurare reală, fundamentată științific și lipsa preocupărilor pentru utilizarea unor tehnologii moderne de depozitare, transport uzinal, manipulare și desfacere a produselor.

Baza materială a industriei este bogată, există un fond excedentar de clădiri industriale, un imens inventar de echipamente industriale (mașini, instalații, dispozitive), în special în subramurile industriei grele.

Zonele industriale tradiționale sunt supraîncărcate cu imobile nefuncționale, spații de depozitare, terenuri virane, iar infrastructura lor tehnico edilitară este deficitară calitativ.

Rețelele de utilități interne în incinta vechilor întreprinderi (pentru energie, apă, telecomunicații, informatizare etc), nu corespund cerințelor moderne, iar modernizarea acestora este îngreunată de concepția arhitecturală inițială incompatibilă cu noile utilizări. Totuși, în ultima perioadă au fost efectuate lucrări de conformare, mai ales în întreprinderile performante, care s-au adaptat la economia de piață.

Vechile hale industriale, supradimensionate și greu adaptabile la noi utilizări, au fost abandonate, investitorii străini preferând să construiască clădiri industriale noi, flexibile și adaptate proceselor tehnologice moderne, conforme standardelor occidentale.

Întreaga zonă dispune de **forță de muncă specializată** (resurse umane), cu înaltă calificare și cu experiență în activitățile industriale, în Timișoara existând un potențial ridicat de formare profesională. Calitatea resurselor umane din Timișoara este unul dintre motivele invocate de către investitorii străini atunci când justifică alegerea Timișoarei ca locație pentru investițiile lor în România.

Populația municipiului este relativ tânără – cca 60% din populația stabilă a Timișoarei este la vârstă activă. Totodată, fiind unul dintre cele mai mari centre universitare românești cu cei peste 47.000 de studenți, orașul are și o rezervă potențială mare de forță de muncă cu pregătire superioară (cca 7-9000 de absolvenți anual).

În ultima perioadă de timp, se constată o proliferare a personalului specializat în domenii de vârf, formatori de specialiști în informatică și calculatoare și creșterea numărului de tineri specialiști în acest domeniu

Se manifestă o insuficiență colaborare între sectoarele de cercetare/dezvoltare și de învățământ cu sectorul productiv, precum și migrarea unui mare număr de specialiști de înaltă performanță din instituțiile de învățământ spre industrie, sau spre alte activități, datorită slabei motivări a personalului angajat.

12. 2. AGRICULTURA

Solurile din Zona Timișoara sunt preponderent soluri calitative pentru dezvoltarea agriculturii. În Timișoara, tipurile predominante de sol sunt:

- cernoziomuri cambice – 38,39%;
- lăcoviști și soluri gleice – 21,74%;
- soluri brune eumezobazice – 15,45%;
- bălți și gropi de împrumut – 4,60%;
- cernoziomurile (tipice, gleizate) – 3,8%.

Depunerile de praf din aerul poluat cu cenușă, emisiile de sulf de la coșurile termocentralei și infiltrațiile de ape din haldă în canalele de desecare limitrofe au favorizat apariția poluării apelor de suprafață, care au un pH (8,62), o creștere a conținutului total de săruri și concentrații peste limita considerată toxică în cazul sulfatilor și ionilor de Ca²⁺ și Mg²⁺. Toate acestea determină o mai slabă dezvoltare a vegetației, ca urmare a micșorării intensității procesului de fotosinteză, apariția în plante a unor concentrații toxice, de metale grele, respectiv Fe și Cu, existența unor concentrații critice de cobalt și mangan.

În teritoriul administrativ al municipiului Timișoara din total suprafață de 13.003,87 ha, 8.229,51 ha, respectiv 63% sunt destinate agriculturii. Din totalul terenurilor agricole, terenul arabil reprezintă 87%, restul terenului fiind ocupat cu pășuni și fânețe (12%), vii (1%). Islazul comunal se întinde pe o suprafață de 290 ha.

În ultimii ani s-a înregistrat o situație de declin în domeniul agriculturii, provocată în special de tranziția de la un sistem etatist la cel privat. Potențialul

economic, tehnic, financiar redus al micilor producători a contribuit la această criză. La aceasta se adaugă situația neclară încă a proprietății asupra terenurilor, precum și degradarea mediului.

Condițiile geoclimatice sunt în general favorabile activităților agricole, dar trebuie avute în vedere aspectele caracteristice ale condițiilor hidrologice ale zonei. Astfel, se constată alternanța anilor secetoși și a celor excesiv de umezi, iar în condițiile unor precipitații excesive și a prezenței apelor freatice la adâncimi mici, se înregistrează băltiri. Datorită diferenței de nivel scăzute, viteza de curgere a apei principalului emisar – Bega - nu permite o oxigenare naturală a cursului.

În Timișoara, se înregistrează stagnarea agenților poluanți emiși de unitățile industriale și de autovehicole, datorită așezării și a unei insuficiente ventilații a maselor de aer deasupra orașului.

Fertilitatea ridicată a solului determină un potențial ridicat de producție agricolă. În ultimii ani, la nivel național acest sector al economiei s-a aflat într-o restructurare puternică, prin retrocedarea terenurilor agricole către foștii proprietari și privatizarea fostelor Intreprinderi Agricole de Stat.

Principalele aspecte negative rezultate din analiza activității agricole în zonă sunt: dezechilibrul existent între costurile de producție și prețurile de valorificare, incertitudinea valorificării produselor agricole, fărâmițarea marilor exploatații și inexistența unei voci autorizate, care să-i reprezinte pe producători în impunerea unei strategii pe termen lung, instabilitatea în diversitate - orientarea spre anumite culturi făcându-se în funcție de un empirism primar. Dispariția din structura culturilor a unor plante (de interes economic major) a avut ca efect extinderea practicării monoculturii, ceea ce a generat creșterea rezistenței la tratamentele de combatere a bolilor și dăunătorilor, a creșterii gradului de îmburuienare a culturilor.

12. 3. SERVICII

12. 3.1. COMERȚUL

În ultima perioadă de timp comerțul - atât comerțul cu amănuntul cât și cel en-gros - manifestă o dinamică pozitivă în Timișoara. Se constată un puternic navetism comercial al locuitorilor zonei, județului și chiar al regiunii spre Timișoara, chiar și pentru mărfurile de primă necesitate.

În municipiul Timișoara, comerțul este reprezentat printr-un număr total de peste 4000 de unități comerciale, cu o suprafață totală de cca 360.000 mp., adică peste 1100 mp/1000 loc., mult peste indicii similari din alte localități. Acest aspect pozitiv este justificat, luând în considerare caracteristicile speciale ale orașului - capitală de județ cu indice mare de dezvoltare economică, poziție geografică favorabilă în apropierea granițelor vestice ale țării, puterea mare de cumpărare a populației (peste media pe țară), aria mare de polarizare, numărul mare de turiști etc.

Structura pe profile comerciale este următoarea:

- ponderea unităților alimentare/total unități comerciale este de 7,6%, față de 28,2% - normat;
- ponderea unităților nealimentare/total unități comerciale este de 31,6%, față de 44,3% - normat;

- ponderea unităților de alimentație publică/total unități comerciale este de 20,2%, față de 27,5% - normat;
- ponderea unităților mixte/total unități comerciale este de 40,6%;

Imediat după 1990 s-a constatat o dezvoltare mare a unităților comerciale “hibrid”, fără un profil bine determinat (magazine mixte), precum și proliferarea haotică, necontrolată, a comerțului ambulant și stradal, tip “butic” - unități cu suprafață utilă mică, volum și varietate mare de mărfuri, cu dotări tehnico-edilitare (apă, canal, energie electrică) insuficiente și care poluau estetica arterelor de circulație. Dezvoltarea sectorului privat a avut loc inițial, prin orientarea cu preponderență spre unități de tip consignație și magazine mixte, cu o structură a ofertei neadaptată cererii, cu practicarea unor prețuri fără justificare și fără un minim de confort comercial.

Ulterior, chioșcurile au fost desființate și noi spații private au intrat în circuitul comercial.

În ultimii ani, în activitatea comercială a Timișoarei se constată diversificarea formelor de comerț și servire, prin promovarea unor unități specializate având o dotare și ținută modernă, precum și prin extinderea unor unități mici, tip boutique. Au apărut noi artere comerciale (Ialomița, Brâncoveanu, Tinereții), supermarket-uri (Metro, Terra, Profi, Bila, Selgros, Kaufland, , Real, etc), magazine de lux (Iulius Mall, sau boutiquele din Zona Cetății).

Din punct de vedere al repartizării și amplasării teritoriale, se observă o dezvoltare haotică a rețelei comerciale, din cauza lipsei unor criterii și norme de urbanism, care să stabilească modul de organizare și dezvoltare a acesteia, în corelație cu numărul populației și volumul desfacerilor.

În perioada 1998 - 2000, pentru spațiile comerciale situate în zona centrală a orașului, precum și pentru principalele artere comerciale au fost întocmite și aprobate regulamente urbanistice ce reglementează funcțional activitățile comerciale.

În general marfa vândută este de calitate și este asigurată aprovizionarea diferitelor segmente de cumpărători, dar nu există un sistem de încurajare a producției autohtone, a consumului preferențial și un număr redus de investitori promovează exportul produselor românești pe plan internațional.

O mare parte a mărfurilor alimentare se desface în piețe agro-alimentare, uneori, în condiții improprie din punct de vedere sanitar. Se observă invadarea piețelor cu unități de profil nealimentar, majoritatea comercializând mărfuri de proastă calitate.

Deși puterea de cumpărare a populației din zonă este mai mare decât media pe țară, ponderea costurilor produselor de strictă necesitate, în total venituri este mare.

Se resimte lipsa unor reglementări menite să asigure consolidarea mediului concurențial și protecție economică și socială agenților economici sau populației.

Există o slabă reprezentare a unităților prestatoare de servicii, iar parcajele amenajate, necesare sunt insuficiente.

12. 3. 2. TURISMUL

Turismul intern și internațional este, în același timp, o componentă și o rezultată a întregii activități economice, acesta putând influența pozitiv activitatea

economică locală, care, la rândul ei, crează condiții favorabile dezvoltării activității turistice.

Prin poziția sa geografică favorabilă - situată în apropierea graniței de vest a țării, în apropiere de piețe turistice tradiționale - 457 km față de Viena, 167 km de Belgrad, 207 km Budapesta – prin valorile sale naturale, culturale și umane precum și prin dezvoltarea sa economică diversă, Timișoara are o mare capacitate de atracție a turiștilor români și străini. Teritoriul său este traversat de importante fluxuri turistice vestice, ce se dirijează pe magistralele rutiere și feroviare existente, sau prin aeroportul internațional Timișoara. În prezent, sistemul rutier național necorespunzător din punct de vedere al întreținerii și lipsa unei autostrăzi, îngreunează însă deplasarea turiștilor. Totodată, ofertele turistice nu reușesc să rețină decât o parte din aceste fluxuri.

Pe lângă dezvoltarea industrială și de cercetare, apreciate pe plan național și internațional, Timișoara - "mica Vienă", este pe drept cuvânt recunoscută, ca un centru cultural remarcabil, monumentele și zonele sale de rezervație arhitecturală fiind unanim apreciate:

- *vestigii arheologice* - fortificațiile Cetății Timișoarei (sec.XVIII), așezarea dacoromană (*Castrum Temesiense*) și feudal timpurie (sec.III-IV); cetatea de pământ de la Giroc (mil II î.Hr.), Fântâna Pașei (sec.VII) tumulii de la Moșnița Veche (mil II î.Hr.), ș.a.;
- *fond vechi și valoros de arhitectură protejată, reflectând evoluția acesteia din perioada barocă și până la cubismul interbelic în care se îmbină diverse stiluri* (baroc, neoclasic, empire) și *curente* (romantism, eclecticism) Castelul Huniazilor (sec.XV –XVIII), Sinagogile din Cetate și Fabric (sec.XVIII), Casa cu Atlanți (sec.XVIII), Palatul Dejan (sec.XVIII), Casa Contelui de Mercy (sec.XVIII), Spitalul și Cazinoul militar (sec.XVIII), Palatul Episcopal Romano-Catolic (sec.XVIII), Biserica Sfânta Ecaterina (sec.XVIII), Domul Romano-Catolic (sec.XVIII), Primăria Veche (sec.XVIII), Biserica Sfântul Dumitru din Giroc (sec.XVIII), Casa cu Pom (sec.IX), Palatul Dicasterial (sec.XIX), Catedrala Mitropolitană (sec.XX), Abatorul Timișoarei (sec.XX), ș.a.;
- *ansambluri urbanistice* (Cartierele Fabric (sec.XVIII-XIX), Elisabetin (IX), Iosefin (sec.XX), Tudor Vladimirescu (sec.XIX), Piața Victoriei (prima jum sec XX),ș.a.;
- *obiecte de artă monumentală religioasă*: Statuia Sfintei Maria și Sfântul Ioan Nepomuk (1756), ș.a.;
- *obiecte de artă monumentală comemorative*: statuile lui Antin Sailer, Mihai Eminescu, Eremia Grigorescu, Regele Ferdinand, I.C.Brătianu, C.Coposu, A.Cândea, Traian Lalescu, Lupoaița, Traian Vuia, Monumentele eroilor revoluției din 1989, obelisc 1848, ș.a.;
- *muzee și case memoriale*: Castelul Huniazilor - Muzeul Banatului, Prefectura Veche - Muzeul de artă, Muzeul Satului Bănățean, ș.a.;

Această zonă este pusă în valoare și de pionieratele din domeniul tehnic - Timișoara a fost primul oras european în care s-a introdus iluminarea electrică a străzilor în 1884, iar prin intermediul canalului Timiș-Bega de la Coștei, realizat la mijlocul secolului 18, sub conducerea inginerului olandez Fremaut și a constructorilor olandezi Kostka și Steinlein, se realizează până în ziua de astăzi administrarea apelor din oraș.

Se resimte însă, slaba punere în valoare a acestui patrimoniu istoric valoros, precum și starea de degradare fizică a majorității monumentelor.

Viața intelectuală, cultural-spirituală a orașului este efervescentă, fapt ce se regăsește în multitudinea și frecvența mare a acțiunilor de tipul: conferințe, congrese, simpozioane, întâlniri de cooperare, întâlniri politice, manifestări economice (târguri și expoziții internaționale), dar lipsesc spațiile expoziționale și sălile necesare desfășurării manifestărilor de anvergură, iar mediatizarea la nivel internațional a evenimentelor culturale, științifice și de afaceri este deficitară.

Timișoara este cunoscută în țară, dar și în Europa, ca oraș cultural în care se organizează festivaluri, expoziții, manifestări culturale și folclorice tradiționale, cum ar fi: Timișoara Muzicală, Festivalul Internațional de Teatru, Festival Internațional de Folclor, Student-Fest, Festivalul Saltimbancilor, Festivalul Inimilor, Festivalul Berii, Festivalul Vinului, Ruga Timișoarei etc. dar aceste manifestări sunt slab popularizate pe plan internațional.

Timișoara poate fi un punct de pornire pentru vizitarea unor obiective turistice sau culturale din localități situate la mică distanță, cu potențial natural și recreativ - *malurile apelor* (Bega și Timiș la Șag, Albina, Giroc, Moșnița, Urseni), *lacuri* (Dumbrăvița, Ianova, Sănandrei), *marginia pădurilor* (Giroc, Bistra, Bazoș, Lighed, Pișchia, Ianova, Blajova, Chevereș, Remetea Mare, Sânmihaiul Român), *fonduri de vânătoare, ape geotermale*. Totodată, ea poate să constituie un pol de concentrare și de dispersie a fluxurilor turistice spre alte zone cu potențial turistic ridicat, din județele învecinate - Caraș-Severin, Arad, Hunedoara și Mehedinți - care au destinații certe pentru turismul internațional, cum sunt: pasajele carstice din Cheile Nerei, Munții Banatului (singura rămășiță a "junglei" europene), Muntele Mic - Poiana Mărului, Munții Retezat, zona Porțile de Fier (Defileul Dunării), Munții Poiana Ruscăi, cetățile dacice din Munții Orăștiei, stațiunile balneoclimaterice (Buziaș, Moneasa, Lipova, Geoagiu și Băile Herculane), cele climaterice și de practicare a sporturilor de iarnă (Muntele Semenic, Muntele Mic, Trei Ape, Crivaia) sau lacurile de acumulare (Surduc, Secu, Văliug, Trei Ape, Poiana Mărului, Râu Mare), ș.a.

Pădurile din zonă sau din apropierea ei dețin fonduri cinegetice valoroase - Pădurea Pișchia (fazani, căpriori, iepuri, cerbi, mistreți), Pădurea Banloc (fazani, cerbi, căpriori), Pădurea Șarlota Mare (cerbi, mistreți), Pădurea Șarlota Horoș (iepurii, fazani, cerbi, căpriori, mistreți), Pădurea Chevereș (fazani, iepuri, cerbi, căpriori, mistreți) - toate fiind situate pe o distanță de cca 30 km față de oraș, dar căile de acces spre aceste zone sunt deficitare, iar pădurile din zona periurbană nu sunt amenajate pentru practicarea silvoturismului.

Infrastructura generală (aeroportul internațional Timișoara, căile feroviare și cele rutiere) și infrastructura turistică (32 hoteluri cu o capacitate totală de 2350 de locuri de cazare, 23 de pensiuni cu o capacitate totală de 429 de locuri de cazare, având diferite grade de confort), existența unui corp de ghizi specializați în turism, crează condiții pentru dezvoltarea turismului intern și internațional.

Există o gamă largă de servicii de susținere a turismului - agenții private de turism, agenții de voiaj, săli de congrese și simpozioane, consulat, servicii bancare, case de schimb valutar, aeroport, autogară, benzinării, servicii auto, companii de transport, servicii de închirieri autoturisme (rent a car), dar acestea nu se ridică din punct de vedere calitativ și cantitativ și al gamei de servicii oferite la nivelul standardelor internaționale.

Existența în zonă, a unor resurse atractive, naturale și antropice, cu valoare turistică ridicată, unele având caracter de unicat, permite valorificarea acestora, printr-o paletă largă de forme și de programe turistice, cu adresabilitate largă, permite dezvoltarea diverselor forme de turism - *turismul de afaceri și cooperare internațională, turismul politic, turismul cultural, turismul științific și de studii* (de

congrese și reuniuni), *turism tehnico – industrial, turismul cinegetic de vânătoare și pescuit, agroturismul, silvoturismul, turismul sportiv*, (cicloturismul, motociclismul, aeromodelismul) *turismul pentru agrement și sporturi nautice, de sănătate (balnear), turismul etnic al diasporei și cel ecumenic*, ș.a.

Pentru dezvoltarea optimă a turismului în Timișoara este important ca, pe baza cunoașterii și urmării motivațiilor cererii turistice, să se realizeze diversificarea serviciilor, utilizarea diversă și chiar polivalentă a elementelor materiale existente. Scopul este asigurarea unei corespondențe mai bune între cerere și ofertă, iar pentru aceasta factorul uman, constituie o șansă de contracarare a rigidității factorilor materiali. Caracterul economic al desfășurării activității în ramura turistică timișoreană presupune, cu prioritate, mărirea și chiar anticiparea cererii turistice, pentru a veni în întâmpinarea ei.

CAP.13 **COOPERARE INTERNĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ.** **INTEGRARE EUROPEANĂ.**

COOPERAREA INTERNĂ

Pe plan local, Primăria Municipiului Timișoara are relații de cooperare permanentă cu Consiliul Județean Timiș și cu Prefectura Județului Timiș, raporturile dintre acestea fiind reglementate de Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală.

De asemenea, Primăria Municipiului Timișoara are relații de cooperare, care vizează subiecte specifice, cu departamente din cadrul Guvernului României, precum și cu organe și organisme descentralizate ale statului din teritoriu.

Pe lângă acestea, Primăria Municipiului Timișoara mai are relații de cooperare constante și cu alte instituții, organisme și asociații locale - universități, unități de cercetare, agenți economici, instituții culturale, organizații non guvernamentale, colaborarea cu acestea concretizându-se prin crearea unui Parteneriat Public Privat. Primul rezultat al acestui larg parteneriat local este elaborarea „Conceptului strategic de dezvoltare economică și socială a zonei Timișoara”, pe termen mediu și lung 2000-2010.

La nivelul municipiului, această cooperare a avut ca efect:

- corelarea tematicilor de cercetare științifică cu necesitățile zonei Timișoara;
- corelarea conținutului procesului de învățământ cu cerințele de formare de specialiști pentru zonă;
- realizarea de parteneriate între universități și comunitățile locale, în vederea organizării, pe plan local, a unor manifestări științifice de prestigiu, de interes național și internațional;
- creșterea numărului de contacte cu statele membre ale Uniunii Europene în domeniul cercetării și producției, în special în domeniile tehnologiilor de vârf.

Pentru consolidarea relațiilor existente și stabilirea de noi relații de cooperare s-au promovat acțiuni comune cu agenții economici, instituțiile, asociațiile și organizațiile în vederea accelerării dezvoltării economice locale.

Promovarea economică.

O preocupare constantă a instituției este promovarea economică locală. În acest sens, Primăria Municipiului Timișoara derulează următoarele activități de promovare economică:

- întocmește studii și prognoze privind dezvoltarea economică locală;
- elaborează, multiplică și difuzează materiale promoționale;
- organizează sau participă la workshop-uri, seminarii și conferințe interne și internaționale;
- organizează sau participă la târguri și expoziții interne și internaționale de profil;
- promovează oferta locală prin mijloace moderne de comunicare (internet, web-page);
- oferă informații și consiliere gratuit cu privire la mediul de afaceri local;
- oferă suport investitorilor străini pentru pornirea rapidă a afacerilor;
- crează facilități și inițiază proiecte pentru atragerea investitorilor și pentru pornirea de noi afaceri.

În acest scop, Primăria Municipiului Timișoara urmărește permanent alinierea politicilor și practicilor locale la cele ale Uniunii Europene și pentru aceasta realizează pregătirea permanentă a personalului propriu și facilitează transferul de know-how.

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Consiliul Local al Municipiului Timișoara s-a asociat și cooperează cu alte autorități ale administrației publice locale din țară și străinătate - încheind acorduri de înfrățire, cooperare sau cooperare transfrontalieră cu mai multe autorități similare din străinătate și din țările vecine - și a aderat la asociații naționale și internaționale pentru a-și proteja și promova interesele, în limitele competenței stabilite prin lege și cu respectarea legislației interne și a angajamentelor internaționale asumate de statul român.

Inițiativele Consiliului Local al Municipiului Timișoara de a coopera și de a se asocia cu autorități ale administrației publice locale din străinătate, precum și de a adera la asociații internaționale sunt comunicate Ministerului Afacerilor Externe și Ministerului Administrației și Internelor care emit avize în termen de 30 de zile de la primirea solicitării.

Pentru realizarea unui cadru de cooperare sau asociere cu persoane juridice străine sau cu organizații neguvernamentale și alți parteneri sociali, în vederea finanțării și realizării în comun a unor acțiuni, lucrări, servicii sau proiecte de interes public local, precum și pentru stabilirea unor relații de parteneriat cu unități administrativ-teritoriale similare din alte țări, este necesară parcurgerea mai multor etape.

Etapetele care trebuie parcurse pentru instituționalizarea unui cadru de cooperare între Primăria Municipiului Timișoara și un partener (o unitate administrativ-teritorială similară din străinătate) sunt următoarele:

- inițierea relațiilor între cei doi parteneri, la inițiativa municipiului Timișoara sau a posibilului viitor partener;
- transmiterea reciprocă a unor scrisori de intenție;
- vizite bilaterale pentru identificarea intereselor și nevoilor comune;
- redactarea unui „text” de comun acord („acord de înfrățire”, „protocol de colaborare” etc.);
- obținerea avizelor Ministerului de Externe și ale Ministerului Administrației și Internelor privind conținutul acestui text ;

- promovarea și adoptarea unei H.C.L. pentru instituționalizarea relațiilor dintre cei doi parteneri;
- semnarea „acordului de înfrățire”;
- punerea în aplicare a prevederilor „acordului”.

În acest cadru, Primăria Municipiului Timișoara, din anul 1991 și până în prezent, a inițiat și a menținut relații cu mai multe autorități ale administrației publice locale din străinătate, cu care a stabilit programe de cooperare în vederea promovării unor interese comune.

Cu orașul MULHOUSE, din Franța, a fost semnată o „Cartă de prietenie” la data de 1 februarie 1991, prin care a fost prevăzută cooperarea în domeniile: economic, social, cultural, administrativ și al dezvoltării orașelor și un „Acord de înfrățire” la data de 30 august 1991, prin care a fost prevăzută cooperarea în domeniile: urbanism, construcții și echipamente, afaceri sociale și sănătate publică, cultură, arte și învățământ, tineret și sport, turism, transport în comun și dreptul persoanelor.

Cu orașul FAENZA, din Italia, a fost semnat un „Protocol de înfrățire” la data de 12 martie 1991, prin care a fost prevăzută cooperarea în domeniile: economic, cultural, sportiv și social.

Cu orașul KARLSRUHE, din Germania, a fost semnat o „Declarație de înfrățire” la data de 19 august 1992, prin care a fost prevăzută cooperarea în domeniile: artă și știință, sistematizare urbană, economie, cultură, sănătate, sport și tineret și un „Contract de parteneriat” la data de 26 noiembrie 1997, prin care a fost prevăzută cooperarea în domeniile: umanitar, școlar, științific, cultural, religios, sportiv și al construcțiilor. (conform H.C.L. nr.157/1997).

Cu orașul RUEIL-MALMAISON, din Franța, a fost semnată o „Cartă de înfrățire” la data de 14 ianuarie 1993, prin care a fost prevăzută cooperarea în domeniile: cultural, sportiv, social, economic, turistic, tineret și umanitar.

Cu orașul SZEGED, din Ungaria, a fost semnat un „Protocol de înfrățire și colaborare” la data de 27 ianuarie 1998, prin care a fost prevăzută cooperarea în domeniile: economic, științific, educațional, cultural, sanitar, administrativ, umanitar, religios, sportiv, turistic, protecția mediului, minorități etnice, construcția de căi ferate și rutiere și deschiderea de noi puncte de trecere a frontierei. (conform H.C.L. nr.167/1997).

Cu orașul GERA, din Germania, a fost semnat un „Contract de parteneriat” la data de 3 octombrie 1998, prin care a fost prevăzută cooperarea în domeniile: administrație publică locală, economic, social, agrement, artă, mediu înconjurător, urbanism, cultură, sport, sănătate și tineret. (conform H.C.L. nr.155/1998).

Cu orașul TREVISO, din Italia, a fost semnat un „Protocol de înfrățire și colaborare” la data de 27 martie 2003, prin care a fost prevăzută cooperarea în domeniile: cultural, economic, administrativ, social, turistic, serviciilor comunitare de urgență (poliție, pompieri, protecție civilă), sanitar, al mediului, școlar și al tineretului. (conform H.C.L. nr.1/2003).

Cu orașul NOVI SAD, din Serbia, a fost semnat un „Protocol de înfrățire și colaborare” la data de 3 august 2005, prin care a fost prevăzută cooperarea în domeniile: cultural, economic, administrativ, social, turistic, serviciilor comunitare de urgență civilă (poliție, pompieri, protecție civilă), sanitar, al mediului, școlar și al tineretului. (conform H.C.L. nr.300/2005).

Cu orașul Palermo, din Italia a fost semnat un “Protocol de înfrățire” la data de 7 octombrie 2005 , prin care a fost prevăzută cooperarea în domeniile: administrație

publică locală, economic și comercial, al mediului , social, cultural, sportiv, sanitar și școlar. (conform H.C.L. nr.348/2005).

Există discuții avansate și cu alte orașe pentru stabilirea unor parteneriate și încheierea unor acorduri de înfrățire și cooperare.

În acest context, au fost și sunt derulate acțiuni concrete de cooperare în diverse domenii și au fost și sunt încurajate relațiile directe între instituții și organizații locale și instituții și organizații similare din străinătate.

În același cadru legislativ, la data de 6 ianuarie 1999 a fost semnat un „Memorandum” de prietenie și colaborare cu orașul TAIZHOU, din China, prin care a fost prevăzută colaborarea în domeniile: economic și al comerțului, al științei și tehnologiei, cultural, educațional, al turismului, sportiv, al agriculturii și personalului.

În afara relațiilor de cooperare stabilite prin acordurile de înfrățire sau cooperare, s-a derulat acțiuni de cooperare în diverse domenii și cu alte orașe.

Cu orașele PANCEVO, din Serbia și CINCINNATI, din SUA, s-a cooperat în cadrul unui program internațional de cooperare tehnică, care a avut ca scop sprijinirea autorităților publice locale în ameliorarea managementului municipal și dezvoltarea unor proiecte care vizau dezvoltarea economică locală durabilă și planificarea strategică.

Cu orașul OTTAWA, din Canada, s-a cooperat în domeniul dezvoltării economice locale și în cadrul unui proiect de modernizare a administrației publice locale.

Cu REGIUNEA VENETO, din Italia, s-a colaborat în cadrul unui proiect de combatere și reglementare a imigrației ilegale.

Cu orașul UDINE, din Italia, s-a cooperat în domeniul sportiv.

De asemenea, Consiliul Local al Municipiului Timișoara a aderat la câteva asociații europene.

În anul 2000, Municipiul Timișoara a aderat la rețeaua europeană EUROCITIES. Eurocities este o organizație neguvernamentală, cu sediul la Bruxelles, formată din 95 de orașe metropolă, care provin din 26 de state europene și are drept scop îmbunătățirea calității vieții cetățenilor care trăiesc în orașe și în zonele urbane, prin diverse acțiuni precum: influențarea programului de lucru european, creșterea transferului de tehnologie și facilitarea implementării de proiecte concrete în orașele din întreaga Europă etc. (conform H.C.L. nr.28/2001, H.C.L. nr.337/2001, H.C.L. nr.33/2002, H.C.L. nr.66/2003, H.C.L. nr.58/2004 și H.C.L. nr.46/2005 – referitoare la achitarea taxei de membru pe anul 2000, 2001, 2002, 2003, 2004 și respectiv 2005).

În anul 2001, Municipiul Timișoara a semnat o “Declarație” și un “Acord de prietenie și cooperare” prin care a aderat la Rețeaua Orașelor Balcanice, BALCINET. Balcinet este o asocieră a celor mai importante orașe ale Peninsulei Balcanice. Domeniile de cooperare stabilite prin acordul de cooperare sunt: administrație locală, mediu, infrastructură, dezvoltare urbană, educație, transport, social, cultural, dezvoltare economică, comerț, sănătate, cercetare și dezvoltare tehnologică, energie și industrie, telecomunicații și informatică. (conform HCL nr. 110/2001).

De asemenea, în anul 2003, Municipiul Timișoara, prin semnarea unei „Declarații” comune de colaborare, a aderat la CLUBUL DE LA STRASBOURG. „Clubul de la Strasbourg” este o asocieră a principalelor orașe din statele recent integrate în Uniunea Europeană, precum și a celor în curs de integrare și orașul Strasbourg, din Franța, capitala parlamentară a Europei unite. Acesta a fost creat la inițiativa orașului Strasbourg și vizează să promoveze și să întărească legăturile între orașele membre ale Clubului prin inițiative de cooperare descentralizată concretizate prin schimburi culturale, economice, științifice și universitare.

INTEGRAREA EUROPEANĂ

În domeniul integrării europene, autoritățile publice locale au atribuții conforme cu statutul lor. Astfel, Primăria Municipiului Timișoara asigură:

- aplicarea la nivel municipal a prevederilor cuprinse în actele normative vizând aderarea României la Uniunea Europeană;
- punerea în aplicare la nivel municipal a strategiilor și programelor de reformă, care vizează integrarea României în Uniunea Europeană, elaborate de ministerul integrării și guvern;
- punerea în aplicare a legislației naționale armonizate la acquis-ul comunitar;
- aplicarea și respectarea reglementărilor comunitare, care decurg din acquis-ul comunitar, în toate domeniile de competență ale municipalității, la termenele stabilite și în conformitate cu uzanțele și standardele Uniunii Europene;
- diseminarea la nivel municipal a informațiilor cu privire la acquis-ul comunitar și politicile Uniunii Europene.

De asemenea, în domeniul integrării europene, Primăria Municipiului Timișoara are ca responsabilități:

- aplicarea reglementărilor care vizează armonizarea legislativă cu reglementările Uniunii Europene;
- urmărirea corelării cu legislația europeană în materie a actelor normative și a dispozițiilor emise la nivel municipal.

Alte atribuții importante în domeniu sunt:

- implementarea unor politici care să-i permită municipalității să se adapteze cu succes la schimbările impuse de integrarea în Uniunea Europeană;
- elaborarea și gestionarea de programe și proiecte finanțate din fonduri de preaderare comunitare sau ale statelor membre, în toate domeniile de competență (social, urbanism, mediu, infrastructură, dezvoltare economică locală, etc.);
- elaborarea documentelor de raportare a realizărilor înregistrate la nivel municipal în pregătirea pentru aderarea la Uniunea Europeană;
- monitorizarea la nivel municipal îndeplinirii măsurilor și hotărârilor luate în vederea integrării europene.

CAP.14

OCROTIREA SĂNĂTĂȚII ȘI PROTECTIA SOCIALĂ

Municipiul Timișoara dispune de instituții importante pentru gestionarea și îndrumarea problemelor de sănătate ale Zonei Timișoara: Institutul de Sănătate Publică Timișoara, Direcția pentru Dialog, Familie și Solidaritate Socială a Județului Timiș, Direcția de Sănătate Publică precum și un număr de unități medicale.

Municipiul Timișoara concentrează cea mai mare parte a dotărilor pentru sănătate și asistență socială a județului (peste 50%) și oferă servicii foarte diversificate. Ocrotirea sănătății este asigurată în Timișoara prin rețeaua de sănătate alcătuită din unități care activează în sistem public și unități din sistemul privat, asistența medicală primară desfășurându-se în sistemul tradițional unde în prezent se înregistrează o trecere dinspre sistemul public spre cel mixt și privat.

La ora actuală, în Timișoara există 8 spitale publice, 3 ambulatorii de specialitate ale unităților sanitare publice, 1 ambulator de specialitate pentru studenți cu 6 cabinete și 1 ambulator de specialitate pentru sportivi cu 6 cabinete.

Protecție Socială

Asistența socială a fost un domeniu, practic inexistent în România, în perioada 1972-1989, deși înainte de această perioadă, România se număra printre țările Europei cu cel mai înalt nivel al măsurilor de protecție socială existente. În Timișoara, după 1989, au luat ființă asociații și instituții de protecție socială, astfel încât, la ora actuală, pot beneficia de protecție socială toate categoriile de persoane, pornind de la minorii aflați în dificultate, persoanele cu handicap, familiile care se confruntă cu mari probleme materiale și până la persoanele vârstnice. Legislația din domeniul asistenței sociale este într-o continuă schimbare, ceea ce face ca și structura organizațiilor sau serviciilor oferite de acestea să se schimbe într-un ritm rapid. De remarcat este faptul că, din anul 1992, în Timișoara există, în cadrul Universității de Vest, Facultatea de Sociologie și Psihologie, un departament specializat care pregătește viitori asistenți sociali și care desfășoară, anual, programe de specializare a asistenților sociali, prin cursuri aprofundate. Majoritatea absolvenților acestei secții au reușit să se angajeze în Timișoara, fie în servicii ale administrației locale sau în instituții guvernamentale, fie în cadrul asociațiilor și organizațiilor neguvernamentale.

În prezent, în Timișoara există 46 de instituții de asistență socială și 65 de organizații, care activează în acest domeniu. Deși se poate vorbi, încă, de un monopol de stat în acest domeniu, în Timișoara s-a încercat diversificarea și specializarea serviciilor oferite pentru categoriile defavorizate ale populației. În acest sens, în cadrul Primăriei s-a înființat, în 1996, un centru de zi pentru copiii străzii, iar, în 1997, un birou care oferă persoanelor vârstnice îngrijire la domiciliu.

Consiliul Local al Municipiului Timișoara are în subordinea sa următoarele servicii publice: Centrul Comunitar de Asistență Socială Timișoara, Serviciul Public de Asistență Specială, Centrul de Tranzit pentru Minori „Sfântul Nicolae”, Cantina de Ajutor Social Timișoara.

Centrul Comunitar de Asistență Socială Timișoara este un serviciu public cu personalitate juridică care funcționează sub autoritatea Consiliului Local al Municipiului Timișoara, înființat prin Hotărârea Consiliului Local nr.4/2002. Prin Centrul Comunitar de Asistență Socială Timișoara se desfășoară activitatea de asistență și protecție socială în municipiul Timișoara. Obiectul de activitate al centrului îl constituie realizarea ansamblului de măsuri, programe, activități profesionale, servicii specializate de protejare a apersoanelor, familiilor, copiilor, persoanelor vârstnice, grupurilor și comunităților cu probleme sociale aflate în dificultate și cu grad de risc social, care nu au posibilitatea de a realiza prin mijloace și eforturi proprii un mod normal și decent de viață, fiind principalul furnizor de servicii sociale pentru Municipiul Timișoara.

Adresă: B-dul Regele Carol I nr. 10.

Serviciul Public pentru Asistență Specială este un serviciu public care funcționează în subordinea Consiliului Local al Municipiului Timișoara, fără personalitate juridică, înființat prin Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Timișoara nr.346/2000.

Principalul obiect de activitate al serviciului este angajarea asistentilor personali pentru persoanele cu handicap grav. De asemenea efectueaza plati pentru persoanele cu handicap grav care au solicitat indemnizatie pentru insotitori.

Adresă : Str. Dorobanților nr. 11.

Cantina de Ajutor Social ofera servicii sociale gratuite sau contra cost persoanelor aflate in situatii economico-sociale sau medicale deosebite. Pentru aceste persoane se pregatesc si sunt servite doua mese zilnic, in limita alocatiei zilnice de hrana de 48.600lei/persoana. Costurile sunt suportate de bugetul local.

Adresă: Str. Telegrafului nr. 8.

Centrul de Tranzit pentru Minori-se afla in curs de reorganizare urmand sa se transforme in **Serviciul Public de Protectia Copilului și Familiei**.

Acesta va fi organizat in doua centre: Centrul de Zi si Centrul de Consiliere (pe probleme sociale legate de familie si copil).

Scopul centrului: familii cu copii aflati in dificultate si cu risc de abandon.

Adresa: Platanilor nr. 2

Unele organizații neguvernamentale din Municipiul Timișoara au obținut sprijinul financiar al Consiliului Local al Municipiului Timișoara și anume:

Asociația Casa Faenza-Timisoara

Scopul serviciului :

Stabilit pe baza evaluarii nevoilor comunitatii, este de a imbunatatii conditiile de viata si adaptabilitate sociala a copiilor cu tulburare din spectrul autist din Municipiul Timisoara, cu varsta cuprinsa intre 3-15 ani, prin abilitarea si integrarea sociala a copiilor cu sindrom autist, accentuandu-se importanta interventiei precoce.

Adresa: Timișoara, Aleea Sănătății nr.15

Fundatia Timisoara 89

Scopul serviciului:

Interventie de urgenta (depistare, inregistrare si solutionare a situatiei de criza) prin serviciile sociale oferite, in vederea ameliorarii conditiilor de viata a persoanelor fara adapost (adulti si copii ai strazii, bolnavi psihic raticiti, familii evacuate sau care si-au pierdut locuinta, muncitori zilieri, cersetori etc.).

Adresa: Spl. Nicolae Titulescu nr. 2

Centrul de Zi Pentru Voi oferă servicii pentru adulții cu dizabilități mentale (servicii medicale, consiliere psihologică, consiliere parentală, servicii de asistență socială, servicii de căutare a unui loc de muncă și asistare la locul de muncă a tinerilor cu handicap, ergoterapie, hipoterapie, fizioterapie, stimulare multisenzorială etc.). Centrul dispune de o echipă multidisciplinară, cu personal format prin programme supervizate de specialiști din străinătate, cu experiență în domeniu.

Adresa:

Fundația Chosen

Obiectul de activitate: Îngrijirea în centrul de zi a copiilor care provin din familiile aflate în situații de dificultate socială și asistența specializată pentru copiii străzii, în centrul rezidențial.

Adresa: Calea Buziașului nr. 84

Serviciul de Ajutor Maltez oferă servicii sociale cu caracter primar cum ar fi: informare și consiliere socială pentru familii defavorizate, îngrijire la domiciliu pentru persoanele vârstnice și acționează în regim de urgență în situații de calamitate. Dispune de o cantină socială, cămin de bătrâni și centrul de zi.
Adresă: Str. Ciprian Porumbescu nr. 32.

Societatea Română Speranța a obținut sprijin financiar pentru **Centrul de Criză și Centrul de zi Podul Lung** .

Centrul de Criză oferă servicii de specialitate (găzduire, asistența psiho-medicală și recuperatorie, etc) pentru copiii cu handicap mintal care provin din familii aflate în situații de criză.

Centrul de zi „Podul Lung” oferă servicii de specialitate (asistență psihomedicală, terapie recuperatorie individualizată, etc.) pentru copiii cu handicap motor, fizic, mental care provin din familii considerate cazuri sociale.

Adresă: Str. Fagului nr. 17.

Societatea Română Alzheimer s-a impus în Timișoara, prin deschiderea Centrului de Zi (27.03.1999), având ca scop acordarea de ajutor populației afectate de această boală, prin asigurarea de medicamente, materiale igienice, scaune cu rotile, cadre de deplasare, precum și prin formarea unei rețele de persoane antrenate să pregătească îngrijitori. Din anul 2002 Centrul de Zi Alzheimer a fost preluat de către Centrul Comunitar de Asistență Socială.

Adresa: Str. Vasile Alecsandri nr. 6.

CAP.15 **CULTURA ȘI ARTA**

Spațiu multicultural și multietnic, oraș ce se află situat la confluența dintre Occident și Orient, Timișoara este un model de conviețuire armonioasă între numeroasele grupuri etnice care îl compun.

Prin moștenirea culturală și prin actuala diversitate, Timișoara este un puternic centru cultural național, asigurând locuitorilor orașului o ofertă culturală diversificată. Activitatea celor 12 instituții culturale profesioniste situează Timișoara pe locul doi în țară, după București, din punct de vedere al mărimii și diversității ofertei culturale.

Instituții culturale, precum Filarmonica Banatului, Opera Română, Teatrul de Păpuși, Muzeul Banatului, Biblioteca Județeană, Casa de Cultură a Municipiului Timișoara, sunt câteva puncte de referință ale vieții culturale timișorene.

Timișoara are privilegiul unic, în estul Europei, de a găzdui, în aceeași veche și impunătoare clădire, patru instituții culturale cu profil diferit: Opera Română, Teatrul Național Timișoara, Teatrul German, Teatrul Maghiar, care oferă spectacole în trei limbi: română, germană și maghiară.

Oferta culturală este întregită prin activitatea uniunilor de creație, spațiilor de creație și de reprezentare a oamenilor de cultură timișoreni. Uniunea Scriitorilor susține și stimulează viața literară a zonei. Prin activitatea lor, galeriile de artă, editurile, fundațiile și asociațiile culturale, completează în mod armonios și diversificat oferta culturală a orașului Timișoara.

Timișoara dispune de un patrimoniu monumental divers. Stilul baroc, de influență vieneză, caracterizează clădiri, precum: Domul romano-catolic, Palatul

guvernatorilor, Primăria Veche, Palatul Episcopal din str. Rodnei, Platul Mercy, casele din frontul de nord al Pieței Unirii. Monumentele Sf. Treime din Piața Unirii din Piața Unirii și Sf. Maria din Piața Libertății au fost sculptate la Viena și transportate pe canalul navigabil Bega. La mijlocul sec.XIX, majoritatea construcțiilor realizate au fost în stil neoclasic, dar se face simțită și prezența curentelor de factură romantică

Zona Timișoara poate asigura o ofertă culturală diversificată. Principalele domenii, ce definesc conținutul vieții culturale timișorene, sunt dezvoltate de următoarele instituții de profil:

1) Opera Română, înființată în 1946, dezvoltă un repertoriu liric clasic, adresându-se unui public specializat. Prin turneele realizate, an de an, în străinătate ea devine un purtător al imaginii dimensiunii culturale a orașului Timișoara. Din 2000 începe o nouă perioadă cu evenimente culturale importante, număr mare de premiere de succes, turnee întreprinse în țară (București, Cluj, Iași și în străinătate Iugoslavia, Italia, Elveția, Germania, Ungaria, Austria, Spania, Olanda, Belgia, Qatar, Italia, Franța, Taiwan, Olanda) au permis verificarea potențialului artistic al colectivului timișorean care pentru spectacolele prezentate se bucură de aprecierea publicului și criticii de specialitate.

2) Filarmonica Banatul ia ființă în 1947, ca o prestigioasă instituție de cultură, continuatoare a tradiției muzicale locale. Muzica, ca un limbaj comun, face ca Filarmonica Banatul, prin turneele internaționale pe care le realizează, să devină un prestigios mesager al culturii timișorene. Acțiuni, precum: Festivalul Timișoara Muzicală, Concursul Internațional de Flaut, Săptămâna Muzicii Sacre, sunt câteva mărturii ale dimensiunii ofertei culturale a acestei instituții.

3) Teatrul Național Timișoara creat în 1947, prin repertoriul bogat și prin numele sonore care au activat pe scena sa, a devenit un punct de reper în viața culturală locală. Această instituție se bucură de o rată ridicată a participării locuitorilor la oferta culturală pusă la dispoziție prin Festivalul Dramaturgiei Românești, Teatrul Național din Timișoara crează un spațiu de afirmare a valorilor dramaturgiei românești. Oferind posibilitatea cunoașterii și încurajării creației dramaturgiei românești, festivalul pune la dispoziția publicului cele mai bune spectacole naționale realizate prin montări ale dramaturgilor români.

4) Teatrul Maghiar ia ființă în 1953, ca o formă de exprimare a culturii minorității maghiare, oferind accesul neîngrădit la cultură a acestui segment de populație. Teatrul Maghiar devine o instituție din ce în ce mai dinamică, implicându-se, alături de Primăria Timișoara, în acțiuni socio-culturale mari, oferite tuturor locuitorilor orașului, precum Sărbătoarea Saltimbancilor.

5) Teatrul German funcționează, sub forma actuală, din 1953, fiind continuatorul tradiției teatrale în limba germană. Oferta sa culturală cunoscută pe plan local, zonal și internațional, este menită a satisface nevoile culturale nu numai ale minorității germane, dar și ale multor iubitori ai culturii și civilizației germane. Ultimele trei instituții amintite formează un ansamblu cultural unic în estul Europei, ce demonstrează apartenența spațiului cultural la valorile culturii și civilizației europene.

6) Teatrul de Păpuși, înființat în 1949, aduce zâmbetul pe buzele și în sufletele celor mai mici spectatori. Teatrul de Păpuși din Timișoara se bucură de un public potențial însemnat, care trebuie atras spre actul cultural și crescut în dragoste față de frumos.

7) Ansamblul Banatul, înființat în anul 1970 și reînființat în anul 1992, pune în valoare zestrea folclorică a Banatului prin ținuta artistică și autenticitatea spectacolelor sale.

8) Centrul Județean de Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare Timiș, instituție înființată în 1957, a preluat și continuat preocupările de cunoaștere, cercetare și valorificare a culturii și artei populare din acest spațiu inițiate de Institutul Social Banat-Crișana.

9) Școala Populară de Artă, apărută în 1962, poate fi considerată ca o continuatoare a tradiției de învățământ adresată unor persoane de vârste și profesii diferite.

10) Biblioteca Județeană Timiș s-a dezvoltat pe fondul de publicații a „Bibliotecii publice cu caracter științific al orașului Timișoara” înființată în 1904. Biblioteca Județeană, prin sfera ei pune la dispoziția cititorilor, pe lângă cartea apărută recent, ce poate acoperi multiple exigențe ale cititorilor, colecții specializate apărute în spațiul central-european și balcanic în sec.XVIII-XIX – carte de patrimoniu, în ediții rare, apărută în sec.XV-XIX.

11) Muzeul Banatului, prin înființarea sa, în 1872, a „ Societății de Istorie și Arheologie”, reprezintă un reper bine definit în viața culturală a orașului Timișoara și o instituție culturală de tradiție. Prin secțiile sale, precum cea de Artă, de Științe ale Naturii, de Etnografie, de Istorie și Muzeul Satului Bănățean, această instituție oferă vizitatorilor posibilitatea lărgirii orizontului de cunoaștere a realității trecute a acestei zone, iar oamenilor de știință un cadru organizat de cercetare și publicare a rezultatelor muncii lor. Muzeul Banatului desfășoară o bogată activitate de restaurare și conservare a patrimoniului cultural național, de cercetare și expozițională, în ultimii ani muzeul derulând multe proiecte internaționale cu parteneri din Europa Centrală. Muzeul dispune de cea mai bogată colecție de păsări (datorată lui Dionisie Lințea) și de fluturi (Frideric Konig) din această parte a Europei.

12) Muzeul Satului Bănățean, prin patrimoniul cultural deținut și prezentat publicului vizitator, constând din 52 de monumente și peste 2300 de piese etnografice, constituie o pagină deschisă a istoriei Banatului, o mărturie a civilizației populare tradiționale a românilor și minorităților naționale din această provincie, constituind un armonios dialog interetnic.

13) Casa de Cultură a Municipiului Timișoara ocupă un loc aparte prin oferta ei culturală. Casa de Cltură organizează primul festival internațional de folclor, înscris în calendarul CIOFF, sub patronaj UNESCO, „Festivalul Inimilor”. Festivalul se bucură, an de an, de prezența numeroaselor formații folclorice atât în Europa, cât și din întreaga lume, oferind publicului spectator, posibilitatea cunoașterii tradițiilor folclorice ale țărilor participante.

14) Alți „actori culturali”. Rolul uniunilor de creație, ca spații creative și reprezentative ale oamenilor de cultură timișoreni, este unul major. Astfel:

- Uniunea Artiștilor Plastici din România – Filiala Timișoara, înființată la începutul anilor 1950, continuatoare a tradiției „Asociației Artiștilor Plastici Bănățeni” fondată în 1923, își îndreaptă activitatea în două direcții majore: apărarea intereselor comunității artiștilor plastici și promovarea artei plastice bănățene prin organizarea de expoziții. Timișoara ocupă azi locul doi, după București, atât din punct de vedere al numărului de artiști plastici, cât și al calității operelor expuse pe simeze;

- Uniunea Scriitorilor din România – Filiala Timișoara, ia ființă în anul 1949, cu rolul de a susține și stimula viața literară a zonei. Prin apariția, în 1969, a revistei de cultură „Orizont”, uniunea și-a făcut simțită prezența în fenomenul literar național;

- Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, Filiala Timișoara, înființată în 1950, a fost un spațiu în care s-au manifestat personalități prestigioase care s-au manifestat personalități prestigioase care au prezentat publicului meloman

opere în primă audiție create aici. Activitatea uniunii este îndreptată atât în dezvoltarea domeniului creației componistice, cât și cel al muzicologiei;

- Galeria de artă, loc de expresie a creației plastice, sunt spațiile de contact între artist, prin creația sa, și publicul cărui i se adresează. Spații publice su private, de numele cărora se leagă expoziții permanente menite să promoveze creația plastică contemporană, galerii precum „Helios”, „Art”, „Dure”, „28” sunt binecunoscute în viața culturală timișoreană;

- Un alt mare grup de promotori ai culturii timișorene îl reprezintă fundațiile și asociațiile culturale, prin nume reprezentative precum: Fundația Artmedia, Asociația Culturală Banatul, Fundația pentru Tineret, Fundația pentru Sprijinirea Teatrului Național, Fundația „Astra Română”, Fundația pentru o Societate Deschisă, Fundația „First”. Un loc aparte îl ocupă Asociația „Memorialul Revoluției” care a reușit să îmbogățească spațiul edilitar al orașului cu mai multe lucrări de artă plastică monumentală, în memoria evenimentelor din Decembrie 1989.

CAP.16 ÎNVĂȚĂMÂNTUL ȘI SPORTUL

16.1 ÎNVĂȚĂMÂNTUL

Municipiul Timișoara deține cea mai dezvoltată rețea de dotări în domeniul educației și învățământului din județul Timiș. Un element specific municipiului Timișoara este faptul că în învățământul preuniversitar, în unele unități școlare se predă și în limbile minorităților naționale, respectiv maghiară, germană, sârbă, slovacă și ucraineană.

În anul 2000 Timișoara dispunea de o importantă rețea școlară și un număr ridicat de cadre didactice competente, cu pregătirea de specialitate adecvată. Învățământul școlar se desfășoară în 64 de grădinițe, cu 498 de educatoare și 7095 de copii; învățământul primar și gimnazial este organizat în 47 de unități, cu 2401 cadre didactice și 35.186 elevi; învățământul liceal, în 34 de unități, cu 1359 cadre didactice și 17.472 elevi; cel post-liceal în 11 unități, cu 958 cursanți; cel de maiștri în 6 unități cu 267 cursanți. Rețeaua școlară mai cuprinde două școli speciale pentru elevii cu deficiențe; o școală specială pentru ambliopi; un centru de educație specială și un centru pentru învățământ alternativ, prin Școala Waldorf, înființată în anul 1993.

Principalele licee care își desfășoară activitatea în prezent în municipiul Timișoara sunt:

Colegiul Național „Constantin Diaconovici Loga” își află începutul în Gimnaziul Superior de Stat, întemeiat în 1897, cu limba de predare maghiară. Funcționează în actuala clădire din 1903. În august 1919 este transformat în Liceu cu limba de predare română, purtând denumirea ilustrului dascăl bănățean C.D.Loga. În 1948 autoritățile comuniste îi impun denumirea de „Nikos Beloianis”, apoi de Școala Medie nr. 1. De abia în 1970 își redobândește denumirea de C.D.Loga. În prezent funcționează cu 52 de clase (25 de liceu, 24 de gimnaziu, 3 de seral); școlarizează 1370 de elevi în 8 profile de cultură generală.

Liceul Pedagogic „Eftimie Murgu” își află începutul în Școala Superioară de Fete, întemeiată în anul 1884, cu 6 clase. Funcționează în monumentala clădire actuală din 1903, iar din 1916 se extinde la 8 clase. După 1919, devine Liceul românesc de stat „Carmen Sylva”. După 1948 a purtat diferite denumiri: Liceul de fete, Școala Medie nr. 3 iar din 1968 denumirea actuală. În structura liceului sunt incluse clase primare, gimnaziale, liceale cu profil: învățători, educatoare, filologie,

teologie ortodoxă. Posedă o importantă bază materială: 37 săli de clasă, 6 cabinete, 4 laboratoare, bibliotecă cu peste 50.000 de volume, internat cu 200 locuri, cantină. În cursul anilor a fost principala instituție de pregătire a educatoarelor și învățătorilor.

Colegiul Național Bănățean își are originea în Liceul Romano-Catolic de Fete, înființat în septembrie 1931. Rădăcinile sunt însă mai adâci. Le aflăm în Școala „Trivium” de pe lângă parohia ortodoxă din Josefîn; în Școala „Surorilor Notre Dame” pentru copii săraci, întemeiată în 1890; în Școala de Menaj „Regina Maria”, datând din 1924. După 1945 profilul instituției se schimbă mereu: Liceul romano-catolic de fete (1945); Școala Normală de fete (1946); Școala Pedagogică de fete (1948); Școala Medie nr. 7 (1956); Liceul real-umanist (1973); Liceul de filologie-istorie (1977). De la 1 septembrie 1990 poartă de numirea actuală. Profilul instituției este complex; cuprinde clase de ciclu primar, gimnazial, liceal (chimie-biologie, filologie, informatică, istorie-științe sociale, limbi străine). Este una din cele mai importante unități de învățământ preuniversitar timișorean.

Colegiul Tehnic „Henri Coandă” a luat ființă în septembrie 1966, cu denumirea Liceului Industrial pentru Construcții de Mașini, cu durata pregătirii de 5 ani și doar 69 de elevi. Din anul 1973 își are sediul în actualul complex școlar unde beneficiază de o importantă bază materială: 20 săli de clasă, 8 ateliere pentru practica elevilor, 4 laboratoare, cabinete, sală de sport, bibliotecă cu peste 30.000 de volume. Denumirea „Henri Coandă” a fost adoptată în anul 1992. Este o unitate școlară reprezentativă pentru învățământul din Timișoara.

Colegiul „Ana Aslan” își are obârșia în Institutul Asistentelor de Ocrotire, întemeiat în anul 1942, cu durata studiilor de trei ani, transformat în Liceu Sanitar în anul 1948. Din 1959 devine Secție a Școlii Sanitare din Arad, până în 1972, când este organizat ca Grup Școlar Sanitar, cu două trepte de școlarizare: liceu și postliceal. Între anii 1978-1990 funcționează ca Liceu Sanitar. Din 1991 se revine la cele două trepte: liceu (clase de chimie-biologie, fizică-chimie, științe ale naturii) și cursuri postliceale de pregătire în medicina generală, farmacie, laborator. În urma evaluării rezultatelor profesionale din 1999 a primit statutul de Colegiu Național.

Colegiul Tehnic Timișoara (de industrie ușoară), continuă din anul 1948 activitatea Școlii Tehnice Textile, întemeiată în anul 1926, care pregătea ucenici pentru industria ușoară timișoreană. Din 1999 poartă denumirea de Colegiul Tehnic. În prezent grupează: cursuri de școală profesională (filator, țesător, confecții), cursuri de maiștri (confecții, mecanic, încălțăminte), clase de liceu cu profil real și industrial.

Colegiul Tehnic „Ion Mincu” a luat ființă în anul 1967, destinat pregătirii de personal calificat în construcții civile. Profilul de activitate profesională a cunoscut o serie de mutații în cursul anilor, pregătind elevii în domenii variate: construcții civile și industriale, arhitectură, drumuri și poduri, informatică, instalații tehnico-edilitare, materiale de construcții, etc. Cuprinde în prezent 40 de clase (22 de liceu, 6 de gimnaziu, 11 profesionale, una postliceală).

Colegiul Național de Artă „Ion Vidu” își are originea în bogata și îndelungata tradiție muzicală a Timișoarei. Consiliul municipal aprobă la 30 octombrie 1906 înființarea Conservatorului Comunal. Între 1946-1948 funcționează ca și Conservator de Muzică și Artă Dramatică, iar între 1948-1950 ca Institut de Artă, de nivel superior, condus de Sabin Drăgoi. În anul 1950 este transformat în Școală Medie Tehnică de Muzică, iar în 1957 în Școala de Muzică și Arte Plastice. În 1968 își stabilește sediul în moderna clădire, unde funcționează și în prezent. Are 18 săli de clasă, 54 săli de studiu instrumental și o sală de concerte cu peste 400 de locuri și cea mai bună acustică din sud-estul Europei.

Liceul de Arte Plastice continuă vechea tradiție artistică a Timișoarei și își află obârșia în valoroasa activitate desfășurată de Academia de Arte Frumoase, transferată în anul 1933 de la Cluj la Timișoara dar și în Școala de Arte Decorative, înființată în anul 1942, cu trei secții: ceramică, pictură decorativă, sculptură decorativă. Pe acest fond s-a întemeiat actualul liceu în anul 1957, devenit o instituție de referință în viața artistică a Timișoarei. Este frecventat de 221 de elevi la gimnaziu și 226 la liceu, pregătiți de 37 cadre didactice.

Liceul „Grigore Moisil” a fost întemeiat în anul 1971, cu denumirea Liceul pentru Prelucrarea Automată a Datelor. În cursul anilor a avut denumirile: Liceul de Informatică Timișoara, Liceul de Matematică-Fizică nr. 1, primind actuala denumire din anul 1990. Funcționează în profil real cu clase de matematică-informatică.

Grupul Școlar de Poștă și Telecomunicații continuă activitatea Școlii Superioare P.T.T., creată în anul 1923, după modelul celei de la Paris, care a oferit toate cerințele materiale. După 1948 a purtat diferite denumiri: Școala Medie Tehnică de Exploatare P.T.T., Școala Tehnică de Radio și Radioficare, Liceul Electrotehnic nr. 3, Liceul Industrial nr. 3, Grup Școlar P.T.T. În prezent funcționează cu clase de liceu (la zi și seral), de învățământ profesional și cursuri postliceale. Școlarizează 580 de elevi în profil tehnic (telecomunicații, electronică și automatizări) în meseriile : electronist TC, operatori PTT, electromecanic rețele de telecomunicații, depanator de aparate RTV.

Liceul industrial „Electrotimiș” a fost întemeiat în anul 1975, ca instituție de învățământ tutelată de Întreprinderea „Electrotimiș” cu destinația de a pregăti forță de muncă calificată necesară unităților economice cu profil electrotehnic și mecanic. Funcționează cu clase de gimnaziu, liceuși postliceale. Este dotat cu 18 săli de clasă, atelier școală, internat, cantină, bibliotecă cu peste 26.000 volume, laboratoare de fizică, biologie, chimie, cultură tehnică.

Liceul Teoretic „Nikolaus Lenau”. Începutul activității sale datează din anul 1872, când Consiliul comunal Timișoara a decis înființarea Școlii Superioare Reale de Stat, cu limba de predare germană. În anii 1878-1879 s-a construit localul propriu, pe intravilanul fostului Teatru Comunal. În anul 1919 este transformat în Liceul German de Stat, iar în 1942 primește numele poetului Nikolaus Lenau. După 1944 este transferat în altă clădire și doar în 1955 revine în vechiul edificiu. Funcționează cu 20 de clase de învățământ primar, 19 clase de gimnaziu, 15 clase de liceu și o clasă postliceală. Profilul pregătirii elevilor este complex: matematică, informatică, filozofie, etc.

Liceul Teoretic „Bartok Bela”, cu limba de predare maghiară. Inițial a fost școală confesională. După reforma din 1948 este organizat ca Centru județean de învățământ în limba maghiară, desființat în 1956. Abia în anul 1971 este reconstituit ca Liceu de matematică-fizică în limba maghiară. Instituția cuprinde 7 clase primare, 8 clase de gimnaziu, 12 clase de liceu, aproximativ 600 de elevi. Profilul pregătirii este diversificat și cuprinde clase de: informatică, limbi străine, economie, științe socio-umane.

Colegiul Național Economic „F.S. Nitti” continuă vechea tradiție a învățământului economic timișorean, care datează din anul 1894, când s-a întemeiat Școala Superioară Comercială, cu limba de predare maghiară. Din 1919 se introduce predarea în limba română. Poartă diverse denumiri: Liceul Comercial, Școala Medie Tehnică de Comerț, etc. În 1966 se constituie ca unitate distinctă cu numele de Liceul Economic. Fuzionează în 1987 cu Școala Profesională Comercială luând denumirea de Grupul Școlar Economic, la care se adaugă în 1994 numele celebrului economist italian. În prezent funcționează cu 52 de clase de elevi în profilele: școală

profesională, liceu (finanțe-contabilitate, comerț, alimentație publică, și turism) și cursuri postliceale.

Grupul Școlar Industrial „Emanuil Ungureanu” își află originea în Școala de Ucenici Industriali, întemeiată în anul 1879, cu durata pregătirii de 2 ani. În 1882 se transformă în Școala de Arte și Meserii. A funcționat ca Școală publică de grad I, întreținută de primărie. Elevii săraci erau scutiți de orice taxă. Din anul 1900 se stabilește în actualul sediu. După 1948 funcționează ca Școală Medie-Tehnică de Energie Electrică, transformată în 1957 în Grupul Școlar Electromotor. Din 1974 este reorganizată în Liceul Industrial Electromotor, cu profil mecanic și electromecanic. În anul 1990 își adaugă numele marelui patriot și om de cultură bănățean. Deține o bună bază materială (29 săli de clasă, laboratoare, ateliere școală, bibliotecă cu peste 25.000 de volume).

Grupul Școlar Industrial de Construcții Montaj a luat ființă în anul 1964. A purtat diferite denumiri: Școala Medie Tehnică de Construcții în 1965, Liceul industrial nr. 8 în 1977, iar din anul 1990 poartă denumirea actuală. Profilul instituției a cunoscut diferite modificări: Liceu de construcții, Școală profesională, Școală de ucenici, Școală de maiștri. În prezent elevilor li se asigură o pregătire modernă, o instruire polivalentă prin corelarea cunoștințelor de cultură generală cu cele tehnice, de specialitate (mecanică, electromecanică, lucrări publice, etc.).

Grupul Școlar Silvic s-a întemeiat în anul 1885, ca Școală Profesională de Pădurari (până în 1919), primind ca dotare o clădire fostă Casă de vânatoare, teren pentru pepinieră (20 jug.), pădure pentru lucrări practice (1239 jug.), etc. Din anul 1919 este orientat spre diferite forme de pregătire: Școală Silvică Medie (1919-1923), Școală de Conducători Silvici (1923-1946), Școală de Subingineri Silvici (1946-1948), Școala Medie Tehnică Silvică (1948-1952), Școală Profesională pentru pădurari silvici, Școală Tehnică de maiștri silvici, Școală postliceală și Liceu de specialitate silvicultură (1969-1999). În prezent conține formele de învățământ: Liceu silvic – zi, Școală Profesională, Școală postliceală, Cursuri de calificare în meseria de pădurar.

Grupul Școlar Agricol își are originea în Liceul Tehnic de Industrie Alimentară, înființat în anul 1946 și transformat în 1948 în Școala Medie Tehnică de Îmbunătățiri Funciare. În anul 1966-1967 devine Liceu cu profilele: îmbunătățiri funciare, culturi irigate, agronomie, contabilitate agricolă. Din 1976 devine Liceul Agroindustrial, iar în 1991 este organizat ca Grup Școlar Agricol. Deține o bază modernă construită în anul 1973. Instituția a funcționat sub patronajul unor mari unități economice și a pregătit temeinic, în cursul anilor, o importantă forță de muncă calificată.

Grupul Școlar Industrial de Transporturi Auto a funcționat din anul 1976 sub denumirea de Liceul Industrial nr. 10, iar după 1990 adoptă organizarea menținută până în prezent. Dispune de o importantă bază materială (laboratoare, cabinete, ateliere), parc auto cu diferite tipuri de autovehicule. Planul de școlarizare include clase de liceu cu profil tehnic, clase de școală profesională, o clasă postliceală, cursuri serale de maiștri.

Școala Postliceală Sanitară "Christina" din Timișoara unde se pregătesc 409 elevi pentru a deveni asistenți de medicină generală, balneofizeoterapie, de laborator, de farmacie și radiologie, sub îndrumarea a 42 de profesori și maștri.

Centrul de Invatamant pentru Asistență Medicală de Pediatrie și Pedagogie de Recuperare Timișoara unde învață să devină pedagogi de recuperare 80 de tineri și alți 78 vor deveni asistenți medicali de pediatrie, sub îndrumarea unui număr de 9 cadre didactice.

Învățământul superior cunoaște o puternică dezvoltare, atât în cadrul celor 4 universități de stat cu tradiție: Universitatea „Politehnică”, Universitatea de Vest, Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș” și Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului, cât și în cadrul unor universități private autorizate sau acreditate din Timișoara, respectiv Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Universitatea Tibiscus, Universitatea „Ioan Slavici” și Universitatea „Mihai Eminescu”.

Universitatea „Politehnică” a fost întemeiată în baza Decretului Regal nr. 4822/11 noiembrie 1920, cu denumirea Școala Politehnică din Timișoara. Primul rector a fost Traian Lalescu. Funcționează inițial cu o singură facultate și două specializări, care devin în anul 1933 facultăți distincte: Electromecanică și Mine-metalurgie. Din 1941 se adaugă Facultatea de construcții iar din 1948 funcționează cu 4 facultăți: Mecanică, Electrotehnică, Construcții, Chimie Industrială. În 1962 include și Facultatea de Mecanică Agricolă transferată de la Craiova. În anul 1948 devine Institut Politehnic, din 1990 adoptă denumirea de Universitate „Tehnică” iar din 1995 Universitatea „Politehnică”. În cele opt decenii de funcționare au fost pregătiți peste 50.000 de ingineri, aproape 10.000 de subingineri, peste 2.000 de absolvenți de cursuri postuniversitare. Au fost acordate peste 1.000 diplome de doctor inginer. În anul universitar 1990-1991 universitatea dispunea de o bază materială extinsă pe 60.707 mp, constând din 75 de clădiri, 65 săli de curs, 147 săli de seminar, 227 de laboratoare, 19 cămine, 4 cantine, 3 baze sportive. Printr-un corp profesoral de excepție și prin calitatea pregătirii studenților, s-a impus ca o școală politehnică de referință pe plan european. Diversificarea facultăților și a specializărilor după modele europene dar mai ales colaborarea cu unități economice recunoscute pe plan mondial: Alcatel, Continental, Motorola, Siemens, Zoppas, etc., au crescut recunoașterea și prestigiul acestei universități timișorene.

Universitatea de Vest, a fost întemeiată oficial prin Decretul-Lege nr. 660/ 30 decembrie 1944, promulgată de M.S. Regele Mihai I. Aplicarea Decretului-lege a fost abandonată, cu excepția înființării Facultății de Medicină. În anul 1948 (Decret 177/3 august) se pun bazele Institutului Pedagogic, prin Facultatea de Matematică-Fizică, în 1956 se adaugă Facultatea de Filologie, cu 5 specializări (română, franceză, engleză, germană, rusă), iar din anul universitar 1959-1960 și facultățile pedagogice de 3 ani (istorie-geografie, biologie, chimie, muzică, arte plastice, educație fizică). De abia prin Hotărârea Consiliului de Miniștri 999/ 27 septembrie 1962, Institutul Pedagogic de 5 ani (Facultățile de Matematică-Fizică și Filologie) se transformă în Universitatea din Timișoara. În anul 1967-1968 se adaugă Facultatea de Științe Economice, nou întemeiată, apoi facultățile Institutului Pedagogic de trei ani. În anul 1970 existau 12 facultăți, cu 20 de specializări. În anul 1994 se revine la denumirea inițială, Universitatea de Vest. Structura instituției se diversifică prin înființarea de noi facultăți, secții și specializări definindu-și adevărata menire de for intelectual destinat promovării spiritualității românești și ideii de cultură europeană. Baza materială a cunoscut o evoluție asemănătoare. În anii 1962-1965 se finalizează edificiul central. În anul 1999 s-a dat în folosință edificiul Facultății de Științe Economice, cu o dotare de nivel european. Au fost amenajate alte clădiri și spații de învățământ pentru Facultățile de Drept, Muzică, Arte. De la 2 săli de curs (150 mp) în anul 1948, universitatea deține în prezent 17 amfiteatre, 25 de săli de cursuri, 74 săli de seminar și laboratoare. Suprafața utilă, destinată procesului de învățământ în anul 2000, măsura 25.596 mp. Activitatea desfășurată are o cuprinzătoare recunoaștere internațională, concretizată în peste 40 de acorduri bilaterale încheiate cu mari

universități din: Franța, Belgia, Germania, Italia, Polonia, Ungaria, Iugoslavia, Grecia, etc.

Universitatea de medicină și Farmacie își începe activitatea la 18 iulie 1945, ca Facultate de Medicină, în urma stăruințelor Asociației Studenților Mediciniști și a sprijinului dat de Dumitru Bagdasar, ministrul sănătății. Prin Decretul-Lege nr. 175/1948 se transformă în Institut de Medicină, cu 3 specializări: Medicină generală, Pediatrie, Igienă. Ultima specializare este desființată după câțiva ani. Din 1963 își începe activitatea Facultatea de Stomatologie, la care se vor adăuga: Colegiul de Tehnică Dentară în anul 1993 și Facultatea de Farmacie în anul 1995. Universitatea este o prezență esențială în viața medicală din vestul României, reprezintă principalul for științific de coordonare și îndrumare a cercetărilor și practicilor medicale. Universitatea, denumire adoptată în anul 1990, este inclusă în Alianța Internațională a Universităților pentru Democrație, are colaborări științifice cu importante instituții medicale din Europa în domeniile: cardiologie, chimie laparoscopică ginecologică, farmacologie, chirurgie vasculară, etc. Dintre valoroasele realizări din ultimii ani amintim: înființarea Centrului de Training în Chirurgie Laparoscopică, primul cu acest profil din Europa de Est, care colaborează cu centre similare din Franța și Germania; întemeierea Centrului de Microchirurgie, cu ample colaborări în Germania, Grecia, Turcia, iugoslavia; organizarea primului Congres de Anatomie din estul Europei și informatizarea bibliotecii universitare. Prin bogata activitate și rezultatele obținute, Universitatea de Medicină și Farmacie a dobândit un meritat prestigiu internațional.

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului. Prin Decretul-Lege 617/ 30 iulie 1945 promulgat de M.S. Regele Mihai I a fost înființată Facultatea de Agronomie din cadrul Școlii Politehnice. În urma reformei din 1948 este transformată în Institut Agronomic, cu o singură facultate. În anul 1955 include și Facultatea de zootehnie, transferată de la Arad, în 1962 se înființează Facultatea de Medicină Veterinară, transformată în secție după câțiva ani. Din anul 1990 înregistrează o dezvoltare importantă și un accentuat proces de modernizare și diversificare a învățământului. În anul universitar 1999-2000 cuprindea 6 facultăți, cu 15 specializări, inclusiv cele ale Colegiului Universitar Agricol. Activitatea didactică din ultimul deceniu vizează apropierea de standardele europene și corelarea cu nevoile economiei agrare naționale. Procesul de învățământ este organizat pe principiile mobilității și opțiunilor multiple în formarea profesională a specialiștilor. Elasticitatea specializărilor din segmentul universitar de bază se completează prin aprofundarea tematică și științifică asigurată de cursurile postuniversitare. În cei peste 55 de ani de activitate au fost pregătiți peste 11.000 de specialiști apreciați pentru competența lor în țară și străinătate. Între anii 1967-1972 a fost realizată Stațiunea Didactică, iar în 1980 este inaugurat Campusul din Calea Aradului, cu un spațiu destinat procesului de învățământ în suprafață de 6.855 mp. Stațiunea funcționează cu 8 ferme de producție și 5 sectoare de deservire, care asigură o autofinanțare a acestor activități. În anul 2000 Universitatea avea încheiate acorduri inter-universitare cu 33 de instituții de profil din aproape 20 de țări (Marea Britanie, Germania, Franța, Italia, Portugalia, Belgia, Ungaria, Japonia, Iugoslavia, șamd.).

Universitatea „Tibiscus” provine din Institutul de Studii și Educație Permanentă, întemeiat în anul 1991, ca o unitate non profit, cu profil de învățământ superior. Își începe activitatea cu 5 facultăți, fiind prima instituție universitară privată din Timișoara, autorizată să funcționeze legal. În anul 1998 se adoptă actuala denumire, confirmată prin hotărâre judecătorească și decizia MEN. În prezent structura Universității cuprinde 8 facultăți: 4 acreditate (drept, jurnalistică, design,

științe economice), 4 autorizate (psihologie, limbi moderne aplicate, calculatoare informatică aplicată, educație fizică). La acestea se adaugă 3 colegii. Cei 1597 studenți care urmează cursurile facultăților menționate sunt îndrumați și pregătiți de 195 cadre didactice. Baza materială este alcătuită din: 11 săli de curs, 21 de săli de seminar, 9 laboratoare, bibliotecă cu peste 35.000 volume, cămin cu 300 locuri, editură proprie, etc. Prin activitatea desfășurată și rezultatele obținute în pregătirea absolvenților, universitatea deține primul loc în ierarhia instituțiilor private din Timișoara.

Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, cu sediul central în București, are constituită în Timișoara o Facultate de Management Turistic și Comercial, care funcționează din octombrie 1991. Beneficiază de un sediu propriu, cuprinzând 2 săli de curs, 3 săli de seminar, 3 laboratoare, sală de lectură, etc. Cei peste 700 de absolvenți au beneficiat de o bună pregătire profesională.

16.2 SPORTUL

Activitatea sportivă de amatori și performanță are o veche tradiție în municipiul Timișoara, aceasta realizându-se prin intermediul asociațiilor și a cluburilor sportive. Dintre acestea menționăm în ordine cronologică cele mai importante:

Asociația de tir sportiv, și-a început activitatea la Timișoara în 21 aprilie 1875. În 1858, la Timișoara se amenajază poligonul de tir, iar în 1868 se inaugurează primul poligon modern, denumit „Tirul general”.

În 1864, ia ființă la Timișoara **„Societatea de luntrișoare”** (de canotaj), denumită apoi „Regata” care își are sediul și baza nautică într-o clădire impunătoare pe malul Begăi.

Clubul sportiv „Chinezul” Timișoara, echipa de fotbal a muncitorilor de la căile ferate din Timișoara a luat ființă în 1910 după numele căpitanului Pavel Chinezu (Cneazu) din oastea lui Matei Corvin. Înaintea primului război mondial echipa a activat în campionatul districtual. După război, „Chinezul” se impune printre cele mai puternice echipe de fotbal din țară. Între 1921-1927 a realizat o performanță unică – cucerirea consecutivă a 6 titluri de campioană a României. În 1936 fuzionează cu „ILSA” Timișoara, cu care participă la 3 ediții ale primei divizii, apoi în Divizia B (1939-1941). După război, „Chinezul” a mai fuzionat cu „CAMT” sub denumirea de „Chinezul-CAMT”, iar din 1946 „Chinezul” dispăre din rândul formațiilor de fotbal. În cadrul clubului s-au mai practicat și alte ramuri de sport, printre care atletismul și înotul. În 1943, „Chinezul-CAMT” avea legitimați la box 41 de sportivi.

Clubul sportiv „CFR” Timișoara, a avut ca înaintași pe CS „Sparta” CFR, înființat în 1919, care în 1926, fuzionează cu „Unirea” sub denumirea de „Sparta Unirea CFR”. În 1927, această formațiune sportivă se autodesființează, reapărând în 1933 sub numele de CFR. În 1934, clubul număra peste 1000 de membri și avea următoarele secții: fotbal, box, lupte, ping-pong, natație, scrimă și atletism. Echipa de fotbal, cu contribuții deosebite în fotbalul românesc, a activat, începând din 1937 până în 1980, la 3 ediții în Divizia C, 22 ediții în Divizia B și 11 ediții în Divizia A (1946-1956 și 1970-1971). Din 1981, participă în divizia B. După 1991, fotbalul s-a constituit în structura organizatorică independentă. Clubul sportiv CFR Timișoara avea în 1999 secțiile de: atletism, canotaj, lupte, karate, judo, tenis, box și dans sportiv.

Fotbal Club „Politehnica” Timișoara. În anul 1920 a luat ființă Asociația Sportivă „Politehnica”, principalii susținători ai acestei acțiuni fiind prof. univ. Traian Lalescu, cunoscutul savant matematician, directorul Școlii Politehnice, prof. V. Vlad, devenit președintele societății și prof. I. Zăgănescu, vicepreședinte. Echipa de fotbal, denumită pe scurt „Poli”, a activat la început în campionatul districtual, categoria II-a, până în vara anului 1924, când a promovat în prima categorie, după un baraj câștigat cu echipa „Kadima”. Din 1936, „Poli” devine echipa divizionară, mai întâi în eșalonul al III-lea (1936-1938). În continuare, până în 2000, va fi prezentă de 20 de ori în eșalonul al II-lea, în total 56 de prezențe divizionare. Denumirea clubului și a echipei, inițial „Politehnica”, a mai suferit modificări astfel: CSU Timișoara, în 1920, „Știința”, în 1950 și din 1966, „Politehnica”. Din 1941, când s-a desființat secția de fotbal „Chinezul”, „Poli” a adoptat culorile alb-violet. Din anul competițional 1992-1993 este club de fotbal. La sfârșitul anului competițional 2001-2002 retrogradează în Divizia C. Din 2002-2003, o combinație „AEK” București și „Politehnica” joacă în divizia A sub denumirea de „Politehnica AEK” Timișoara. Poli AEK Timișoara devine FCU Politehnica Timișoara. Noul acționariat al clubului face investiții masive în echipa care, după un retur de excepție, la finalul sezonului 2004 - 2005 se clasează pe locul șase al clasamentului.

De pe locul 4 la finalul turului, beneficiind de condiții bune de pregătire și perspectiva întăririi lotului, Poli atacă vârful clasamentului în returul ediției de campionat 2005 - 2006.

„Ripensia” Timișoara. Primul club profesionist de fotbal din România, înființat la 21 decembrie 1928. Datorită statutului său de club profesionist, nu a avut drept de participare în competițiile naționale și nici jucătorii săi nu au putut fi utilizați în întrecerile internaționale amatoare. În fruntea conducerii s-au aflat, pe întreaga perioadă de glorie a echipei (1931-1940), Dr. Cornel Lazăr. În 1931 „Ripensia” organizează un turneu de propagandă în țară și în străinătate, încheiat cu următorul bilanț: 38 de meciuri câștigate, 8 egale și 9 înfrângeri. Din anul competițional în care 1932-1933, primul în care se organizează Campionate Naționale în formula divizionară, și până în 1948, „Ripensia” participă la 11 ediții divizionare, dintre care 9 în prima divizie, 1932-1941, una în divizia secundă, 1947-1948 și încă una în eșalonul al III-lea, 1946-1947. După război, „Ripensia” joacă în divizia C, câștigă una din serii și promovează în eșalonul secund în 1947, de unde, în anul următor, este exclusă nejustificat din competiție, în urma reorganizării formulei divizionare.

Clubul sportiv „Voința” Timișoara a fost înființat înainte de 1950, inițial sub formă de Colectiv sportiv, apoi de Asociație, până în 1996, când s-a transformat în club. Pe parcursul anilor, în cadrul acestei unități sportive, au funcționat următoarele secții: canotaj, polo pe apă, atletism, gimnastică, fotbal, înot, baschet, handbal, orientare sportivă, popice, schi, șah, tenis de masă, tir, navomodelism și motociclism. Majoritatea secțiilor au avut ca obiective principale promovarea sportului în rândul cooperabililor, participarea la întrecerile locale și la Campionatele Naționale. Secția de canotaj a obținut în perioada 1953-1998 peste 100 de titluri de campioni naționali și a promovat constant în loturile naționale sportivi valoroși care au obținut performanțe de prestigiu pe plan internațional. Secția de popice, în cei peste 40 de ani de activitate, a pregătit numeroși sportivi care s-au aflat printre fruntașii acestui sport. Începând din 1957, sportivii secției au cucerit numeroase medalii la Campionatele naționale, mai ales la junioare și senioare. Secția de navomodelism a realizat, prin sportivii săi, numeroase medalii și titluri la Campionatele Naționale de seniori și juniori. Echipa de navomodelism a câștigat Cupa Europei în 1996-1998.

Uzinele Mecanice Timișoara (UMT). Echipa a luat ființă în 1960 sub denumirea de „Vulturii”UMT, în urma fuziunii cu „Vulturii”, formația cartierului timișorean Ronaț. Participând pentru prima oară într-o competiție oficială în campionatul Municipiului Timișoara, ediția 1960-1961, ocupă locul I în seria I, performanță repetată și în 1963-1964, când promovează în campionatul regiunii Banat. În vara anului 1967, UMT promovează în Divizia C. În continuare până în anul 2002, echipa marchează un număr de 34 de prezențe divizionare astfel: 19 în Divizia C, 14 în divizia B, și una în Divizia A, la finele anului competițional 2000-2001, când antrenorul Aurel Șunda reușește cea mai bună performanță a echipei. La sfârșitul ediției de campionat 2001-2002, echipa cu un lot inferior valoric și nesuținută financiar ocupă ultimul loc în clasamentul primei divizii și retrogradează în Divizia B.

Clubul sportiv Municipal „Timișoara”. A luat ființă pe baza Hotărârii CNEFS nr. 848 din 20 februarie 1982 cu secții de atletism, tenis și radioamatorism, cărora li s-au mai adăugat pe parcurs alte 6 ramuri:

- **Secția de atletism** a funcționat între anii 1982-1987, reînființându-se în 1997. Sub îndrumarea Antrenorului emerit Ioan Damaschin au fost pregătiți numeroși juniori, participanți la Campionatele Europene din 1990 și 1999, unde au obținut medala de bronz. La Campionatele naționale din 1998 și 1999 secția a câștigat 11 locuri I, 8 locuri II și 10 locuri III;

- **Secția de box** a luat ființă în 1998 prin fuziune cu cea de la AS „UMT”;

- **Secția de gimnastică ritmică** funcționează din anul 1986 sub denumirea de CSM-CSS. Antrenoarea Maria Nicolin, care a activat și la loturile naționale, le-a promovat pe sportivele Alina Stoica și Dana Carteleanu, medaliante cu argint la Campionatele Europene de junioare, în proba de echipe, în 1998;

- **Secția de lupte libere.** Înființată din 1998, cu dublă legitimare CSM-CSS (la juniori) și CSM-UMT (la seniori);

- **Secția de modelism** a fost inclusă în structura clubului în 1998, sub denumirea CS - Voința. Sub îndrumarea Antrenorului și maestrului emerit al sportului Dan Lucian, secția a continuat să se afirme la Campionatele Naționale prin obținerea mai multor titluri și medalii, precum și la Campionatele Mondiale din 1998 (1 medalie de argint și 2 medalii de bronz) și la Campionatele Europene din 1999 (2 medalii de bronz). În anul 2000, Alexandru Tocaci a cucerit medalia de bronz la Campionatele Mondiale de navomodele clasa C6;

- **Secția de natație** (1997) Grupa de juniori activează din 1998 cu dublă legitimare (CSM-CSS);

- **Secția de radioamatorism** a funcționat începând din 1955 ca radioclub județean. A fost preluat în 1982 în structura Clubului Școlar Municipal. Mastru al sportului, Iulius Șuli a făcut parte din echipa națională care s-a clasat pe locul IV la Campionatele Mondiale din 1997;

- **Secția de tenis** (1982) funcționează din 1992 sub denumirea de CSM-Tehnomet. Din secție fac parte și jucătorii Adrian Cruciat și Edina Gallovitz, medaliați la Campionatele europene de juniori în 1999, clasați pe pozițiile fruntașe în topurile internaționale la categoriile lor de vârstă;

- **Secția de tir.** Preluată în 1985 de la AS „Vânătorul”, sub conducerea antrenorului Ionel Neamțu (care a activat și la lotul național), a obținut rezultate deosebite cu sportivii Adalbert Oster și, în special, cu Ioan Toman (transferat de la CS „Steaua” București) medaliat cu bronz la Campionatele Mondiale din 1986 și cu aur la Campionatele Mondiale din 1996. În palmaresul sportivilor clubului s-au înregistrat la Campionatele Mondiale- 103 locuri I, 81 locuri II, 69 locuri III, la Campionatul

Balcanic – 1 medalie de aur, 2 de argint și 4 de bronz. Perioada 1992-1999 a fost cea mai prolifică în obținerea acestor rezultate.

În județul Timiș există un număr însemnat de baze sportive și săli de sport și anume: Sala polivalentă "Olimpia", Complexul Sportiv "Bega" cuprinzând sala de gimnastică și bazin de înot acoperit: Sala de Sport nr. 2, Terenuri de tenis "Parcul Rozelor", Baza sportivă a Facultății de Educație Fizică și Sport, Clubul Sportiv Școlar Timișoara cuprinzând: Baza de natație "Uszoda", Baza de kaiac-canoe, Cabana Gârâna, Complexul sportiv, Sala de gimnastică, Baza sportivă de canotaj; Clubul Sportiv "Politehnica", având în componență Baza sportivă nr.1 cu teren de fotbal și 2 terenuri de antrenament pentru fotbal, Baza sportivă nr.2 cu 4 terenuri de tenis și Baza Sportivă nr.3 cu un teren de fotbal; Liceul cu Program Sportiv - Clubul Sportiv Școlar "Banatul" Timișoara cu o baza sportiva complexă; Clubul Sportiv Timișoara care cuprinde o bază sportivă complexă, o sala de gimnastică și lupte și Poligonul de Tir „Diana”; Asociația Sportivă "Voința" Timișoara-Baza Sportivă; Asociația Sportivă "Timcon", Asociația Sportivă "Electrica" – Complexul de Tenis; Asociația Sportivă "UMT", Tenis Club „Vanc”, Tenis Club „Tivoli”.

Într-un clasament alcătuit de Ministerul Tineretului și Sportului, pe baza rezultatelor obținute în competiții naționale, în anul 1998 Timișul se clasa pe un onorant loc 6, după numărul de medalii pentru locurile I, II și III obținute la Campionatele Naționale și locul 3, după numărul medaliilor pentru locul I obținute la aceleași competiții, la toate categoriile de vârstă.

După numărul medaliilor obținute la competițiile internaționale, județul Timiș a ocupat în anul 1998 locul 10. S-au remarcat sportivi din sfera ramurilor de sport individuale: navomodelism, canotaj, atletism, parașutism, gimnastică, lupte, badminton, tenis, arte marțiale. Există de asemenea ramuri sportive de performanță cu tradiție îndelungată în județul Timiș, cu popularitate crescută - fotbal, handbal, volei, box, judo, baschet.

În decursul timpului s-au obținut rezultate notabile la campionatele naționale, europene și mondiale, precum și la Jocurile Olimpice, atât la disciplinele individuale cât și la sporturile de echipă.

CAP.17 **TITLURI ONORIFICE**

Titlul de **Cetățean de Onoare** al Municipiului Timișoara se acordă în conformitate cu **regulamentul** aprobat de Consiliul Local prin Hotărârea nr. 258/28.06.2005, prezentat în continuare:

Regulamentul pentru acordarea Titlului de „Cetățean de onoare al municipiului Timișoara”

Titlul de „Cetățean de onoare al municipiului Timișoara” reprezintă cea mai înaltă distincție acordată de către Consiliul Local al Municipiului Timișoara.

Capitolul I - Dispoziții generale

Art. 1 - Titlul se acordă, după caz, din inițiativa:

- a) Primarului;
- b) Consilierilor locali;

- c) Persoanelor juridice care desfășoară activitate în domeniul/domeniile în care s-a afirmat cel propus;
- d) Unui număr de cel puțin 5% din populația cu drept de vot a municipiului Timișoara, pe baza unui tabel semnat de către aceștia, promovat de către un consilier sau un grup de consilieri locali.

Art. 2 - Acordarea Titlului nu este condiționată de:

- a) cetățenie;
- b) naționalitate;
- c) vârstă;
- d) domiciliul;
- e) sex;
- f) religie;
- g) apartenență politică.

Art. 3 - Titlul se acordă, după caz:

- a) în timpul vieții celui în cauză;
- b) post-mortem:

Art. 4 - Titlul are următoarele caracteristici:

- a) este personal;
- b) este netransmisibil;
- c) este un drept al titularului;
- d) are valabilitate nedeterminată.

Capitolul II - Categoriile de personalități îndreptățite la primirea Titlului

Art. 5 - Sunt îndreptățite să fie propuse pentru acordarea Titlului, categoriile de personalități care se găsesc în una din situațiile următoare:

- a) personalități cu recunoaștere națională sau universală care și-au pus amprenta asupra dezvoltării municipiului Timișoara și a imaginii acestuia;
- b) personalități care, prin realizările lor deosebite, au făcut cunoscut numele municipiului Timișoara, în țară și străinătate;
- c) persoane care, prin acțiunile lor, au preîntâmpinat producerea de evenimente deosebit de grave, sau prin sacrificiul suprem au salvat viețile concetățenilor lor, în municipiul Timișoara;
- d) persoane care, prin acțiunile lor dezinteresate (donații, acțiuni umanitare, etc.), au produs o îmbunătățire simțitoare a condițiilor de viață a locuitorilor municipiului Timișoara;
- e) unor foști deținuți politic sau veterani de război care prin activitatea lor ulterioară au un aport la realizarea unei imagini pozitive a municipiului Timișoara în lume;
- f) unor sportivi timișoreni care au obținut rezultate deosebite în competiții sportive internaționale;

Capitolul III - Incompatibilități

Art. 6 - Nu pot deține Titlul, persoanele care se găsesc în una din următoarele situații:

- a) condamnate prin hotărâre judecătorească definitivă, pentru infracțiuni contra statului, crime împotriva umanității, fapte penale;

- b) care au dosare pe rol, în cauze care ar leza imaginea Titlului, propunerea se va face după clarificare situației juridice.

Art. 7 - Persoanele care se găsesc în una din situațiile prevăzute la articolul 6, după caz:

- a) nu pot obține Titlul;
- b) pierd Titlul obținut.

Capitolul IV - Procedura acordării, înmânării și înregistrării Titlului

Art. 8 - Procedura dezbaterii candidaturilor este următoarea:

- (1) Documentele cu propunerile se înregistrează la Biroul de evidența și circulația documentelor pentru Biroul Relații Publice;
- (2) Documentele vor cuprinde cel puțin următoarele înscrisuri:
 - a. Actul de identitate (xerocopia vizată în conformitate cu originalul);
 - b. Curriculum vitae (în original);
 - c. Certificat de cazier judiciar (în original);
 - d. Expunerea de motive a inițiatorului (în original);
 - e. Actul de deces al celui propus, după caz, (copie vizată cu originalul);
- (3) Biroul Relații Publice întocmește referatul și proiectul de HCL și le înaintează Biroului Corp Control Primar pentru a fi aprobate de primar și discutate în comisiile de specialitate ale Consiliului Local;
- (4) Propunerile se dezbate în plenul Consiliului Local al municipiului Timișoara, în ședință ordinară sau extraordinară;
- (5) Referatul întocmit de Biroul Relații Publice va fi citit în ședința plenului Consiliului Local al municipiului Timișoara, de către președintele de ședință;
- (6) Acordarea Titlului se va face de către plenul Consiliului Local cu votul a două treimi;
- (7) Propunerile respinse nu pot fi reintroduse în dezbateri în aceeași legislatură;
- (8) Decernarea Titlului se face de către Primarul municipiului Timișoara în cadrul ședințelor extraordinare ale Consiliului Local al municipiului Timișoara;

Art. 9 – Metodologia înmânării Titlului este următoarea:

- a) președintele de ședință anunță festivitatea ce urmează să se desfășoare;
- b) primarul municipiului Timișoara prezintă expunerea de motive care au stat la baza propunerii de HCL;
- c) primarul municipiului Timișoara înmânează Diploma de „Cetățean de onoare al municipiului Timișoara” și o *plachetă realizată în acest scop*, persoanei laureate sau persoanei care o reprezintă;
- d) ia cuvântul persoana laureată sau reprezentantul acesteia;
- e) pot să ia cuvântul și alte persoane prezente care doresc să sublinieze pe scurt meritele laureatului;
- f) laureatul este invitat să scrie câteva rânduri în Cartea de onoare a municipiului Timișoara.

Art. 10 – Diploma este înscrisă de către Biroul Relații Publice în registrul cu evidența Cetățenilor de onoare ai municipiului Timișoara;

Capitolul V – Drepturi dobândite de deținătorii Titlului

Art. 11 – Deținătorii Titlului dobândesc următoarele drepturi specifice:

- a) dreptul de a lua cuvântul în ședințele Consiliului Local al municipiului Timișoara la dezbaterile materialelor care privesc întreaga comunitate;
- b) dreptul de a participa la toate manifestările desfășurate sub patronajul Consiliului Local al municipiului Timișoara sau în care acesta este co-organizator;
- c) dreptul de a călători gratuit pe toate mijloacele de transport în comun din municipiul Timișoara;
- d) dreptul de a participa gratuit la toate manifestările cultural-sportive organizate de instituțiile aflate în subordinea Consiliului Local.

Art. 12 – Drepturile prevăzute la art. 11 încetează în următoarele situații:

- a) decesul titularului;
- b) retragerea Titlului.

Capitolul VI – Retragerea Titlului

Art. 13 – Titlul se retrage în următoarele situații:

- a) atunci când ulterior decernării, apar incompatibilitățile prevăzute la art. 6; atunci când persoana laureată *produce prejudicii de imagine sau de altă*
 - b) *natură municipiului Timișoara, locuitorilor săi sau țării.*
- atunci când persoana laureată *produce prejudicii de imagine sau de altă*

Art. 14 – Retragerea Titlului se face de către Consiliul Local al municipiului Timișoara, după următoarea metodologie:

- a) este sesizat Consiliul Local al municipiului Timișoara de către persoanele menționate la art. 1;
- b) dezbaterile cazului se va face în cadrul comisiilor Consiliului Local;
- c) retragerea Titlului se va face prin Hotărâre a Consiliului Local cu votul a două treimi din totalul membrilor Consiliului Local, conform procedurii similare stabilită la art. 8 pentru dezbaterile candidaturii;
- d) la ședința consiliului va fi invitat deținătorul Titlului, iar dacă va fi prezent i se va acorda cuvântul, la solicitarea sa;
- e) în caz de neparticipare, hotărârea urmează să i se comunice în termen de 15 zile.

Capitolul VII - Îndatoriri ale Cetățenilor de Onoare

Art.15 - Cetățenii de Onoare au datoria de a promova imaginea Timișoarei.

Art.16 - Fiecare Cetățean de Onoare va planta un copac pe care va fi aplicată o plăcuță cu numele acestuia.

Capitolul VIII – Dispoziții finale

Art.17 – Informațiile publice referitoare la „Cetățenii de onoare” vor fi publicate și în format electronic pe portalul Primăriei Municipiului Timișoara la rubrica special deschisă ca urmare a acestui regulament.

Art.18 – Legitimarea Cetățenilor de onoare sa va face în baza unui înscris denumit Brevet, semnat de către Primarul Municipiului Timișoara și emis de Biroul Relații Publice.

CAP.18

CONSULTAREA CETĂTENILOR

Locuitorii municipiului sunt consultați în condițiile legii prin referendum, asupra problemelor de interes deosebit din unitatea administrativ-teritorială .

În vederea consultării cetățenilor în probleme de interes local, în temeiul H.C.L.195/2003, au fost constituite la nivelul municipiului Timișoara consiliile consultative de cartier (C.C.C.). Prin H.C.L. 240/2003 a aprobat regulamentul-cadru de organizare și funcționare a acestor consilii.

Conform regulamentului, fiecare C.C.C. va fi format din minim 7 persoane, cetățeni care și-au manifestat dorința să dezbată împreună diversele aspecte ale vieții colective (reprezentanți din învățământ, sănătate, cultură, servicii și comerț, asociațiile de proprietari etc.). Membrii C.C.C. sunt voluntari, nu beneficiază de retribuție și nici de alte facilități (abonament pe transportul în comun, legitimații etc.). Ei vor lucra numai pentru binele comunității și vor fi implicați în procesul de luare al deciziilor, vor fi cei care vor încuraja inițiativa locală și vor promova propunerile cartierului pentru a se materializa prin hotărâre de Consiliu Local. Propunerile, sugestiile și sesizările C.C.C. vor fi analizate de comisiile de specialitate ale Consiliului Local precum și de compartimentele de specialitate din cadrul Primăriei Municipiului Timișoara. Aceste informații vor fi folosite la luarea deciziilor privind viața comunității.

Conform HCL 195/2001, în Timișoara există 13 zone în care se pot constitui consilii de cartier, după cum urmează:

- I. Cetate
- II. Tipografilor – Medicinei – Loga – Piața 700 – Oituz – Campus Universitar
- III. Lipovei – Viilor – Antene – I.I. de la Brad – UMT
- IV. Kogălniceanu – Telegrafului – Dorobanților – Modern – Crișan – Ghiroda
- V. Timocului – Tigrlui – Lunei – Câmpului – Plopi – Kuncz – Platforma Ind. Buziașului
- VI. Stadion – Spital $\frac{1}{2}$ - Soarelui – Urseni – Venus – Ciarda Roșie
- VII. Piața Crucii – Calea Girocului – Spital $\frac{1}{2}$ - Lidia
- VIII. Elisabetin – Odobescu – Rusu Șirianu – Miloia $\frac{3}{4}$ - C. Șagului $\frac{3}{4}$
- IX. Iosefin – Dâmbovița
- X. Parc Industrial – Zona Polonă – Slavici – Freidorf – Andreescu
- XI. Steaua – Fratelia – C. Șagului $\frac{1}{4}$ - Miloia $\frac{1}{4}$
- XII. Stația de Epurare – Solventul – Gara de Nord – Blașcovici – Balta Verde – Circumvalațiunii I – M. cel Bătrân – Mehala II – Ronaț – Zona de locuințe Ovidiu Balea
- XIII. Circumvalațiunii II, III, IV – Bucovina – Gr. Alexandrescu – Torontalului – Aradului Vest - Aradului Est

Conform regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Local al Municipiului Timișoara, aprobat prin HCL nr. 98/27.05.2003, și potrivit Procedurii pentru aplicarea prevederilor Legii nr. 52/2003 - privind transparența decizională în administrația publică, aprobată prin Dispoziția Primarului Municipiului Timișoara nr. 1305/24.07.2003, la nivelul Primăriei Timișoara se iau măsuri pentru asigurarea transparenței și consultarea cetățenilor cu privire la proiectele de interes local.

Proiectele de hotărâre ale Consiliului Local sunt afișate la sediul Primăriei, pe site-ul propriu și transmise către mass-media, fiind de asemenea transmise tuturor celor care au depus o cerere în acest sens. De la publicarea anunțului, se stabilește o

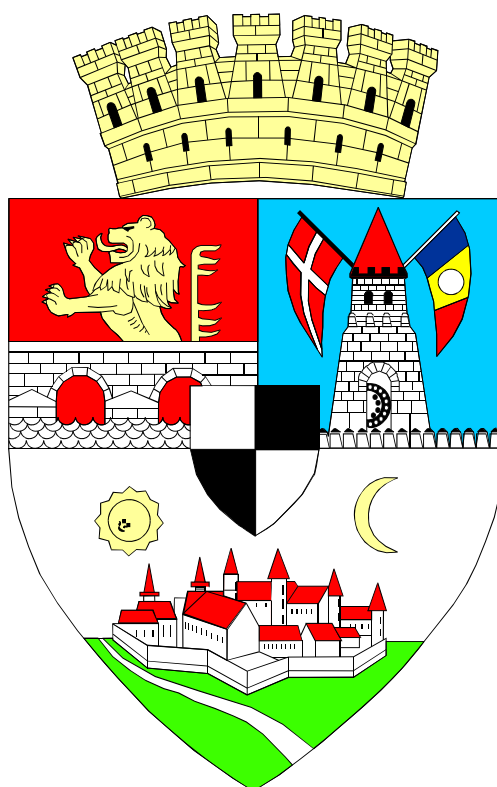
perioadă de zece zile pentru primirea recomandărilor pe marginea proiectelor din partea cetățenilor și asociațiilor acestora. La solicitarea celor interesați, precum și din propria inițiativă, Primăria organizează dezbaterile publice a proiectului în cauză.

Printre temele supuse dezbaterii publice la Primăria Municipiului Timișoara s-au numărat: stabilirea taxelor și impozitelor locale, colectarea selectivă a deșeurilor de la populație, accesul la informațiile publice, criteriile pentru concesionarea de terenuri în vederea construirii de locuințe, facilitățile la transportul în comun etc.

Sugestiile exprimate în timpul dezbaterii sunt consemnate într-un proces-verbal, și, alături de cele scrise, sunt analizate de către compartimentele de specialitate ale Primăriei și de consilierii locali, în comisiile de specialitate. Punctele de vedere exprimate au valoare de recomandare, competența exclusivă de adoptare a hotărârilor aparținând Consiliului Local al Municipiului Timișoara.

CAP.19 **ÎNSEMNELE MUNICIPIULUI TIMIȘOARA**

Însemnele municipiului Timișoara sunt stema municipiului Timișoara aprobată prin HCL nr. 102/19.09.1995, sigiliul Consiliului Local al Municipiului Timișoara și Primăriei Municipiului Timișoara.

Stema orașului Timișoara

Publicată în Monitorul Oficial din 2 august 1930

Descrisă de N. Ilieșiu, Timișoara, monografie istorică, 1943, p.95

DESCRIEREA STEMEI

Stema este tăiată în două părți printr-o linie orizontală. Jumătatea superioară este împărțită din nou în două părți egale printr-o linie verticală.

Sus în dreapta, pe roșu, peste valuri naturale un pod de aur cu două deschizături boltite, construit din piatră cioplită (podul lui Traian) din care iese un leu de aur.

Sus în stânga, pe aur, un turn de piatră sură, zidit pe pajiște verde, având cornișe duble, două ferestre rotunde la etaj, iar la parter o poartă pe care se vede o roată de fier neagră. Acoperișul este roșu și din el ies două drapele roșii cu cruci de argint. Acest turn este stând de o parte de către canalul Bega, din care acest turn scotea în secolul al XVIII apă potabilă necesară cetățenilor printr-un apeduct alimentând întregul oraș.

În jumătatea de jos, pe câmp albastru, plutește în dreapta soarele de aur văzut din față, care se ridică deasupra orașului, iar în stânga plutește luna întunecată, argintie, fiind în scădere, întruchipând înfrângerea turcilor de către creștinii victorioși.

În mijloc se vede orașul cu clădirile publice și industriale, înconjurat de citadelele cetății de odinioară, curgând dinspre canalul Bega cu apele sale adus din râul Timiș.

La mijlocul scutului, armele casei domnitoare Hohenzollern.

Pe scut o coroană de aur cu șapte crengi și cu pietre scumpe, albastre și roșii. Interiorul coroanei este învelit în purpură. Scutul este sprijinit în dreapta și stânga de către doi cai suri cu coama înfioată, cu limbile roșii scoase și cu coada în vânt, sprijinind scutul cu picioarele din față și cu pieptul, precum și cu unul din picioarele din spate.

Inscripția cu litere de aur cuprinsă în cercuri de aur este:

„SIGILIUL ORAȘULUI LIBER ȘI REGAL TIMIȘOARA”

CAP.20 **PARTIDE POLITICE, SINDICATE ȘI** **ORGANIZATII NEGUVERNAMENTALE**

Principalele partide politice care activează în municipiul Timișoara sunt: Partidul Popular Creștin Democrat (P.P.C.D.), Partidul Democrat (P.D.), Partidul Național Liberal (P.N.L.), Partidul Social Democrat (P.S.D.), Partidul Popular România Mare (P.P.R.M.), Partidul Umanist din România (Social-Liberal) (P.U.R.), Uniunea Democrată din România (U.D.M.R.), Uniunea Bulgară din Banat – România (U.B.B.R.), Forumul Democrat al Germanilor din România (F.D.G.R.), Uniunea Democrată a Slovacilor și Cehilor din Banat, Uniunea Democrată a Sârbilor și Carașovenilor din România (ordinea este aleatorie).

Organizațiile sindicale reprezentative care își desfășoară activitatea în municipiul Timișoara sunt: Federația Timișoara a Sindicatelor Libere - Filiala CNS CARTEL ALFA, Alianța Sindicatelor Libere Timiș - Filiala B.N.S., C.N.S.L.R. Frăția - Filiala Timiș și Uniunea Sindicatelor Libere Timiș - Filiala Confederația Meridian.

Organizațiile neguvernamentale cu care Primăria Municipiului Timișoara colaborează pe domenii de activitate sunt următoarele: Asociația Handicapaților Locomotori din Județul Timiș, Fundația „Sfântul Petru și Pavel”, Fundația Pentru Voi, Fundația Serviciilor Sociale Bethany, Fundația Timișoara 89, Asociația Filatelică Timișoara, Filiala din Timișoara a Uniunii Artiștilor Plastici din România, Fundația Interart Triade, Fundația Memento, Asociația AT4T, Institutul Intercultural, , Agenția

pentru Informarea și Dezvoltarea Organizațiilor Neguvernamentale, Asociația Femeilor Maghiare, Asociația Foștilor Deținuți Politici, Liga Apărării Drepturilor Omului, Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului din România, Serviciul de Asistență pentru Drepturile Omului, Confederația Întreprinzătorilor Particulari-Timiș, A.E.G.E.E. – Association des Etats Generaux des Etudiants de L Europe, Asociația Studenților Basarabeni Creștini din Timișoara, O.S.U.T. – Organizația Studenților din Universitatea Timișoara, Societatea Studenților în Medicină., Asociația Pro Democrația – Clubul Timișoara, Centrul Euroregional pentru Democrație, Federația Asociațiilor de Locatari, Fundația Codecs pentru Leadership, Societatea Carpatină Ardeleană – filiala Banat, T.N.P. – Tinerii Prieteni ai Naturii, Asociația Evanghelistică și de Caritate „Isus Speranța României”, Asociația Medical-Creștină Christiana, , Asociația Sportivă Universitară „Politehnica” Timișoara, Athletic Club Maraton, Clubul Sportiv Școlar nr.1 Timișoara, Clubul Sportiv Uniunea Timișoreană de Karate, Clubul Sportiv Universitatea Timișoara, Clubul Sportiv „Banatul” Timișoara, Clubul Sportiv „Elba” Timișoara, Clubul Sportiv de GO „Walter Schmidt” Timișoara, Clubul Sportiv Municipal Timișoara, Judo Club Timișoara. Asociația Foștilor Deportati din Bărăgan.

CAP.21 **MASS- MEDIA**

În municipiul Timisoara emit:

- 3 posturi de televiziune: TV Analog, TV Europa Nova, TeleUniversitatea; 2 studiouri teritoriale ale unor televiziuni centrale: TVR Timisoara, PRO TV Timisoara. Corespondenti la posturile centrale de televiziune - Prima TV, Antena 1, National TV, Realitatea TV.

- 9 posturi de radio: Radio Timisoara, Radio Vest, Radio Europa Nova, Radio Analog, Radio Pro

FM, Radio Total 21, National FM, Radio Vocea Sperantei, Radio Vocea Evagheliei. Presa scrisa este prezenta cu numeroase ziare si reviste:

- 4 cotidiene locale: Agenda Zilei, Renasterea Banateana, Prima Ora, Timis Expres;

- 3 cotidiene centrale cu editii de vest: Ziuă, România libera, Evenimentul zilei

- 1 trisaptamânal: Timisoara

- 12 saptamânale locale/regionale: Agenda, TimPolis, Banateanul, Focus Vest, Atac de Banat, Bonus, PubliTim, Numai, Il Gazzettino Romeno, Banater Zeitung (supliment al Allgemeine Deutsche Zeitung), Heti Uj Szo si Nasa Rec;

- 6 reviste lunare locale/regionale (Monitorul Primariei Timisoara, Orizont, Orient latin, Vip în Banat, Banat Bussines, Vivid);

- 6 cotidiene nationale cu redactii locale sau corespondenti locali: Cotidianul, Adevarul, Jurnalul National, Gândul, Nyugati Jelen, Nine-o-Clock, la care se adauga corespondenti la principalele agentii de presa - Rompres, Mediafax si la un saptamânal national - Sette Giorni.

- 1 publicatie cu aparitie neregulata: Offensive Press

- 7 ghiduri informative : 2 saptamânale (Sapte seri, TM-24-FUN), 1 bilunar (Zile si nopti), 2 lunare (Timisoara- What Where When, DeConstruct), 2 cu aparitie o data la 3 luni (Vacances, Propriete).

EXECUTIVUL PRIMĂRIEI MUNICIPIULUI TIMIȘOARA

PRIMAR - CIUHANDU GHEORGHE CORIOLAN - PPCD
VICEPRIMARI - ORZA ADRIAN ROMIȚĂ - PPCD
- BORZA DOREL CONSTANTIN VASILE - PD
SECRETAR - COJOCARI IOAN

CONSILIUL LOCAL AL MUNICIPIULUI TIMIȘOARA ALES ÎN IUNIE 2004

1. ACHIMESCU BOGDAN AURELIU	- PNL
2. AVRAM JECU AUREL	- PNL
3. BĂCANU HOREA GEORGE	- PD
4. BÎRSĂȘTEANU FLORICĂ	- PSD
5. BLAJ ADRIANA MARIA	- PNL
6. CATANĂ CONSTANTIN	- PPCD
7. CIUHANDU OVIDIU	- PD
8. CRAȘOVAN DANIEL PAUL	- PD
9. CRIȘAN LELICA	- PD
10. GRINDEANU SORIN	- PSD
11. KARAGENA SORIN	- PNL
12. MISTOR CORNEL	- PPCD
13. MOLDOVAN VALENTIN	- PPCD
14. PĂȘCUȚĂ ADRIAN	- PRM
15. PETRIȘOR PETRE	- PRM
16. POPA-RADOVAN SMARANDA	- PPCD
17. PUȘCAȘ FLORICA MARIA	- PSD
18. SARAFOLEAN SILVIU GHEORGHE IOSIF	- PPCD
19. ȘTIRBU DUMITRU IGOR SERGIU	- PNL
20. TOADER CORADO DACIAN ALIDOR	- PPCD
21. TONENCHI EUGENIA	- PSD
22. ȚEPENEU GHEORGHE PAVEL	- PPCD
23. ȚOANCĂ RADU DANIEL	- PSD
24. ȚUCU DUMITRU	- PSD
25. VASI CĂLIN VASILE	- PPCD
26. VLAD RODICA	- PPCD
27. URSU BENIAMIN DANIEL	- PD

